

R̄a Mateo

N̄un̄a r̄a Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ja ua r̄a lista ngue yø thuh̄u ya yø mboxita r̄a Jesucristo.

¹ Ja ua r̄a lista ngue yø mboxita r̄a Jesucristo, gueh̄n̄a r̄a mbom'm̄eto n̄a ngue r̄a David. R̄a David, r̄a mbom'm̄eto n̄a ngue r̄a Abraham.

² R̄a Abraham, r̄a papá n̄a ngue r̄a Isaac. R̄a Isaac, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jacob. R̄a Jacob, r̄a papá n̄a ngue r̄a Judá co 'n̄ɛ'ɥ̄ m̄i'da yø n'yoh̄ɥ̄. ³ R̄a Judá, r̄a papá n̄a ngue r̄a Fares 'n̄ɛhr̄a Zara. N̄u r̄a mamá ya yonc'̄ēi ya, n̄i h̄u ngue r̄a Tamar. R̄a Fares, r̄a papá n̄a ngue r̄a Esrom. R̄a Esrom, r̄a papá n̄a ngue r̄a Aram. ⁴ R̄a Aram, r̄a papá n̄a ngue r̄a Aminadab. R̄a Aminadab, r̄a papá n̄a ngue r̄a Naasón. R̄a Naasón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Salmón. ⁵ R̄a Salmón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Booz. N̄u r̄a mamá n̄a r̄a Booz n̄i h̄u ngue r̄a Rahab. R̄a Booz, r̄a papá n̄a ngue r̄a Obed. N̄u r̄a mamá n̄a r̄a Obed, n̄i h̄u ngue r̄a Rut. R̄a Obed, r̄a papá n̄a ngue r̄a Isaí. ⁶ R̄a Isaí, r̄a papá n̄a ngue r̄a d̄ast'abi David. R̄a David, r̄a papá n̄a ngue r̄a Salomón. N̄u r̄a mamá n̄a r̄a Salomón, gue'ā r̄a 'danxu mar̄á xisu nd̄u r̄a Urías, b̄i nth̄at̄ui r̄a David.

⁷ R̄a Salomón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Roboam. R̄a Roboam, r̄a papá n̄a ngue r̄a Abías. R̄a Abías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Asa. ⁸ R̄a Asa, r̄a papá n̄a ngue r̄a Josafat. R̄a Josafat, r̄a papá n̄a ngue r̄a Joram.

R̄a Joram, r̄a papá n̄a ngue r̄a Uzías. ⁹ R̄a Uzías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jotam. R̄a Jotam, r̄a papá n̄a ngue r̄a Acáz. R̄a Acáz, r̄a papá n̄a ngue r̄a Ezequías. ¹⁰ R̄a Ezequías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Manasés. R̄a Manasés, r̄a papá n̄a ngue r̄a Amón. R̄a Amón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Josías. ¹¹ R̄a Josías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jeconías co 'n̄h̄m̄i'da yø n'yoh̄. Gue'a r̄a pa'a ngue yø judío b̄i ma māb̄ent'i, b̄i ts'its'i i map'̄u ja r̄a h̄ai Babilonia.

¹² M'm̄efa p'̄uya r̄a Jeconías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Salatiel. R̄a Salatiel, r̄a papá n̄a ngue r̄a Zorobabel. ¹³ R̄a Zorobabel, r̄a papá n̄a ngue r̄a Abiud. R̄a Abiud, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eliaquim. R̄a Eliaquim, r̄a papá n̄a ngue r̄a Azor. ¹⁴ R̄a Azor, r̄a papá n̄a ngue r̄a Sadoc. R̄a Sadoc, r̄a papá n̄a ngue r̄a Aquim. R̄a Aquim, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eliud. ¹⁵ R̄a Eliud, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eleazar. R̄a Eleazar, r̄a papá n̄a ngue r̄a Matán. R̄a Matán, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jacob. ¹⁶ R̄a Jacob, r̄a papá n̄a ngue r̄a José, n̄una rá damme r̄a Maya. Guehna r̄a Maya rá mamá r̄a Jesús. A n̄una r̄a Jesús, n̄i h̄u ngue r̄a Cristo, guehna bá t'̄ets'i ngue d̄i ndast'̄abi.

¹⁷ Jan̄angue 'de'm̄a goho yø papá b̄i m'm̄ai ngue b̄i m'm̄ahyø basi, bá f̄adi ngue r̄a Abraham asta r̄a David. 'De'm̄a goho yø papá b̄i m'm̄ai, bá f̄adi ngue r̄a David asta gue'm̄ø m̄i mb̄entyø judío ngue b̄i ts'ixp̄u ja r̄a h̄ai Babilonia. Bá fu'̄u yø pa'̄u p'̄uya ngue b̄i m'm̄ahm̄i 'de'm̄a goho yø papá asta gue'm̄ø m̄i m'm̄ahra Cristo.

Ya b̄i m̄ihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'̄u bá m̄ihra Jesucristo. Nuna r̄a Maya ya xi nhohra hya ngue d̄i nth̄atui r̄a José. P̄e

hante ngue da me, ya mi ha ra basi. Pe ra Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya ra basi. ¹⁹ A nuna ra José, ya ja ngue da 'yot'e ngue ra damme. Mi za mi badi ngue ya ha ra basi ra Maya, bi ne ra José ngue xta 'yot'e te mmamp'u ja ra ley ngue xti nxummi ra xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yot'e. ²⁰ Mente di n'yomfeni te ja ngue da 'yorbaya, nu'mø mi n'aha, bi nu n'na ra anxø Oja 'mø mi n'ui. Bi 'yembi:

—Ague José ra mbom'meto'i ra David, ogui su gui mm'e'a ni xisu ra Maya. Porque nu'a ra basi ha'a, gue'a ra Espiritu Santo bi japi bi hya ra basi. ²¹ Nuna ra Maya, di m'm'a n'na ra ts'ant'u 'ne gdi hutu ngue ra Jesús. Porque nuna, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yembi.

²² Ya bi nja gätho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bennbabi ra pøngahya Oja bi ma, bi 'yena. ²³ “Nu'a n'na ra hmute xisu da hya ra basi ngue dra ts'ant'u. Nu'mø bi m'mai, di hu ngue ra Emanuel”, bi 'yena. A nuna ra Emanuel i nne da ma ngue ya 'daua di 'bhmø Oja.

²⁴ Mi nnu'a nt'aha ra José, bi 'yot'e tengutho xi xihra anxø nuna ra m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi. ²⁵ Pe himbi dädi mente ra pa bi hya ra basi ra Maya. Mi za mi m'mahra mdi ts'ant'u ra Maya, nuna ra José i hutu ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa mi ndast'abi ra Herodes, ga mdi manda'a ra xequi'a. Nup'u ja ra

danihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø mfaði ngue di xädi te ga 'yo yø sø, bi 'yεp'u ja n'na ra häi ni bøxyadi. ² Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Hapu 'bähra 'uene nu'a bi mihya, nuna rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handähe n'na ra dasø, gue'a ra hmεya'a ngue ya bi mi. A nuyá, nná εhε ga thannehe ya —bi 'yεna.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zä mi 'yøhna ra hya na, ya da zährá n'yomfεni ngue su. Da guehyø mmεngu Jerusalén, gä bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zonhni gätho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyø xännbate ngue ra ley. Bi 'yørpa ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihra Cristo nuna bá εx Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuya bi t'ørpa ra nt'änni p'uya, bi 'yεmbra Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yotrá pøngahya Oja'a, bi 'yεna: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judío”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øtra nt'änni, εna ngue paði te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fædi bi nεquì ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yεmbi:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá timhmu. Nu'mø guá timhmu p'uya, gdí 'yεhmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nεquì ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yεmbi.

⁹ Nuya yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'u ha

n̄i ma. Nup'ʌ ja r̄a ngu 'bʌhra 'uene ja sɔp'ʌ r̄á thai r̄a sɔ, gue'a hantho'a. ¹⁰ M̄i z̄ä m̄i hyandi hapʌ exa ja ngue d̄a z̄oni, janjuani di johya. ¹¹ M̄i z̄omp'ʌ ja r̄a ngu, bi yut'ambo. B̄i nu ngue 'bʌp'ʌ r̄a 'uene conn̄a Maya r̄á mamá. Gä bi ndantyøhm̄u'ʌ yø n'yohʌ ngue bi danne r̄a 'uene. Bi x̄ahyø 'ben̄i ngue bi hyahra oro op'ʌ, conn̄a hoga bopo mahotho ga yuni 'nɛ man'na r̄a hoga bopo n̄i hu ngue r̄a mirra, ḡä bi unni.

¹² M'mɛfa p'ʌya, nu'mø m̄i n'ahya yø n'yohʌ, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø b̄i mengui, ya h̄indi map'ʌ ha 'bʌhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na r̄a 'yu d̄i mengui.

B̄i ts'ixra Jesús i map'ʌ ja r̄a häi Egipto.

¹³ M̄i ma ya yø n'yohʌ, nu'a n'na r̄á anxe Oja b̄i nu r̄a José 'mø m̄i n'aha ngue b̄i n'yɛmb̄i:

—Dami nangui n'na zihmantho, guí sixra 'uene co 'nɛhr̄á mamá. Gui 'dagui, i map'ʌ ja r̄a häi Egipto. Ja bá m'map'ʌ asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, r̄a Herodes d̄a hyonna 'uene ngue d̄a hyo —bi 'yɛmb̄i.

¹⁴ Nxuitho'a r̄a ora'a, pɛ r̄a José n'na zihmantho b̄i nangui ngue bi zixra 'uene conn̄a mamá. B̄i ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'map'ʌ asta gue'mø m̄i d̄u r̄a Herodes. Nguna b̄i nja para ngue d̄i nja ya yø hya bi bennbabi r̄á pøngahya Oja d̄a mā ngue bi 'yɛna: “Ga ma si mā Ts'ant'ʌ bí 'bʌ'a Egipto”, bi 'yɛn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'ʌ ja r̄a hn̄ini Belén.

¹⁶ M̄i bahra Herodes ngue nuyá yø n'yohʌ b̄i nyau ngue honna 'uene ya h̄in'i mengbʌ ha 'bui, man'natho b̄i mbøcʌ p'ʌya. B̄i menhyø soldado p'ʌ ja r̄a hn̄ini Belén ngue bá ho yø ts'ant'ʌ nu'ʌ

'bua nyo jeya panī gai. Gätho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'ant'ua. Porque yø n'yohua bi xifi ngue hinguī tho'a nyo jeya xi mađi bi nu ra sø. ¹⁷ Ra ndødummui bi nja tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Jeremías, bi 'yena: ¹⁸ “Nup'ua ja ra hnini Ramá bi t'øde ngue janjuani ngue ya dummui n'na ra xisu, 'ne zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Ne himbi ne xtí nhojpabi rá mmui porque ya gä xi du yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixpua ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mi du ra Herodes, nup'ua Egipto mambi 'bakra José bi n'ui 'mø minxui ngue n'na rá anxε Oja bi 'yembī:

²⁰ —A nuyá, dami sixra ts'ant'ua conná mamá, i map'ua ja ra häi Israel. Porque ya bi du ra Herodes nuna mi nne xta hyo ra ts'ant'ua ya —bi 'yembī.

²¹ Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'ant'ua conná mamá, bi ma i map'ua ja ra häi Israel. ²² Pe mi 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'ant'ua ra Herodes, guehna mi ndast'abi p'ua ja ra xequi mi nne xtí ma. Porque bi ponnabi ndu rá papá. Ra José p'uya bi zu xtí map'ua ja ra xequi ngue ra häi Judea mađi manda na. Mahombi n'ui ra José p'uya, bi sifi ngue di map'ua ja ra häi Galilea. ²³ Mi zomp'ua ja ra häi Galilea, bi m'map'ua ja ra hnini Nazaret. Nuna bi 'yøt'e para ngue di nja ya yø hya xi manyø pøngahya Oja ngue bi 'yena: “Nuná, di hutyo ja'i ngue ra mmengu Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dø'mra Jesús bá ep'ua.

¹ Nu' u yø pa' u p' uya, nu na ra Xuua mi øtra nxixya p' u ja ra häi Judea, mi d' u mi bi xihra hya yø ja' i bi mpæti p' u ja ra dapo. ² Bi 'yembyø ja' i:

—Damí 'bä' ni mmaih u, gui hye hmu p' u ra nts' o gni 'yoh u. Porque ya da guehyø pa jap' uya da 'yu Oja ngue di manda ua —bi 'yembi.

³ Nu na ra Xuua guehna bi manna pøngahya Isaías 'mø mi nya ngue bi 'yena: “Da t'øde te da man' a n' na nc' ei da manna hya p' u ja ra dapo ngue da 'yena: Damí nsäh u ya, porque ya bá ep' u ra Hmu, da 'yembyø ja' i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue' u yø xingu ra cameyo ntøt' e ngue ra ulu. Di ngat' a n' na ra xifani. Nu' a te si p' uya, yø mmäcja t' axi mi sa. 'Nε ra t'afi t'asa timp' u ja ra dapo mi si. ⁵ Xangu yø ja' i bi zøp' u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp' u yø ja' i bá nεxp' u ja ra hnini Jerusalén, gätho' u yø hnini ja' a ra häi Judea, gätho' u yø xequi ngue ra dathe Jordán, gä bá eh yø ja' i. ⁶ Nuya yø ja' i bi ma ngue ja yø ts' oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p' u ja ra dathe Jordán.

⁷ Mi nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bup' u ni 'yehε di xixyabi. 'Bup' u yø fariseo, 'bup' u yø saduceo. Bi 'yembaya:

—Guí øth u tengutho øtyø c'εya ngue 'da' mø bá ep' u ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahmu ngue bá ep' u ra ndate castigo di nja? ⁸ Damí 'yøth u ra nho, n' namhma di nεqui ngue ya gä hye hmu p' u ra nts' o. ⁹ 'Yo sä guí ena ngue ya hñte guí jah u ngue yø mbom' meto' ah u ra Abraham. Porque dí xi' ah u ngue nuua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt' Oja ngue da böcua yø mbom' meto ra Abraham. ¹⁰ Guí øth u

tengutho yø za h̄ingui z̄adi, guí njathu p'uya. Pɛ ya ja ra acha da 'yɛxyø za. Gátho yø za h̄ingui nne d̄i nz̄adi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi. ¹¹ A n̄ugui, majuan̄i ngue n̄uya yø ja'i i mma ngue da hyɛp'u ra nts'o, guehya d̄adi xixyabi conn̄a dehe ya. Pɛ bá ɛp'u man'na da 'yøtra nxixya conn̄a sibi 'mø bi ha'ah̄u ra ts'edi ra Espírítu Santo. N̄una, man'na tate na ngue n̄ugä. ¿Haru gue ga s̄acä tengu na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nani n̄i ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapɛti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi h̄injam'mø da huɛt'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ N̄una ra Jesús bá nɛxp̄u ja ra häi Galilea, bi zøp'u ja ra d̄athe Jordán m̄i 'b̄ahra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pɛ ra Xuua h̄ingui nne xtí xixyabi ra Jesús. Bi 'yɛmbi:

—Nugä go d̄i nnegä ngue gui xixyagui, 'nɛ go gn̄i 'yɛhɛ ngue ga xixya'i ya —bi 'yɛmbi.

¹⁵ Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbr̄a Xuua:

—Dam̄i ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te ga d̄i m̄anda Oja —bi 'yɛmbi.

Jan̄angue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Høntho b̄i nxixya ra Jesús, b̄i ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahɛts'i. Nu'a ra Espírítu Santo, ɛntho n'na ra paloma p'u i hn̄u, ngue bi zøp'u ja rá ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá n̄ya Oja maya, bi 'yɛna:

—N̄una 'b̄ucua ya, guehna mā Ts'unt'u d̄adi mad̄i. A n̄uyá, jan̄uan̄i ngue ja ḡampähä conn̄a nguehna —bi 'yɛna.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espíritu Santo bi zixp_u bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sãmhya p'_u ra zithu, da hyonnbi ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui himbi zi ra hmε. M'mefa p'_uya, ya bi zã ngue mathoguitho tu manthuhu. ³ Ra zithu p'_uya bi guarb_u 'bãhra Jesús. Bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'unt'_u'i Oja, dami 'yøt'e ngue yø do jan_u da gohi di nthuhmε —bi 'yεmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithu:

—Nup'_u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'_u ra hya ngue εna: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmε ra ja'i, pε ya hinda zã di m'mai”.

⁵ Ra zithu p'_uya, bi zixp_u ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'_u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'_u'i Oja ya, dami nsãcua ya. Porque nt'ot'i p'_u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna Oja, da penhyø anxe ngue da mã'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hinda un'na ni gua yø do” —bi 'yεmbi.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'_u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zãnnbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuan_i te mma ogue hin'na.

⁸ Ra zithu p'_uya bi zixp_u bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gãtho yø nación i ja rá ngu_{ni} nximhäi. 'Nε da hyandi te gã ra nho ga 'bui. ⁹ Bi 'yεmbi:

—Nu te gä guí handya, gä ga 'da'i ngue'mø gui ndantyøhmü gui thannegui —bi 'yëmbi.

¹⁰ Pë ra Jesús bi 'yëmbi:

—Dami 'uegue grá zithü. Porque nt'ot'i p'ü ja ra Maca Libro ngue hønt'a ra Hmü Oja ja ngue da ma nthanne, hñjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithü p'üya, bi zop'ü ra Jesús, bi ma. Bá ðhyø anxë p'üya ngue bi mäts'i.

Ya bi dæ'mra Jesús ngue bi manna hya p'ü Galilea.

¹² Bi 'yëhra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'üya i mpa p'ü ja ra häi Galilea. ¹³ Bá sop'ü ra hnini Nazaret, bi ma daní m'map'ü ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbü ja ra nenzabi nup'ü di ntøt'a häiui ra Zabulón connä häi Neftalí. ¹⁴ Nguna ra hya bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yëna: ¹⁵ “Nu'ü yø mmengu p'ü ja ra häi Zabulón, 'në'ü yø mmengu p'ü ja ra häi Neftalí, guehya yø ja'i 'bap'ü jonna nenzabi, 'në'ü rá m'map'ü man'na nguadi ra dathe Jordán, 'nëp'ü ja ra häi Galilea, ja jap'ü n'na ra xëqui ngue 'bæhyø ja'i hingyø judío. ¹⁶ Nüya yø ja'i ya mi 'bæ 'bexui, pë nüyá, ya bi nü xanho ra nyot'i ya. Guehya yø ja'i ðntho ya xi dü, pë nüyá, ya bi yorpabi ra nyot'i ya”, bi 'yëna.

¹⁷ Ya bi dæ'mi bi xihra hya yø ja'i ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Dami 'bä'ni mmüi ngue gui hyëhmü p'ü ra nts'o gni 'yohü. Ya da guehyø pa ja p'üya da 'yü Oja ngue di manda ua ya.

Ra Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

18 Nup'ɥ ja ra nenzabi Galilea, bi thop'ɥ n'na pa ra Jesús. Ja bi dīmp'ɥ yoho yø mahua ngue di n'yohɥ. Nu'a n'na i Simu, 'nɛ xquet'a i Bedu. Nuna man'na, ra Andre. Nuya yonc'ɛi ya, mi entyø xit'a p'ɥ ja ra dehe ngue pahua. 19 Mi nu ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hīngyø hua guí theui ya, sinoque ga xän'nai ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yɛmbi.

20 'Bexpi zop'ɥ yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. 21 Mi thohmits'ɥ nīnguep'ɥ p'ɥya, mahømbi dīmp'ɥ mi yonc'ɛi di n'yohɥ ngue n'nat'a yø papá. Ra Jacobo 'nɛhra Xuua, guehya yø ts'ant'ɥ ra Zebedeo. 'Dap'ɥ mi ohɥ rá papá p'ɥ ja ra barco ngue pøtyø xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä. 22 Nuya ts'its'i, 'bexpi mähä ra Jesús, bi zop'ɥ ja ra barco yø papá.

Nup'ɥ ja ra häi Galilea ja bi mamp'ɥ ra hya ra Jesús.

23 Ra Jesús bi n'yo ndap'ɥ bi zä ga ra häi Galilea. Nu'mø bi zømp'ɥ ja yø nija di mpeti yø judío, xännbabi yø ja'i rá hya Oja. Xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ɥ di zo rá 'yɛ Oja yø ja'i. 'Nɛ øthe yø ja'i di hyenni. Hønt'a bi zä man'ɥ hɛmbyø ja'i, ga øthe. 24 Gätho ra häi Siria bi n'yo ra hya te øtra Jesús. Janangue nup'ɥ 'bæhra Jesús bi ts'innbabi to ga xan'ɥ, ndana bi zä man'ɥ hɛmbi. Nu'ɥ yø ja'i n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'i di guxtyø ts'i 'mø bi ga ra n'ɥ n'youi. Da guehyø ja'i tudyø gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yøthe. 25 Nup'ɥ ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'i tenni. Bá nɛxi'da yø ja'i p'ɥ ja ra häi Galilea. Bá nɛxi'da yø ja'i p'ɥ ja ra häi Decápolis. Bá nɛxi'da yø ja'i p'ɥ

ja rā hnini Jerusalén. Bá nēxi'da yø ja'i p'ʌ ja rā häi Judea. Bá nēxi'da yø ja'i p'ʌ man'na nguadi rā dāthe Jordán.

5

Rā Jesús bi xänbā rā hyā yø ja'i p'ʌ ja n'na rā nyuni.

¹ Bi nū rā Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'ʌ bí ja n'na rā nyuni, bi hyoni hapʌ dā mī. Nū'ʌ yø xādi p'ʌya bi mäspʌ hūdi. ² Nūnā rā Jesús bi dʌ'mī bi xänbā rā hyā yø ja'i. Bi 'yēmbi:

³ —Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nūya εntho hyoya, porque tinyø mmēi ngue di 'bēhrā nho. Porque guehya yø ja'i dā zo rá 'yε Ojā bí 'bʌ mahēts'i ya.

⁴ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i tū yø mmēi. Porque Ojā di hojpabi yø mmēi ya yø ja'i ya.

⁵ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i hīndi 'yēxpʌ 'bʌhyø mmic'ēiui. Porque guehya yø ja'i dā gohmi rā häi mā yat'i ya.

⁶ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nūya ho yø mmēi ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tūmanthuhu di ja ndummēi ngue honi ha di nsihmε. Porque dā mǎx Ojā ngue dā zā dā 'yøt'e.

⁷ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nūya dā 'yøtra mǎte ngue dā mǎxyø mmic'ēiui. Porque guehya yø ja'i ya dā 'yørpā rā mǎte Ojā ngue dā mǎts'i.

⁸ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i ngue hīn tema nts'o so yø mmēi. Porque guehya yø ja'i dā nū Ojā ya.

⁹ Ra mm̄enth̄i d̄i nth̄eui yø ja'ì nuya da japi ngue d̄i nhojpa'ũ d̄i ns̄wi. Porque guehya yø ja'ì da gohi ngue yø bas̄i Oja ya.

¹⁰ Ra mm̄enth̄i d̄i nth̄eui yø ja'ì nuya da zã ra n'ũ da ts'ũi ngue hon̄i ha d̄i n'yo xan̄ho. Porque guehya yø ja'ì da zo rá 'yε Oja bí 'bũ mah̄ets'ì ya.

¹¹ Ra mm̄enth̄i guí nth̄eui 'mø bi ts'ũ'i ngue guí tenngah̄ũ. Da ts'an'ah̄ũ, da ts'ãn'nah̄ũ yø feh̄n̄i.

¹² Dam̄i johyah̄ũ 'mø ngue ngu'a b̄i nja, d̄i nja'ah̄ũ mpäh̄ä, porque xangū n̄i nzäb̄ih̄ũ bí ja mah̄ets'ì. Ya quí pah̄m̄ũ ngue nu'ũ yø pøngah̄ya Oja xa m'mũ'a m'met'o xquet'a bi ts'ũi.

B̄i ma ma hyεqui ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

¹³ Nū ra ũ, i ja rá 'b̄efi ngue nū tem̄a japi ya hind̄i nts'on̄i. Guí njath̄ũ p'ũ ua ja ra ximhäi ya, ngue guí 'b̄ũhm̄ũ ua, ya xøt'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'ì. Pε nū'mø b̄i m'meh̄rá ts'edi ra ũ, ya hind̄a zã to da japi ngue xt̄a n'ũ mah̄øn'a. Ya hinte d̄i mūui ra ũ, da t'ei, da n̄εp'ũ yø ja'ì.

¹⁴ Nū'a te gni 'yoh̄ũ ya, i nnudyø ja'ì 'b̄ũcua ja ra ximhäi. Gue'ah̄ũ, tengutho n'na ra nyot'i di yorb̄ũ ja ra 'b̄exūi, i nnutho gätho yø ja'ì. Gue'ah̄ũ, tengutho n'na ra hn̄in̄i 'mø bi ja maxøts'e ra nyun̄i, i nnutho gätho yø ja'ì. ¹⁵ Nū'mø b̄i ma ma saqui n'na ra lámpara, hind̄a thørb̄ũ ja ra huada, sinoque da thøxp̄ũ ja ra nthøxanyot'i n'namh̄m̄a ngue di yorpi gätho'ũ 'b̄ũ'ambo ra ngu. ¹⁶ Dam̄i njath̄ũ p'ũya, dam̄i neh̄ũ ngue da nū yø ja'ì'a te ra nho guí øth̄ũ. Nū'mø b̄i nū yø ja'ì'a ra nho guí øth̄ũ p'ũya, yø ja'ì da 'yεspabi nã n̄i Papáh̄ũ bí 'b̄ũ mah̄ets'ì.

Ra Jesús b̄i ma ngue xan̄ho rá ley Oja.

17 A nuyá, 'yo guí εmhm̄u ngue dá εhε ga hacä rā ley bi 'yotra Moisés, ogue ga hacä'u yø hya bi nxännbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hin'na'a. Sinoque dá εhε ngue nu'a te gäma hya mmamp'u ja rā ley, gä gue'a ga thogä'a. 18 Nugä majuanī te dí xi'ah̄u, mēnte ngue di siguetho ja rā c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p'u ja rā ley, ni xinga n'na rā letra, ni xinga n'na rā punto di sä ngue da thaquī asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i. 19 Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho rā hya di manda rā ley, madague'a zits'atho, 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da mæstho rā hya, guehna rā ja'i ngue hinga εda hnu mansu p'u mahets'i na. Pε nu rā ja'i ngue da 'yøt'e te mmanna ley 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna rā ja'i da hnu mansu p'u mahets'i na. 20 Nugä dí xi'ah̄u ngue nu'mø guí nne di nca'ah̄u p'u di manda Oja, mā datho nne ngue xtá ndønho te gdī n'yoh̄u, ngue'a te ga 'yo yø xännbate ngue rā ley 'ne'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'u rá cu.

21 Ya xcá 'yøhm̄u yø hya bi sännbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'εmbi: “Yo grá hyote. A nu rā ja'i ngue di nhote, jatho da thaspā rā güenda ngue da ma rā castigo”, bi t'εmbi. 22 Pε nugä dí xi'ah̄u ngue nu rā ja'i da nu man'u rá cu, jatho da thaspabi rā güenda. A nu rā ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mpeti yø ts'at'abi da hyaspabi rā güenda. Nu to εmbi ngue rā ndonda rá cu, da ma rā nidu hapu di nzø.

23 A nuyá, xi'mø guí mmap'u ja rā altar ngue guá ørpah̄u rā 'bøt'e Oja, 'ne ja da sop'u ni mm̄i ngue

h̄inguī ho te xcá 'yørpa n̄i cūh̄a, ya h̄inguá øth̄a ra 'bøt'e. ²⁴ Sinoque bá sohn̄i 'bøt'eh̄a p'ua ja rā altar, guá pengui guī nhojp̄aui n̄i cū. Ja guá pengui guī dā n̄i 'bøt'eh̄a p'uya.

²⁵ Nu'mø bi ma ma yap̄i'ah̄a, nu'a di yap'ah̄a dam̄i nhojp̄ah̄a p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue h̄indi dā'ah̄a p'ua ja rā ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndā'ah̄a p'ua ja rā ts'ut'abi, rā ts'ut'abi di dā'ah̄a rā policia. Rā policia p'uya dā zixah̄a fādi. ²⁶ Majuan̄i te dí xi'ah̄a, ngue nup'ua ja rā fādi, ya h̄inda zā guá pønthoh̄a, guá pømh̄ma asta gue'mø guá jut'i gātho rā mēnyu dā ts'än'nah̄a.

H̄inguī ho di n'yots'om'mäi rā ja'i.

²⁷ Ya xcá 'yøhm̄a rā hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'ēmbi: “Yo grá 'yots'om'mäi”. ²⁸ Pē nügä dí xi'ah̄a ngue nu to hētā n'na rā xisu 'nē so rá mm̄ui ngue di n'yots'om'mäiui, ya satho 'mø majuan̄i bi n'yots'om'mäiui rā xisu hēt̄i.

²⁹ A nuyá, nu'mø guí εnā ngue rá ts'oqui n̄i dā ngue n̄i n'yēi p'ua guí øth̄a rā ts'oqui, dam̄i hyah̄ni dā, guí 'yēi. Man'na xanho ngue di m'mε'a n'na n̄i dāh̄a, h̄inda gue'a ngue gā n̄i do'yoh̄a dā ma rā n̄idu. ³⁰ Nu'mø guí εnā ngue rá ts'oqui n̄i 'yε ngue n̄i n'yēi p'ua guí øth̄a rā ts'oqui, dam̄i hyej̄ni 'yε, guí 'yēi yap'atho. Man'na xanho ngue di m'mε'a n'na n̄i 'yēh̄a, h̄inda gue'a ngue gā n̄i do'yoh̄a dā ma rā n̄idu.

H̄inguī ho ngue dā 'yenyø xisu yø n'yoh̄a.

³¹ Ya xcá 'yøhm̄a ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xā thogui ngue bi t'ēmbi: “Nu to dā ne dā 'yenná xisu, i jatho dā nangrā s̄cua ngue rā nxun̄i”. ³² Pē nügä dí xi'ah̄a ngue n'na rā xisu 'mø

bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui øt'ui na da me. Pe go rá ts'oqui na ra n'yohu bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

'Yo to di exa ntestigo yø ja'i.

³³ Ya xcá 'yøhmü ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embí: “Nu'mø guí exhu ntestigo Oja ngue majuaní di nja'a ra hya guí mmamhmu, ya ja ts'editho ngue guí 'yøthü'a te ra hya gadi yarpa ni mmic'eiü ngue di nja”. ³⁴ Pe nugä dí xi'ahü ngue 'yo guí exhu ntestigo Oja p'ü guí yahü ngue gdí hatra ts'edi ni hyahü. Nu te bi ja mahets'i, 'yo guí exhu ntestigo, porque ja bí 'bap'ü Oja, entho go t'exa ntestigo'a. ³⁵ 'Yo guí exhu ntestigo ra häi, porque Oja di manda gä ra ximhäi, entho go t'exa ntestigo'a. 'Yo guí exhu ntestigo ra danihni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'ü Oja, entho go t'exa ntestigo'a. ³⁶ 'Yo guí ena ngue da zä da t'øc'a ni ya 'mø himma juani te guí mmamhmu. Porque ni yahü, ni xinga n'na ni xtaü da zä guí 'yøthü ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi. ³⁷ A nu'mø guí nne guí mamhmu n'na ra hya, njuantho dami mamhmu ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'youi ra zithu, hingui t'ec'ei te mma, janangue ngue honi te exa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcá 'yøhmü yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'embí: “Nu ra ja'i da hyamba rá dä rá mmic'eiui, xquet'a da thambabi rá dä. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmic'eiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i”. ³⁹ Pe nugä dí xi'ahü, ngue nu'a te ra nts'o øt'ahü n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahü. Hante

gue nu'mø to bi mεp'a ni hmihε, dami unman'na nguadi ni hmi ngue da mε'mi. ⁴⁰ A nu'mø to guí tupi, 'nε di yap'a'i ngue ä'i ni pahni, co 'nεhni tuhü dami unni. ⁴¹ Nu'mø to da 'yεn'i gui fäxε n'na kilómetro made ngue gui tuspa rá 'beni, dami doblehε'a te xi'i gui fäxhε. ⁴² Nu'mø te'o da 'yā'ahε n'na rá cosa, dami unni. Nu'a te'o da mip'ahε n'na rá cosa, dami hmiti.

Nu to 'bεhyø nsuiui jatho ngue di madi.

⁴³ Ya xcá 'yøhmε'u yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'εmbi: “Dami mahni amigohε. A nu'u sε'ahε, 'yo gadi mahmε'u”, bi t'εmbi. ⁴⁴ Pε nugä dí xi'ahε ngue dami mahni nsuihε. Dami 'yāphε Oja ngue di japi to san'ahε. Nu te'o gä nnu man'ε'ahε, dami 'yørpahε rá nho. Dami marpahε Oja te'o ya man'ts'o 'mø guí yahε. Marpahε Oja'ε hingui ho te øt'ahε. ⁴⁵ A nu'mø gui 'yøthε ya yø hya dí xi'ahε ya, ya di nεqui ngue yø basi'ahε'a ni Papáhε bí 'bε mahεts'i 'mø. Porque rá hyadi bi hoc'a Oja, hinga hønnebε 'bεhyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nεp'ε 'bεhyø ts'oc'εi øtra nho rá hyadi. Rá 'ye p'εya, hinga høndyø hoja'i 'ye p'ε ja yø huahε, sinoque 'nεhyø ts'oc'εi 'ye p'ε ja yø huahε. ⁴⁶ A nu'mø ngue hønt'ε to di ma'ahε gadi mahmε, ¿ndana rá nho di nεqui ngue guí øthε 'mø? Conque asta yø ngüthäi njap'ε. ⁴⁷ Xi'mø ngue hønt'ε ni amigo gadi zenguahε, ¿ndana rá nho guí øthε 'mø? Porque xquet'a njap'ε yø ja'i hingui pa Oja. ⁴⁸ Nu ni Papáhε bí 'bε mahεts'i, ma datho ngue xandønho te øt'e. Gui njathε p'εya, dami nehε ngue ma datho xtánho te gui 'yøthε.

6

Nu ra ja'i øtra nho, 'yo dadi 'yets'i.

¹ Nu'a te gä ra nho ja ngue gui 'yøth_u, 'yo gui nneh_u ngue høn_nb_u 'b_ui xangu yø ja'i da nu ha gdi 'yøth_u ra nho. A nu'mø ngue ra n'yets'i gni 'yøth_u ra nho p'_u ha 'b_uhyø ja'i, nu'a ni Papá_u bí 'b_u mah_uets'i ya hin tema nzäbi di 'da'ah_u. ² Janangue nu_yá, nu'mø gui fäx_u yø ja'i nu'_u hyoya, 'yo gui nneh_u ngue 'da di batyø ja'i te gui øth_u. Porque ngu'a øt'i da yø ja'i p'_u ja yø nija 'n_up'_u ja yø caye, høn_utho nne ngue di 'yets'i ngue da nu yø ja'i'a ra nho øt'e. P_u majuan_i te dí xi'ah_u ngue nu_ya yø ja'i njap'_u, nu'a ga nnu manho yø ja'i te øt'e, ya høn_u'a yø nzäbi'a. ³ P_u nu'ah_u, nu'mø gui fäx_u yø hyoya, nu te ja ngue gui 'yøth_u, 'yo 'be gui xih_uni amigo gadi nsixui. ⁴ Nu'mø gui øth_u ra 'bäxte, nt'aguitho dami 'yøth_u. Nu'a ni Papá_u bí 'b_u mah_uets'i i nnu_utho te gui øth_u, go da gut'ah_u'a.

Ra Jesús bi xänbabi ha di mat'Oja yø ja'i.

⁵ A nu'mø ngue gui mmat'Oja_u, 'yo gui øth_u tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mm_ui ga 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørb_u ja yø nija ngue 'bäi ha ga mmat'Oja. I nnepe ngue da nu gätho yø ja'i te øt'e. Da guerp'_u ja yø caye i mmat'Oja p'_u ni ma. P_u nu_yä majuan_i te dí xi'ah_u ngue nu'a ga nnu_umanho yø ja'i te øt'e, ya høn_u'a yø nzäbi'a. ⁶ P_u nu'ah_u, nu'mø gui mmat'Oja_u, dami cat'ambo ni ngu_uh_u, tøtra goxthi, dami mat'Oja_u p'_uya. A nuna Oja ni Papá_u, ja 'b_up'_u ha gui 'b_uhm_u na, go nnu dra mhmat'Oja gui ørb_u ja ni ngu_uh_u na, 'n_u go da gut'ah_u na.

7 Nu'mø gá mat'Ojah, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hyā guí xihm, Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i hinguí pa Oja, i ena ngue nu'a ya'atho gui yahní, gue'a di 'yø Oja te xi'a. 8 Pε 'yoguí øth, tengutho øt'. Porque nuna Oja ni Papá, ya pađi te gá guí homhm hante ngue gui 'yāpi te guí nneh. 9 Janangue nu'mø gá mat'Ojah, dami 'yεmhm: Ma Papá'áhe guí 'b, mahets'i, dami 'yøt'e ngue da hnū mansu'i. 10 Bá εhε guí manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bí ja mahets'i. 11 Dami 'dacje ra hmε n'na pa ngu n'na pa. 12 'Nε dami punnga mā ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dadi punnbahe to hinguí ho te ørcahe. 13 Dami fäxcähe ngue hinga øt'áhe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasε, jasε ni ts'edi, guí tate para zantho. Da ngut'atho.

14 Nu'mø guí 'b, ngue guí punnbabi yø ja'i hinguí ho te øt'á, nu'a ni Papá bí 'b, mahets'i xquet'a di pun'na ni ts'oquih 'mø. 15 Pε nu'mø hinguí nne guí punnbabi ni mmic'εiui te øt'á, nu'a ni Papá bí 'b, mahets'i xquet'a hindi pun'na ni ts'oquih 'mø.

Ra Jesús bi xännbabi yø ja'i ha di 'yetyø mm.

16 Nu'mø guí nne ngue gui 'yε'ni mmih, 'yo gadi hmi dummih, tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mm ga 'yøt'a te øt'e. A nuyá, di hmi dumm, 'mø øtyø mm, i nne ngue da nu yø ja'i te øt'e. Pε majuaní dí xi'á, nu'a ga nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a. 17 Pε nu'á, nu'mø guí ε'ni mmih, 'yo gadi hmi dummih, sinoque dami 'yejni yah 'nε dami nxädä. 18 'Yo guí nneh ngue di unna güenda yø ja'i ngue guí ε'ni

mm̄ih̄. H̄inda h̄ont'a n̄i Papá̄h̄ pad̄i ngue guí ε'n̄i
mm̄ih̄, go da gut'ah̄ na.

Dami ne ngue bí ja n̄i mmetih̄ mah̄ets'i.

¹⁹ 'Yo guí nneh̄ ngue x̄ogue n̄ma m̄unts'i'itho'a te
guí p̄esh̄ ua ja ra x̄imh̄ai. Porque nu'a te guí p̄esh̄
ua ja ra x̄imh̄ai, da zi ȳo zu'ε, ya di n̄ts'on̄i. Ogue da
b̄ε ȳo b̄ε. ²⁰ A nuyá, dami neh̄ ngue n̄up'̄ mah̄ets'i,
ja bí jap'̄ ra n̄ho guí nth̄eh̄, nu'a h̄inha di m'm̄edi.
Ya h̄inda z̄a da zi ȳo zu'ε, 'n̄ε h̄inda z̄a da z̄onȳo
b̄ε ngue da b̄ε'ah̄. ²¹ Nu'm̄o guí εm̄h̄m̄ ngue bí
ja mah̄ets'i'a ra n̄ho t̄ate di m̄uui, h̄onnb̄ da zo n̄i
mm̄ih̄ p'̄ m̄o.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²² Nu'm̄o bi xogui x̄anho n̄i d̄ah̄ ya, ya guí h̄eth̄
x̄anho ra nyot'i i ja. Njarb̄atho n̄i n'yomf̄en̄ih̄
ya, nu'm̄o bi xogui x̄anho, ya guí p̄ah̄m̄ ndana
ra n̄ho ḡdi n'yoh̄ m̄o. ²³ P̄ε nu'm̄o h̄ingui xogui
x̄anho n̄i n'yomf̄en̄ih̄, ya h̄imma juani guí p̄ah̄m̄
ndana ra n̄ho ḡdi n'yoh̄ m̄o. Ya ns̄atho m̄o ngue
ra ts'a'b̄exui p'̄ gn̄i m̄äh̄, porque h̄ingui xoh̄n̄i
n'yomf̄en̄ih̄ ngue guí p̄ah̄m̄ ndana ra n̄ho.

Bi h̄yecra hya ra Jesús ngue yoho ȳo h̄mu.

²⁴ H̄ingui s̄a ngue yoho ȳo h̄mu ra ja'i di m'm̄ai. A
nu'm̄o ngue yoho ȳo h̄mu di m'm̄ai, n'na'a di mādi,
n'na'a h̄indi mādi. N'na rá h̄mu da 'ȳorpe te di
manda, man'na rá h̄mu h̄inda 'ȳorpe te di manda.
Gui njath̄ p'̄aya, h̄ingui s̄a ngue mb̄o yoho p'̄ di
ma n̄i mm̄ih̄. Di ma n̄i mm̄ih̄ Oja, x̄indi ma n̄i
mm̄ih̄ ra m̄enyu.

Nuna Oja f̄a'̄ ȳo ja'i ya o rá 'yε.

25 Nūgä dī mma, nu'a te ja ngue gui sih, ogue te ja ngue gui hyeh, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmaih'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho dī mui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho dī mui ngue'a te da hye. 26 Ya gui nnuh yø ts'int's'u 'yo maya, ngue hingui uahi, 'nē hingui xofo ngue te da mets'i. Pe nuna ni Papáhu bí 'buh mahets'i, go di unni te si yø ts'int's'u na. Goma gue'ah ya, ngue hinda máxah Oja, porque man'na xammad'ah ngue yø ts'int's'u. 27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hingui hets'i, ¿ua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyeh. Ya gui nnuh yø dōni bí ja dapo ngue hīndi mpefi, ni xingui mpe, pe mahotho gui nequi. 29 Dī xi'ah na ra hya na, ngue tengu rá dast'abi Salomón, mandonho drá he bi hye, pe hinha da zudi tengu ganho yø dōni. 30 Porque gues Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzø p'u ja ra orno. Goma gue'ah ngue hīndi he'ah Oja. Pe hingá egui εc'eiuh xanho ngue fāxah Oja. 31 Janangue nuyá, 'yo mathoguitho di tu ni mmaih ngue sä gui 'yemhm: “¿Te 'be'a ga sih ya, o gue te 'be'a ga heh ya?” gui 'yemhm. 32 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi 'nē'a te da hye ni ma yø mmai honi. Pe nu'ah, nu'a ni Papáhu bí 'buh mahets'i, ya padi ngue gui homhm gätho ya yø cosa ya. 33 Janangue nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi soh rá 'ye Oja. Nuya yø hya di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøth, n'namhma ngue di 'da'i te gāma cosa gui homhm. 34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmaih'a te ja

ngue gui thohm_u nixudi. Porque n'na ngu n'na yō pa ja te thohyō ja'i. Hōntho ngue nu'a ra n'u guí thohm_u n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohm_u'a ra pa'a.

7

'Yo guí haspah_u ra güenda te ga 'yo mi'da yō ja'i.

¹ 'Yo guí haspah_u ra güenda te ør'mi'da yō ja'i, n'namhma_u ngue hinda_u hyats'ah_u ra güenda Oja te guí øth_u. ² Porque da thats'ah_u ra güenda tengutho gni_u hyaspah_u ra güenda mi'da yō ja'i. Tengutho gui 'yøth_u, xquet'a gue'a di nja'ah_u'a. ³ ¿Hanja yō ja'i ngue ja xangu yō ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yō ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni_u cu_u ngue oxra_u häi rá dä, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dä. ⁴ Ya hinda_u zä gui 'yemni_u cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi_u ra häi o ni dä", gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin_u gadi_u unna_u güenda ngue ra biga oxni_u dä. ⁵ Ya hinni_u 'yup'ua te guí mma. 'Be dami_u hyahra_u biga o ni dä n'namhma_u da zä gui hyamba_u ra häi o rá dä ni_u cu.

⁶ Nuna_u ra hya_u guí nnu_u mandaxquih_u, nu_u ra ja'i ngue mandønts'o drá_u mm_uni hinda_u zä gui xihm_u ra hya. Porque n'na ra cosa xandaxqui, hingui_u sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi_u ncue_u ra fo'yo, da za'ah_u. Ximmangu_u n'na ra cosa ngue mandø_u mmaditho, hingui_u sä di t'unyø ts'udi, porque ra ts'udi di 'da'mi, da nep'ua häi'a te guí unhn_u.

Dami_u 'yaph_u Oja te guí homhm_u.

⁷ Nuna_u Oja di 'da'i te guí homhm_u. Dami_u 'yäpi te guí nneh_u. Nu_u te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá_u jätra goxthi ngue gui nzohm_u Oja, da xoc'ah_u. ⁸ Porque

nū rā ja'i ädi te nne, mā t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jātra goxthi, i sojpi.

⁹ Conque nū rā ja'i 'bährá basi, nū'mø bi 'yāpra thūhmε, hinguī sā rá mmæi rā ja'i ngue rā do di unná basi. ¹⁰ Ogue rā hua da 'yāprá basi, hingra c'εya di unni. ¹¹ A nuyá, i ja ni ts'oquih, pε guí padī guí unna cosa nu'a xanho ni basih. Man'natho'a ni Papáh bi 'bū mahεts'i ngue xandønho te di 'da'ahū 'mø gui 'yāphū.

¹² Tengū gni ne ngue dā māxahū yø ja'i, dā ngu'a gui 'yøthū, dami 'yørpahū rā 'bäxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpū gätho yø hyā nt'ot'i p'ū ja rā ley, dā gue'ū yø hyā bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahyejpi rā hyā n'na rā goxthi hinguī xidi.

¹³ Mente guí 'būhmū ua ja rā ximhäi, dami hyaxhū rā 'yū njuantho. A nuyá, para ngue dā zā gui hyaxhū nā rā 'yū nā, dami cūthū p'ū ja rā goxthi hinguī xidi. Porque nūna rā 'yū ni ma nidū hinguī nnu manhenni yø ja'i nā, ngue xa nxidi rā goxthi 'nε xa nxidi rā 'yū. Pε mandøngu dyø ja'i ni map'ū.

¹⁴ Pε nū rā 'yū njuantho dā hyaxrā ja'i di nthēui rā 'da'yo te, hinguī xidi rā goxthi 'nε hinguī xidi rā 'yū. Pε ziyohotho yø ja'i ni map'ū.

Nu'a gā nho rá ndät'ä rā za, gue'a di fadi tema za'a.

¹⁵ Dami mfähmū xandønho, nuya yø fehni xännbate dā zøp'ū guí 'būhmū, dā 'yεnā ngue mmambrá hyā Oja. 'Yo di hä'ahū, porque māxøts'itho di nεqui ngue yø hoga n'yohū, pε nū te gā 'yo, gā rā nts'onī ørbū ni ma. ¹⁶ Nu'a te gā 'yo, gue'a gdī pahmū te'o'a. Tengutho p'ū ja rā 'uini, guí pahmū ngue hinga ja di nzap'ū yø uva.

Ni xingyø igo di nzup'u ja yø 'uini. ¹⁷ Porque gui pahmu ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä zädi. Pe nu'a hinga hoga za, hingu ho yø ndät'ä zädi. ¹⁸ Nu ra hoga za, hinga ja zup'u ra ndät'ä hingu ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zup'u ra hoga ndät'ä. ¹⁹ Nu gätho yø za hingu ho yø ndät'ä zädi da ma nt'ets'i ngue da t'udi. ²⁰ Janangue dí xi'ahm ngue nu'a te ga 'yo ya yø fēhni xänbäte, gue'a gdí pahmu te'o'a.

Jatho gui 'yøth'u'a te rá pähä ni Hmu'u.

²¹ Nuya yø ja'i da 'yēngui ngue drá Hmu'gui, hinga gä da yurbu ha di manda Oja. Nu'u majuaní ngue da yurbu di manda Oja, gue'u yø ja'i da 'yörpabi rá pähä ma Papá bí 'bu mahets'i. ²² Nu'mø bi zōnna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yēngui: “Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'nēcähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'Nē conni thuhu dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nē conni thuhu dá øt'ähe xangu yø milagro”, da 'yēngui. ²³ Nu'mø dá thacä p'uya, ga embi: “Dami 'uemhmu ua dí 'bücä, porque himma amigo'ahm. Porque hōndra nts'o xquí n'yohm”, ga embi.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønnigu.

²⁴ Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'nē da 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na ra n'yohm ngue ra njammui na, ngue ra mmundo p'u bi hyøhrá ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahi ngue bi nōnhna ngu. Pe himbi dāgui, porque ra mmundo p'u hōxrá ngu. ²⁶ Pe nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä, 'nē hinda 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na ra n'yohm ngue hin'yu rá n'yomfēni na. Guer'u ja ra

'bomu dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mí n'ye p'uya, bí mo ra dáthe, bí n'yo ra ndahí ngue bí nønhna ngu. Bi xot'i, maxøgue bí n'uɛni.

²⁸ Mí juahya yø hya bi xännba yø ja'i ra Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xännbate ngue ra ley hinguí ya manzaqui 'mø xännbate, pɛ nuna ra Jesús ɛna nts'at'abitho 'mø xännbate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mí 'ya rá do'yo.

¹ Mambá ɛp'u bí ja ra nyuni mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohu mí hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhmú p'u 'buhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca ra mate gui 'yøthegui, nugä dí padí ngue da zägui —bí 'yɛmbi.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'yɛ, bi 'yɛmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bí 'yɛmbi.

Høntho bí manna ra hya na, nuna ra därqughí mí 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ha mí hɛmbi. ⁴ Ra Jesús bí 'yɛmbra n'yohu mí'u:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'u 'buhra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Damí 'yøtra 'bøt'e tengutho bí manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bí zä ra 'ya hɛmbi. Janangue da badí gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mí zømp'u ja ra hnini Capernaum. Bí ma bá äpra mate n'na ra capita. ⁶ Bi 'yɛmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'unt'u di mpɛp'u ja ma ngu, sä ra ndate ngue tu Gä rá do'yo —bi 'yɛmbi.

⁷ Ra Jesús bi 'yɛmbra n'yohu äpra mate:

—Ga mmagä p'u 'mø, ga ma øthegä —bi 'yɛmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'uya, mahømbi 'yɛmbra Jesús:

—Pɛ ague grá hmu, 'yo gadi n'ani. Nugä himma nsä'be ngue guí carbua ja ma ngu. A nuyá, høntho dami manya ngue da zä ra ts'unt'u dí xi'i, ya dí padi ngue da zä ra n'u hɛmbi. ⁹ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagui. A nugä p'uya, xquet'a dí si ma soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, i pap'u dí et'i. Ogue ga embi: “Bi 'yɛcua”, ra soldado p'uya bá ɛp'u. Ogue ma hmiqui, ga 'bɛpi te da mɛfi, ra hmiqui øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mi 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yɛmbyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnä rá nt'ɛc'ɛi tengu ga 'yɛc'ɛigä na ra n'yohu na. ¹¹ Nugä dí xi'ahu ngue xangu yø ja'i hingyø judío dí bømp'u ni bøxyadi 'nɛp'u ni yuhra hyadi, ngue nup'u di manda Oja p'u mahɛts'i, 'dap'u di nsihmɛui ra Abraham, conna Isaac, conna Jacob. ¹² A nu'u yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'yɛ Oja 'nɛ himbi ne, da t'emp'u thi ja ra 'bexui'u. Ja di nzomp'u 'nɛ ja di guxp'u yø ts'i'u.

¹³ Ra Jesús bi 'yɛmbra capita mi nyaui:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí ɛc'ɛi ngue da zä ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngü ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zä ra ts'unt'u mi'u.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bædu.

14 Ra Jesús bi map'ua ja rá ngu ra Bædu. Nu'a rá to ra Bædu oxpu ja rá t'ots'i ngue mi hembra pa. 15 Ra Jesús bi bennba rá 'ye ra dārquēhi ngue bi gats'i. 'Bexpi zā ra pa mi hēmbi. Nunā ra xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

16 Mi dāhra nde p'uya, nup'ua 'bāhra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pe ra Jesús høntho da mā ngue da zā yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'ua hēmbiyø ja'i, pe gā bi 'yøthe. 17 Mi nja nā ra hya nā, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaias ngue bi 'yēnā: “Nu te gāma n'ua gmi hēmphu, gā bi hyaqui hapu mi'ua”, bi 'yēnā.

Yonc'ei bi nyai ra Jesús.

18 Mi nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xädi p'uya ngue bi mähä dí ma man'na nguadi ra zabi. 19 Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, nugä dí nne gā mme hapu gdí ma —bi 'yēmbi.

20 Ra Jesús bi 'yēmp'a yai:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'ua ja yø 'bafi hapu säya. Pe ra N'yohu bi 'yē mahets'i, hin'yua rá ngu hapu di n'oxi.

21 Pe nu'a n'na nc'ei rá xädi bi 'yēmbi:

—Ague grā hmu, dami 'dacrā nt'ēdi ngue 'be da du mā papá, gā āgui, ya gā me p'uya —bi 'yēmbi.

22 Mi dāhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gā mmehma. Nu'ua yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'ua da 'yähhyø mminduui'ua.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahí conyø funthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue bi ma, bi mähä yø xädi. ²⁴ Pε nup'ua ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahí. Nu'ua yø funthe nangui, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'ua yø xädi p'uya, bá äp'ua bí aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuha —bi 'yεmbi.

²⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Hanja ngue guí suha? ¿Ua hinguí εc'ei ngue ga fäxaha? —bi 'yεmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpa bi ra ndahí 'nεhyø funthe. Mi hejpi, 'bexpinsäya. ²⁷ Nu'ua yø xädi p'uya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohua na n'yø? Asta ra ndahí 'nεhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —di n'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

²⁸ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthεui p'ua ra Jesús yoho yø n'yohua mi n'youi yø ts'onthi. Pε mandønts'otho, xpí 'yεp'ua ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'ua ja ra 'yu. ²⁹ Mi nu ra Jesús, bi mähra mafi. Bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'ua'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? Porque tobe hinguí sønna pa ngue gui pεngahe ra castigo —bi 'yεmbi.

³⁰ Nup'ua yap'utho, mambi 'yop'ua n'na 'bui yø ts'adi, ma 'yoní p'ua ngue sihmε. ³¹ Nu'ua yø ts'onthi bi 'yεmbrā Jesús:

—Nu'mø guí nne ngue ga hecähe ua ya yø n'yohua 'bucua, pε dami 'dacje ra nt'εdi ngue ga cut'ähe yø mmui yø ts'adi bí 'yonua —bi 'yεmbi.

³² Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi, bi 'yëmbi: —I mähä na bí 'bähyø ts'udi 'mø.

Janangue nu'ua yø ts'onthi bi hyep'ua yø n'yohua mi n'youi, i ncarbua ja yø mmui yø ts'udi. Yø ts'udi p'uya, bi gu ra 'dih, bi nhyørbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbua ra dehe.

³³ Nu'ua mi fähyø ts'udi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'ua bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi thohyø ts'udi, 'ne bi ma tengue xi tho'ua yø n'yohua mi n'youi yø ts'onthi.

³⁴ Nu'ua yø ja'i mambí 'bup'ua ja ra hnini, gä bi ma ngue bi zomp'ua bí 'bähra Jesús. Mi zonyø ja'i p'ua 'bähra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹ Ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue da ma, di ma man'na nguadi ra zabi ha bí ja rá hnini. ² Mi zomp'ua ja ra hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. Mi nu ra Jesús te øtyø ja'i bá du ra därquēhi, i padi ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därquēhi. Bi 'yëmbra därquēhi p'uya:

—Ague ts'ant'ua'i, 'yo tu ni mmui, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yëmbi.

³ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xänbäte ngue ra ley, bi mbøcue. Bi 'yëmp'ua ja yø n'yomfēni: “Nuna ra n'yohua 'bucua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma”. ⁴ Pe ra Jesús i patho te mbēnya yø n'yohua mbøcue, bi 'yëmbi:

—Nuna ra hya gä bēmhmu ya, hinga ja rá njar'ua na. ⁵ Nugä dá xihra n'yohua 'bucua, dí ëmbi: “Ya

dá p̄un'na n̄i ts'oqui ya". Pε nuyá, h̄ind̄i nεqui xanho ngue'mø bi mpunn̄bi ogue h̄in'na. Pε nu'mø ga εmbi: "Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma", ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahm̄u xanho ngue ja mā ts'edi. ⁶ A nuyá, dami pahm̄u ya ngue ra N'yoh̄u bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di p̄un̄ba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yεmbr̄a n'yoh̄u xan'ua p'uya:

—Dami nangui, caxni fidi, n̄i ma n̄i ngu.

⁷ Rā dārquēh̄i p'uya, bi nangui, bi ma rá ngu. ⁸ M̄i nu yø ja'i te bi nja, bi nsu yø ja'i. Pε εspabi Oja porque di nεqui ngue Oja di unna ts'edi te ø'na ra n'yoh̄u na.

Rā Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ M̄i ma ra Jesús, n̄i nthop'ua ja rá oficina n'na ra n'yoh̄u n̄i hu ngue ra Mateo, nuna jamba ra mēnyu yø ja'i ja te pä. M̄i nu ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yεmbi.

Rā Mateo p'uya, bi zop'ua rá oficina ngue bi mε ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'ua sihm̄ui ra Jesús.

¹⁰ Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi mε yø xädi p'ua ja rá ngu ra Mateo ngue da nsihm̄ε. Xangu yø nguthäi 'bup'ua, co 'nε hm̄i da yø ja'i t'εmbi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'ua sihm̄ui ra Jesús. ¹¹ Yø fariseo p'uya m̄i nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi ra nt'änni'ua yø xädi, bi 'yεmbi:

—¿Hanja n̄i xännbateh̄u ngue 'dap'ua sihm̄εh̄u yø nguthäi co 'nεhyu m̄i da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yεmbi.

12 Mī 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yεmp'u dī yahni:

—Nūya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yεhra 'yøthe ya. Pε yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yε'u. 13 Dami xähma te ni bønyø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue dī nja ni nhuεcateh, porque guehna man'natho dī muui na ngue yø 'bøt'e guí ørcah”, εn'Oja. A nugä, dá εhε ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá εhε ga nzofu —bi 'yεmbi.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguí etyø mmai yø xädi.

14 Nū'u yø xädi ra Xuua bi guarbu 'bähra Jesús. Bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguí etyø mmai? Conque nugähe 'nεhyø fariseo εmmεi dí ε'ma mmügähe —bi 'yεmbi.

15 Ra Jesús bi 'yεmbya yaui:

—Nū'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguí 'bu ndummai ngue da 'yetyø mmai mente 'dap'u 'bähma ra novio. Njarbutho ma xädigä ya, hinguí etyø mmai ngue 'daua dí n'yo'be. Pε bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsai'be. Nū'a ra pa'a p'uya, mfađi ngue da zä da 'yetyø mmai ya ma xädi 'mø.

16 Nūna ra 'da'yo hya dí xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu dī ngants'i, ya man'na dī nts'onna zε'ulu. 17 Tengutho ra 'da'yo vino hinguí sä da sirbu ja ra zεxfani ngue da zεdi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mø da sit'i, ja dī m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo

vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue gä yoho h̄indi m'medi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

¹⁸ Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmū p'u 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu mā t'ixu exa ja bi dū, pε nu'mø guī mma, gui japni 'yε p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mai.

¹⁹ Ra Jesús bi nangbu mi hūdi, bi mε'a sits'i. Bi mähä yø xadi.

²⁰ Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarbu ja rá xatha ra Jesús ngue bi dārpa rá nyanī rá he. ²¹ I en'a mbo rá mmāi: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägu”, bi 'yεna. ²² Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yēmbaya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mmāi. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'ēigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yēmbi.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

²³ Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bup'u yø mε'bida. Di yänni yø ja'i 'bup'u ngue zoni. ²⁴ Ra Jesús bi 'yēmbyo ja'i:

—Damī pømhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, hinguī tu na, i atho na —bi 'yēmbi.

Pε nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thentho, porque pađi ngue ya xi dū ra hmute. ²⁵ Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Bi bennba rá 'yε ra hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennate, bi nangui. ²⁶ Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

27 Mambá ɛp'ɥ ja ra ngu na ra Jesús, nup'ɥ ja ra 'yu bi dɛnni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague rá mbom'mɛto'i ra David, dami huɛga'be.

28 Mi yarbɥ ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí ɛc'ɛiui ngue da zä ga øt'ä na te guí xicui ya?

Yø xädä p'ɥya bi 'yɛmbi:

—Ahá grá Hmu, dí ɛc'ɛi'be ngue da zä guí 'yøt'e —bi 'yɛmbi.

29 Bi macyø 'yɛ ra Jesús ngue bi därpa yø dä yø xädä. Bi 'yɛmbi:

—Ngue guí ɛc'ɛiui ngue da zä ga øthe'aui, da zä'aui ya.

30 Nu'ɥ yø xädä p'ɥya 'bexpj nzø yø dä. Pɛ ra Jesús di hejpi ngue hinte da ma, bi 'yɛmbi:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí mmammi te dá øt'aui ya —bi 'yɛmbi.

31 Pɛ nɥya mayø xädä, høntho bi nhyehmi ra Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

32 Høntho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø ja'i p'ɥ ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohɥ di gonebi ra ts'onthi. 33 Nuna ra Jesús bi japra ts'onthi ngue bi hyɛp'ɥ ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pɛ yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yɛmbi:

—Nuna te dá nuhɥ bi nja ya, mɛnte yø pa xa thogui hinjongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja ra häi Israël.

34 Pɛ yø fariseo bi 'yɛna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yena.

Ra Jesús di huεcyø ja'i.

³⁵ Nuna ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zä yø hnini. Nup'u ja yø hnini søni, xänbabi rá hya Oja yø ja'i di mpeti p'u ja yø nija yø judío. I xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'yε Oja yø ja'i. Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'u hεmbi, pε gä bi 'yøthe ra Jesús. ³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'u ha søni, εmmεi di huεqui. Porque yø ja'i 'bu ndummæi, hingui padi te da 'yøt'e. Entho yø de'yo 'mø hinjo'o to da mädi. ³⁷ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahu, ngue xangu ra 'befi i ja, pε yø mæfi zi yohotho 'bui. ³⁸ Janangue nuyá, nuna Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yäphu ngue da menhyø mæfi p'u ja rá 'befi.

10

Ra Jesús bi 'yεxi 'dεma yoho yø xädi.

¹ Ra Jesús bi zo'u 'dε'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'u yø ja'i hεmbi n'na ma 'dan'yo ma n'u, da 'yøthe. ² Ja ua yø thuhu ya 'dε'ma yonc'εi yø representante ra Jesús. Rá mædi rá thuhu ra Simu, nu'a i nhuta m'mæfa ngue ra Bedu. Ra Andre nuna rá n'yohu ra Bedu. Ra Jacobo, 'nεhra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya. ³ Ra Lipe. Ra Bartolomé. Ra Toma. Ra Mateo nuna ra ngüthäi. Ra Jacobo nuna rá ts'ant'u ra Alfeo. Ra Lebeo nuna ja man'na ra thuhu ngue

ra Tadeo. ⁴ Ra Simu nuna n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nehra Judas Iscariote nuna bi da ra Jesús.

Bi xi'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xänbä ra hya yø ja'i.

⁵ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yet'i ngue da manna hya. Rá mudi bi 'yembj:

—'Yo gni mähä p'ua ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Né 'yo guí cuthu p'ua ja yø hnini ja'a ra ra häi Samaria. ⁶ Sinoque i mähä p'ua 'bähyø judío. Porque yø judío tengutho yø de'yo ngue xa m'medi. ⁷ Guí xihmu yø ja'i p'ua gdi mähä ngue nuna Oja bi 'bua mahets'i, ya da guehyø pa jap'ua da 'yudi ngue di manda ua ya. ⁸ Dami 'yøthehu yø ja'i di hyenni. Gui 'yøthehu ngue di bennate yø ánima. Gui 'yøthehu yø ja'i 'ya yø do'yo. Gui 'yøthehu yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi ga 'da'ahu, hinte dá jap'ahu. Janangue nuyá, nu yø ja'i gui 'yøthehu, 'yo te gui jambahu.

⁹ 'Yo guí haxhu ra menyü ngue ra oro ogue ra t'axi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo tema lega guí caxhu. O guí caxni mponihu. 'Yo guí caxhu mi'da yø thixfani ogue yø tøhø. Porque rá mefi Oja jatho ngue di t'unni te da zi.

¹¹ Nu'mø gá sømhmu p'ua ja n'na ra danihni ogue ja n'na ra t'unihni, dami hyomhmu n'na ra n'yohu nu'a hnumanho p'ua ja rá hnini, dami 'yäphu ra nt'edi ngue di 'da'ahu ra ts'äya. Ja dami nsayahu p'ua ja rá ngu'a, asta gue'mø guá ehmu. ¹² Nu'mø gá cuthu mbo ra ngu, gui 'yemhmu: “Oja di jap'ua ja'i 'bucua”. ¹³ Nu'mø da nu manho'ahu yø ja'i 'bup'ua ja ra ngu, ya di tocabi na ra nzengua guí xihmu

'mø. Pɛ nu'mø ngue h̄ingui n̄nu manho'ah̄u, nu'a rā nzengua guí xihm̄u, ya h̄indi tocabi. ¹⁴ Nu'mø ngue h̄imbi h̄nu manho'ah̄u p'ɥ ja n'na rā hn̄ini ogue ja n'na rā ngu h̄indi n'na'ah̄u rā ts'äya 'nɛ h̄inda ne dā 'yøhyø ja'i nā rā hyā guí xihm̄u, ni mähä p'ɥya, pømh̄u p'ɥ ja rā hn̄ini ogue ja rā ngu. Dami huamhm̄ra fonthäi di n'youi ni mbonguah̄u. ¹⁵ Majuan̄i dí xi'ah̄u ngue nu'mø rā pa dan̄i hyaspa rā güenda Oja ya yø ja'i di ja'ah̄u p'ɥ, man'na xangu rā castigo dā thohya, ngue'a te rā castigo dā tho'ɥ yø ja'i mi 'bɥp'ɥ ja rā hn̄ini Sodoma 'nɛp'ɥ ja rā hn̄ini Gomorra.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue dā zä rā n'ɥ dā ts'ɥi.

¹⁶ A nuyá, gā pɛn'nah̄u p'ɥ ha 'bɥhyø ts'oc'ɛi, ngue nts'utho, tengutho yø dɛ'yo 'mø bi zømp'ɥ 'bɥhyø zate. Pɛ dami 'yøt'e ngue gyø njamm̄ih̄u, gui mfäh̄m̄u, tengutho guí mfäh̄yø c'ɛya. Pɛ 'yo to guí s̄hm̄u, gui 'yøth̄u tengutho yø paloma ngue h̄ingyø nequis̄i. ¹⁷ Dami mfäh̄m̄u p'ɥ 'bɥhyø ja'i. Porque yø ja'i dā zixah̄u fädi. Nup'ɥ ja yø nija yø ja'i dā mɛp'ah̄u. ¹⁸ Di dä'ah̄u p'ɥ 'bɥhyø ts'ut'abi 'nɛp'ɥ 'bɥhyø gobierno. Di ɥ'ah̄u yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigah̄u. Nu'mø ngue ya gdí 'bɥhm̄u p'ɥ ha 'bɥhyø ts'ut'abi, ngu'ɥ yø judío, ngu'ɥ h̄ingyø judío, gä dā zä dā 'yøhnā rā hoga 'da'yo hyā guí xihm̄u. ¹⁹ Nu'mø bi jo'ah̄u, 'yo sä di t̄u ni mm̄ih̄u'a te rā hyā ja ngue guí xihm̄u rā ts'ut'abi. Nu'a rā ora guí dä ni hyah̄u p'ɥ ja rā ts'ut'abi, Oja di 'da'ah̄u rā hyā ja ngue guí mm̄amhm̄u. ²⁰ Porque rā Esp̄iritu Santo di bɛn'nah̄u rā hyā guí xihm̄u rā ts'ut'abi. H̄ingni n'yomfɛn̄isɛ guí j̄cra hyā guí mm̄amhm̄u.

21 Nu yø n'yohu εc'εigui, di yapse yø n'yohu hinguī εc'εigui ngue da tho. Yø papá, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basī, di dā yø basī ngue da tho. Yø basī p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dā yø papá ngue da tho. 22 Hønnbu bi zā da zū'ahu yø ja'i ngue guī εc'εigahu. Pε nu rā ja'i da zeti hangū rā n'ū da thogui, guehna di nyānā te nā. 23 Nu'mø bá ju'ahu n'na rā hnīni, dami 'dagui gdi māhā man'na rā hnīni. Pε nugā dí xi'ahu, tobe hin gadi tāti gadi 'yomhm rā hya p'ū ha 'būhyø judío 'mø mi zōnna pa da hyaspa rā güenda yø ja'i rā N'yohu bí 'yε mahets'i.

24 Nu rā xādi, 'yo di εnā ngue hinda thogui tengutho thohrá xānbate. Xi mmangu rā hmiqūi, 'yo di εnā ngue hinda thogui tengutho thohrá hmu. 25 Nu rā xādi, di m'mūi ngue rā conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xānbate. Rā hmiqūi p'uya, di m'mūi ngue rā conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu man'ugā yø ja'i, gui huqūi ngue drá zithu, goma gue'ahu hinda nu mman'ū'ahu yø ja'i ngue guī tēnngahu.

Rā Jesús bi mā ndana ja ngue da ts'ū.

26 Janāngue nuya yø ja'i sū'ahu, 'yo guī sūhu ya. Nu te gāma hya njo'mi, siempre da famhma. 27 Nuya yø hya dí xi'aschu, dami xihmū gātho yø ja'i. Nuya yø hya dí hut'atho ni guhu, i nt'ode rā hya gā rā hnīni. 28 'Yo guī sūhu'ū da ne da hyo'ahu. Porque nu'mø bi hyo'ahu, nu rā te ya hinda zā te da japi. Nunā Oja, ja rá ts'edi ngue di juat'a ni do'yohu 'nε ni tehu p'ū ja rā nidu, guehna dami sūhu nā.

29 Nu'mò bi 'bä yoho yò ts'int's'u, hõnda n'na ra xanì ma t'unì. Pε hinga n'na di m'mε'u yò ts'int's'u mεnte ngue hindì unna nt'εdì nì Papáhu. 30 Janjuani ngue fāxah Oja. Conque asta nì xtahu i m'mede n'na ngu n'na. 31 Janangue 'yo guí suhu yò ja'i. Porque man'na xammadi'ahu ngue yò ts'int's'u, madague'a ngue yò mmundotho'u.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinda gomp'u ha 'buhyø mmic'εiui.

32 Nu to gätho da mamp'u 'buhyø ja'i ngue εc'εigui, xquet'a ga mmangä p'u 'buhma Papá bí 'bu mahεts'i ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. 33 Pε nu te'o da gongä p'u 'buhyø ja'i, da ma ngue hingui εc'εigui, xquet'a ga mmangä p'u ha bí 'buhma Papá mahεts'i ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

Nup'u ha t'εc'εi ra Jesús, bi ma ngue di nja ra sui.

34 'Yo guí εmhm ngue dá εcä ua ja ra ximhäi ngue hin tema n'u guí sähu. Nu'a, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. 35 Dá εcä ua ngue di nja'a di nsuhyø ja'i. Ra ts'unt'u di nsuhmi ra papá. Ra hmute di nsuhmi ra mamá. Ra ts'ihue di nsuhmi rá cä. 36 Nu'u yò nsuiui ra ja'i da 'yεc'εigui, gue'u 'bhp'u ja rá ngu da zui.

37 A nuyá, nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. A nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá ts'unt'u, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. 38 Nu ra ja'i hingui nne da denngui ngue su da tho, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. 39 Nu ra ja'i da gohrá mmäi ngue su da tho, guehna ra ja'i di

m'méhrá te ná. Pé nú rá ja'i hinha ga gohrá mmui mada tho, guehna rá ja'i di nyanná te ná.

Oja da gutyø ja'i'a te ra nho xa 'yøt'e.

⁴⁰ Nú rá ja'i da 'yøt'ah_u masu, guehna rá ja'i tengutho 'mø go di ørcagui masu ná. Nú rá ja'i da 'yørcagui masu, tengutho 'mø go di ørpabi masu'a to bá penngui. ⁴¹ Nú rá ja'i ørpa masu n'na rá pøngahya Oja porque pahra ja'i ngue gue'a rá m'ménhni Oja, di t'unná nzäbi rá ja'i tengutho rá nzäbi má t'unni rá pøngahya Oja. Ximmangu rá ja'i ørpa masu n'na rá hoga n'yoh_u, porque padí ngue xanho ga 'yo rá n'yoh_u, di t'unná nzäbi rá ja'i tengutho rá nzäbi má t'unni rá hoga n'yoh_u. ⁴² A nuyá, ndana bi zä ya má xädi, nú rá ja'i da 'yørpa rá nho ngue padí ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso rá dehe di unni, händi 'béhrá nzäbi rá ja'i, Oja da gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bi ma bá nyai ra Jesús.

¹ Nuya 'de'ma yoho yø xädi rá Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yøt'e, bi map'u bí ja yø hnini ná rá Jesús ngue da xänba rá hya yø ja'i. ² Ra Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi ménhni yoho yø xädi ngue bá nyai rá Jesús. ³ Mi zømp'u ha 'bäi, bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e ná rá Cristo mi ja ngue dá eh_e di ndast'abi, ua gue ga tømähe man'na? —bi 'yembi.

⁴ Ra Jesús bi 'yembya yai:

—Ni me ya, bá xihmi rá Xuua'a te rá hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä.

⁵ Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hēmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bēnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Ra mmēnthi di nthēui ra ja'i hinha di gohra mmui ngue εc'εigui.

⁷ Mi mengyø m'mēnhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi dū'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yēmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhə p'ə bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhə n'na ra n'yohə hinguí nzaqui rá mmui, εntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ⁸ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuhə 'mø? ¿Ua guá nuhə n'na ra n'yohə ngue he ra hoga ulu? Pε guí pahmə ngue yø ja'i he ra hoga ulu, guerp'ə ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ⁹ Pε xi'mø hinga gue'a guá nuhə'a, ¿te'o guá nuhə 'mø? ¿Ua guá nuhə n'na rá pøngahya Oja? Majuani ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuhə. Pεgue tate na, ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mui. ¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'mēnhni Oja mmamp'ə ja ra Maca Libro na, ngue εna: “Nugä ga et'ä ma m'mēnhni, di m'met'o p'ə gdi ma. Gue'a di hoqui hapə ja ngue gui thogui”, bi 'yεna. ¹¹ Majuani dí xi'ahə, nu hangu yø ja'i 'bui, hinjongui pøni ngue di tate guehna ra Xuua bi 'yøtra nxixya. Pε nuyá, to bi zä ma ja'i ya o rá 'yε Oja ya, guehya ma datho bi nthēui ra mmēnthi ya ngue ra Xuua.

¹² Bá fə'mø yø pa bá øtra nxixya ra Xuua ya, asta quehyø pa dí 'bəhmə ya, janjuani di xønyø ja'i da zo rá 'yε Oja. Nuyə yø ja'i di xøni da zo rá 'yε Oja, i nne ngue xøgue ra sønitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'məhra Xuua, nu te gäma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'ə yø hya nt'ot'i p'ə ja ra ley,

gätho bi ma ngue bá ep'ua ra pa di manda ua Oja.
 14 A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya
 Oja, nu'mø guí nne gui pahmu ha rá nja ra hya,
 nuna ra Xuua ya, quehna bi t'embí ngue ra Elías.
 15 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmua na ra hya dí
 mmangä ya.

16 Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'bahra pa
 ja p'uya. Gdá hyejpabi yø basi n'yemp'ua ja ra
 tai. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yemmi, i
 embi: 17 “Dá pixt'ähe ra xithi ngue xqui nnehmu,
 pe hingá nnehmu. Dá tut'ahe yø thuhu ngue
 yø thundummäi, pe hingá nzomhmu”, bi 'yembi.
 18 Guí njathu p'uya, nu'mø himbi nja'a te guí
 mmamhmu, guí mbøcuethu. Porque bá ehra Xuua,
 nuna bi 'yetrá mmäi, a nu'ahu p'uya, gá 'yemhmu
 ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. 19 A nuyá,
 guécä drá N'yohu dá ε mahets'i, dí si'a te dí tini, a
 nu'ahu p'uya guí enju ngue drá nhyøt'a zihmε. Guí
 enju ngue dadi thegä'be'ua yø ja'i ja yø ts'oqui 'nε'ua
 yø nguthäi. Pe nuna ra hya njuantho, nu'mø di
 n'yomfēni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

*Oja da hyaspa ra güenda yø ja'i hingui nnu
 manho ra hya.*

20 Nuna ra Jesús, nu'ua yø ja'i 'bap'ua ja yø hnini xi
 'yøt'e xangu yø milagro, bi madi bi hejpi te ga 'yo
 yø ja'i, porque hingui nne yø ja'i da hyep'ua ra nts'o
 ga 'yo. Bi 'yembi:

21 —Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'ua ja
 ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø
 ja'i 'bap'ua ja ra hnini Betsaida. Porque himbi
 'yεc'eigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbu ha 'bai. A
 nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bap'ua ja yø

nyogui hn̄ini Tiro 'nɛp'ʰ Sidón, n'na zihmantho xta hyɛp'ʰ rā nts'o man̄i n'yo yø ja'i. Xti n'yʰxyø 'bospi 'nɛ xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bʰ ndummāi. ²² Nugä dí xi'ah̄ʰ ngue nu'mø rā pa dan̄i thaxra güenda, man'na xangu rā castigo da thohyø ja'i festa rā hya ya, ngue'a rā castigo da thohyø ja'i mi 'bʰp'ʰ ja rā hn̄ini Tiro 'nɛp'ʰ ja rā hn̄ini Sidón. ²³ A nuya yø ja'i 'bʰp'ʰ ja rā hn̄ini Capernaum, rá nɛgui ɛn̄a ngue da t'ɛspabi ua ja rā häi, 'nɛp'ʰ mahɛts'i da t'ɛspi. Pɛ gue di map'ʰ ja rā nidu ya. Porque himbi hyɛp'ʰ rā nts'o ga 'yo. Nu'ʰ yø nyogui ja'i mi 'bʰp'ʰ ja rā hn̄ini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'ʰ ja rā hn̄ini Capernaum, xta hyɛp'ʰ rā nts'o man̄i n'yo yø ja'i'a rā hn̄ini'a 'nɛ hinxta nguahyø ja'i 'mø. ²⁴ Nugä dí xi'ah̄ʰ ngue nu'mø rā pa dan̄i thaxra güenda, man'na xangu rā castigo da tho'ʰ yø mmɛngu Capernaum ngue rā castigo da thohyø ja'i mi 'bʰp'ʰ ja rā hn̄ini Sodoma.

Rā Jesús bi 'yɛspa Oja.

²⁵ Man'na rā ora p'ʰya, rā Jesús bi 'yɛna:

—Mā Papá'i, dadi ja mammadi'i, grá Hmu p'ʰ mahɛts'i, grá Hmu ua ja rā ximhäi. Porque yø ja'i ɛn̄a ngue yø bamhya, i ɛn̄a ngue tini xanho yø mm̄i hanja rā hya, pɛ gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. ²⁶ Nguna gá 'yøt'e mā Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

Rā Jesús bi zohyø ja'i ya xā nyägui.

²⁷ Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'a mā Papá, bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'ʰ Oja, sinoque hønse'a rá Papá di

mpahmī. Hīnjongui pøni ngue dadi mpahmī'a rā Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'ua di mpahmī. Nu rā ja'i dā neprá Ts'unt'ua Oja ngue dā badi te'o nā rá Papá, dā zā dā badi. ²⁸ Nu gātho yø ja'i ya xā nyāgui ngue hīngui hāt'i dā 'yøt'e te gāma hyā sānnbi, dami n'unī ngue gā fāxahua n'namhma ngue dā dinī ha di nsāya nī tehua. ²⁹ Dami 'yøt'e ngue nī Hmujua. Dami hyaxhua nā rā hyā dí xān'nahua. A nūgui, dí ya mantūdi, hīngrá n'yets'i nna ya. Nuna rā hyā dí mmangā, dā hyut'a nī mmahua nā. ³⁰ Nuya yø hyā dadi mandagā gui 'yøthua, hīndi un'ahua ya. Porque nu te dí xānbate, hīngui hēnni gdi 'yøthua.

12

Ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu te dā zānni di nja 'mø rā pa ngue rā ts'āya, gue'a di nja'a.

¹ Nuya yø pa ya, nuna rā Jesús co 'nēhyø xādi bi tocabi ngue bi thop'ua ja yø nuatrigo 'mø rā pa ngue rā ts'āya. Nu'ua yø xādi bi zā ngue tu manthuhū, janangue bi daxtyø trigo, bi za. ² Mī nu yø fariseo te øtyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu nī xādi gue di mpēfi. Conque mmamp'ua ja rā ley ngue nu'mø rā pa ngue rā ts'āya, hīngui sā ngue to di mpēfi —bi 'yēmbi.

³ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xi'mø mī zāhra thuhū n'na ndi rā David, co 'nē'ua mī n'youi, ŷua hīnjām'mø gadi xāhma p'ua ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e? ⁴ Nu rā David bi yarbua ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmē xi t'uspabi Oja ngue dā nu. Bi zi rā David co 'nē'ua mī n'youi. Conque nu'ua yø thuhmē'ua, hīndi unna nt'ēdi rā ley ngue to bi zā dā zi, hīnda hōndyø mmäcja yø ts'i'ua yø thuhmē

t'uspabi Oja. ⁵ ¿Ua hin gadi xähm_u te mmamp'u ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bup'u ja ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpefi, pe hinda t'embj ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'u? ⁶ Nugä dí xi'ah_u ya, ngue nuua ha guí 'bähm_u, 'bucua n'na nc'ei tate ngue ra nija. ⁷ Pe hinguí tinni mmüh_u hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuécateh_u, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e guí ørcah_u”, i ena. Porque nu'mø di ja ni nhuécateh_u, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hinguí 'yemph_u ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nu ra N'yoh_u bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh_u xi 'yotrá 'yε.

⁹ Mi ma ra Jesús, i map'u ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'u ja ra nija, mi 'bup'u n'na ra n'yoh_u xi 'yotrá 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi ra Jesús ngue da ma ma yapi, janangue bi 'yørpabi ra nt'änni ra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí embj ngue ja ra nt'edi da t'øthe n'na ra dārquēhi 'mø ra pa ngue ra ts'äya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'be'a guí 'yøth_u 'mø gdi sih_u n'na ra de'yo, 'nε da zop'u ja ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya? Uanguí 'bexque'a guá jats'i n'nahmantho, madague'a ra pa ngue ra ts'äya. ¹² Xi ra ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammađi ra ja'i ngue ra de'yo. Janangue madague'a dra pa ngue ra ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa ra nho yø ja'i.

¹³ Ra Jesús bi 'yembra n'yoh_u mi'u rá 'yε:

—Đamj majni 'yε ya —bi 'yembj.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'ye, pe 'bexpi zä rá 'ye mi 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'ye. ¹⁴ Mi zä mi nu yø fariseo ngue bi n'øthe ra Jesús, bi ma bá nhecähyä ngue honi ha di hyo ra Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ Mi badi te mbennbabi yø ja'i ra Jesús, bi ma. Pe bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni. ¹⁶ Pe nuya yø ja'i øthe, di 'bepi ngue hijnonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaiás ngue Oja bi 'yena: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna ma mefi ya xtá huanhni. Emmei dadi madi. Co nuna, i ja gampähä. Ga japi ngue di n'youi ra Espíritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te da 'yøt'e. Guehna da xihyø ja'i hingyø judío na, ngue nuna Oja, da hyaspa ra güenda te ga 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuna, hindra nequisui na. Hingra hmafi di nya p'u ha di nya. Hin hapu da t'øde ngue di dama yahni p'u ja ra hni. ²⁰ Da zerpabi yø ja'i hingui ha ra ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zonna pa ngue di manda ua. ²¹ Gätho yø ja'i 'bu'a nximhai p'uya da 'yec'ei ngue gue'a da yan'a”.

Ra Jesús i embyø fariseo ngue ra zithu fäts'i.

²² Nuna n'na ra n'yohu madi gonebi 'ne madi xädäbi ra ts'onthi mi n'youi, bi ts'ixpu 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mi 'yøthe p'uya, bi zä bi nya ra n'yohu 'ne bi zä bi nzø yø dä. ²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yena:

—Pe guehna rá mbom'meto ra David ja ngue di thojpabi rá 'befi na, uague hinga guehna.

²⁴ Mi 'yøhyø fariseo na te ra hya mmanyø ja'i, bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'u.

²⁵ Pε ra Jesús, gä padī tema hya mbenyø ja'i, bi 'yembuya:

—Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'u ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu, nu'mø di nsuhyø ja'i 'bap'u, di n'uēni. ²⁶ Njarbutho na ra hya dí xi'ahya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mēfi ra zithu, ya rá 'befisε di ts'oni. ²⁷ Guí emhmua ngue ra zithu fäxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hya guí xännbatehu, çua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nequi p'uya ngue guí ya xädähu, hinguí padī te guí mmamhmu. ²⁸ A nugui, Oja bá penngagui ra Espíritu Santo ngue gä n'yo'be, da mäxqui gä øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nequi p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²⁹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na ra n'yohu xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zä to da yarbu ja rá ngu ngue da japi te ja mbo. Di njadä p'uya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

³⁰ Nu ra ja'i hinguí nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsai'be na. Nu ra ja'i hinguí fäxqui ngue gä ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'onngatho ma 'befi na. ³¹ Damí pahmu ya, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i ngue da nømman'u ra Espíritu Santo, ya hīndi punnbabi Oja. ³² Janangue nu ra ja'i da nømman'u

ra N'yoh_u bí 'yε mahεts'i, i sä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i da nømman'u ra Espíritu Santo, ya hīndi mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yoh_u ya, ni xinga guehra pa di 'yεp'u di mpunnbi.

Nu te ganho ra ndät'ä z_u'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

³³ Nu ra hoga za, ra hoga ndät'ä z_udi. Pε ra za hinguī ho, hīngra hoga ndät'ä z_udi. Janangue nuyá, n'na ra za, nu te rá ndät'ä z_udi, gue'a di fa'a ngue'mø ra hoga za ogue hīn'na. ³⁴ Guí øth_u tengutho yø c'εya ngue n'youi ra ndate yø ne. Porque hinguī sä guí mmamhm_u n'na ra hoga hya. Nu te ra hya bí mīhrá mm_ui ra ja'i, gue'a pønná ne'a. ³⁵ Nu ra hoja'i, ra hoga hya i mma, porque xanho rá mm_ui. Pε nu ra ja'i hinguī ho rá mm_ui, xants'o ra hya ja mbo rá mm_ui, gue'a pønná ne'a. ³⁶ Nugä dí xi'ah_u ngue nu'mø ra pa danī hyaxra güenda Oja, nu te gäma ts'omhya pønni neh_u, Gä da that'ah_u ra güenda. ³⁷ Nu'mø xanho ra hya xcá mamhm_u, ya hīn tema castigo gui thohm_u. Pε nu'mø xants'o ra hya xcá mamhm_u, gue'a ra castigo gui thohm_u'a.

Yø ts'oc'εi äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbate ngue ra ley bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnuğähe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yεmbi.

³⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu yø ja'i 'bahya, ja yø ts'oqui ngue hinguī pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yεc'εigui. Pε hīn tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i.

Nu'a da nopa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmui ra hua. Di njarbatho'a ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya, nhyu pa da o häi. ⁴¹ Nu'mø ra pa daní hyaxra güenda Oja, nuya yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Nínive da nangui ngue di yapy ya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mi 'bup'u ja ra hnini Nínive, bi 'bätø mmui 'mø mi 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pe hinguí nne gui 'yøhm ra hya dí mmangä ya. ⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'u sur, nu'mø ra pa daní hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yapy ya yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque nuna ra xisu na, ndøyp'utho rá häi bí 'yεhε ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pe hinguí nne gui 'yøhm ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthi bá pengbu ja rá mmui ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthi 'mø bi hyep'u ra ja'i mi n'youi, bi 'yo ra ts'onthi p'u ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsäya, i εna: ⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i εna. Nu'mø bá pengbuya, da dinnbabi rá mmui ra ja'i ngue hinjongui 'bup'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Da mengbuya, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mudi. Gä da yurbu ja rá mmui ra ja'i ngue di m'mup'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mamman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sä m'met'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'buhya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

46 Ra Jesús tobe ya_{du}itho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yoh_u. 'Bäp'_u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyäui. 47 H_indi 'b_edi to bi xihra Jesús, bi 'y_embi:

—Ni mamá 'n_e ni n'yoh_u 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyäui 'na —bi 'y_embi.

48 Mi dahra Jesús, bi 'y_entho:

—Ma ga xi'ah_u ndana ma mamá, ndana ma n'yoh_u —bi 'y_ena.

49 Bi macyø 'y_e p'aya, bi 'y_uhyø xädi, bi 'y_embyø ja'i di mäts'i:

—'B_ucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yoh_u. 50 Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'b_u mah_ets'i, guehya _entho ma n'yoh_u, ogue ma nju, ogue ma mamá —bi 'y_embyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hye_jpa ra hya n'na ra momh_udä.

1 Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bømp'_u ja ra ngu mi 'b_ui, bi ma i mmip'_u ja ra nenzabi. 2 Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'_u ha 'b_ui. Jan_angue bi yut'a n'na ra barco ja bá mip'_u. Nu gätho mi'da yø ja'i 'b_ua nenzabi. 3 Xangu yø hya bi xännbabi yø ja'i, honi te gui hye_jpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hye_qui, bi 'y_embyø ja'i:

—N'na ra n'yoh_u bi ma da ponna trigo. 4 Nup'_u bi thogui ngue ponyø hm_udä, bi zop'_u ja ra 'yu 'da yø hm_udä. Bi map'_u yø ts'int's'_u ngue bi za yø hm_udä. 5 Mi'da yø hm_udä bi moni, bi zop'_u hingu_i pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hm_udä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingu_i pidi ra häi p'_u

bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'ya. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yũhyø hmudä ya xi bøts'e. ⁷ Mì'da yø hmudä bi zop'ɥ ja yø 'uini. Mì nte yø 'uini p'ɥya, bi ts'onyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. ⁸ Mì'da yø hmudä bi zop'ɥ ja ra hoga häi, guehya εmmɛi bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bøni ngue n'na mhmudä. Mì'da p'ɥya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mì'da p'ɥya, 'däte ma'det'a bi bøni. ⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmɥ na ra hya di mmangä ya —bi 'yɛmbyø ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xädi, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hyejpa yø hya gui xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bi 'bɥ mahɛts'i i nne na ngue da dinni mmɥihɥ hanja ya yø hya ya. Pɛ nu'ɥ mi'da yø ja'i, hinda dinyø mmɥi ya yø hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dinna mmɥi hanja ra hya ya, da mæx'Oja ngue man'na di badi. Pɛ nuya yø ja'i hingui ørpatho masu ya yø hya di mma, nu'a zits'ɥ ra hya bi badi, da thanbji. ¹³ Janangue di honi te nná hyejpa yø hya di xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te di øt'e, pɛ øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hinte bi nu. Nuya yø hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya bi 'yøde, himbi dinyø mmɥi hanja na ra hya da ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bɛt'o ra pøngahya Isaías ngue bi 'yɛna: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra hya, pɛ hinda dinyø mmɥi hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dinyø mmɥi yø ja'i

hanja'a te da nu. ¹⁵ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfɛni. Ëntho xa ngotyø gu ngue hinguĩ nne da 'yøhrā hya. Ëntho xa ts'antyø da ngue hinguĩ nne da hyɛt'a te ja ngue da hyɛti. Porque hinguĩ nne da ðinyø mm̄i hanja rā hya, 'nɛ hinguĩ nne di 'bätyø mm̄i ngue da 'yɛc'ɛigui, n'namhmā ngue ga punnbabi yø ts'oqui", ɛn'Oja.

¹⁶ Pɛ rā mm̄enthĩ gá nthɛh̄, porque nu te gá guĩ nnuh̄, bi ðinni mm̄ih̄ hanja rā hya. Nu te rā hya gá 'yøhm̄, guĩ pahm̄ ha rá nja rā hya. ¹⁷ Majuani dí xi'ah̄, ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'm̄i, yø hoga n'yoh̄ xa m'm̄i, bi ne xta nnu'a te guĩ nnuh̄ ya, pɛ himbi zä bi nu. Bi ne xta 'yø'a rā hya guĩ øhm̄ ya, pɛ himbi zä bi 'yøde.

Rá Jesús bi mā te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹⁸ Nuya yø hya ðadi hyejpabi ra momhmudä, ðami 'yøhm̄ xanho hanja rā hya. ¹⁹ Nuya yø ja'i ngue hontho bi 'yøhrā hya, guehya guĩ nhyejpi ngue rā nen'yü p'ɛ bi zo yø hmudä ya. Bi 'yøhrā hya yø ja'i ngue ha ði njap'ɛ di zo rá 'yɛ Oja, pɛ himbi ðinyø mm̄i yø ja'i hanja rā hya. Bi map'ɛ rā zithu p'ɛya, nuna rā hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumbɛni. ²⁰ Mi'da yø ja'i, guĩ nhyejpa rā häi hinguĩ pidi ngue mi o rā do p'ɛ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ²¹ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho rā hya ya. Zits'utho honi ngue ha di hyɛp'ɛ rā hya. Nu'mø bi ts'ui ngue rā hya ɛc'ɛi, 'bexi cohyø mm̄i. ²² Mi'da yø ja'i p'ɛya, guĩ nhyejpabi rā häi ngue ja yø 'uini p'ɛ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja rā hya ya. Pɛ nu'a te yø 'bɛfi i ja n'na pa

ngu n'na pa, høndyø 'bɛfi n̄i ma yø mm̄ɛi yø ja'j̄i. Di ja ndumm̄ɛi hon̄i ha d̄i mm̄ɛmm̄ɛti. Ya h̄in tema nhotho bi 'yørpabi n̄a r̄a hya bi 'yøde. ²³ Pɛ m̄i'da yø ja'j̄i, gūi nhyɛjpa r̄a hoga h̄äi p'ɥ bi zo yø hmud̄ä. M̄i z̄ä m̄i 'yøhra hya, bi d̄inyø mm̄ɛi hanja r̄a hya. Bi 'yørpabi r̄a nho n̄a r̄a hya bi 'yøde. Pɛ 'bɥ'i'da yø ja'j̄i ngue mathoguitho bi 'yørpabi r̄a nho r̄a hya bi 'yøde.

Bi nhyɛcra hya ngue bi nuans'ui r̄a trigo rá hmud̄ä yø paxi.

²⁴ Rá Jesús bi hyoni te gūi hyɛjpabi n'na r̄a hya bi xihyø ja'j̄i. Bi 'yɛmbi:

—N̄ua ja r̄a ximh̄äi d̄i m̄anda Oja, ja nnøpe ngue rá huah̄i ua Oja bi tuh̄ra hoga hmud̄ä. ²⁵ Pɛ m̄i n'aha ḡätho yø ja'j̄i, nu'a rá ns̄uiui r̄a mm̄ɛhui bi yarb̄a ja r̄a nuatrigo ngue r̄a xui. Bi duprá m̄ihyui r̄a trigo. Bi ma p'ɥya. ²⁶ M̄i nte yø trigo p'ɥya, ya ts'ats'j̄i ngue d̄i nja yø trigo. Ja bi n̄equi p'ɥ ndana gue'a r̄a paxitho p'ɥya. ²⁷ M̄i nu yø h̄miqui r̄a mm̄ɛhui te ja r̄a huah̄i, bi ma bá xihra h̄mu. Bi 'yɛmbi: “Ague gr̄á H̄mu, nu'mø mā tuh̄m̄ n̄i huah̄i, x̄anho r̄a hmud̄ä d̄ä tuh̄m̄. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi r̄a trigo ya'mø?” bi 'yɛmbi. ²⁸ Rá h̄mu p'ɥya bi 'yɛmbyø h̄miqui yaui: “Gue'a mā ns̄iḡä'be bi du'ɥ yø paxi gūi mm̄amm̄i ya”. Yø h̄miqui p'ɥya bi 'yɛmbra h̄mu: “¿Ua gūi nne ḡa ma xat'ähe yø paxi n'youi r̄a trigo?” bi 'yɛmbi. ²⁹ Pɛ r̄a h̄mu bi 'yɛna: “H̄in'na. Ogui xath̄a yø paxi n'youi r̄a trigo, porque nu'mø ḡä xath̄a yø paxi, n̄ɛhra trigo da c'uts'i. ³⁰ D̄am̄i hyɛmh̄maui h̄m̄a 'dap'ɥ d̄i nte asta gue'mø bi th̄ets'i. Ḡa xicä yø m̄ɛfi ngue da

gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nu'a ra trigo p'ya, da 'bespɛ ja ra nju'trigo'a".

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yɛmbi:

—Ma ga xän'nahɛ ha di njap'ɛ di nxandyø ja'i da zo rá 'yɛ Oja ya. N'na ra n'yohɛ bi dup'ɛ ja rá huahɛ n'na zihmudä ra mostasa. ³² Majuanɛ ngue man'na zitchɛ na ra hmudä na ngue gätho mi'da yø hmudä i ja. Pɛ nu'mø bi nte, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'ɛ ja yø 'yɛt'o, ja ørbɛ yø 'bafi yø ts'int's'ɛ.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani pɛ ra levadura ngue dí ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yɛ Oja bí 'bɛ mahɛts'i, gui nhyejpabi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'ɛni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gä ra jani.

³⁴ Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xänbɛ yø ja'i. ³⁵ Nguna bi 'yøt'e, porque mi jatho ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yɛna: “Ga honi te gdä hyejpa yø hya ga xihyø ja'i. Ga xicä yø ja'i yø hya hingui fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yɛna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuas'ui ra trigo.

³⁶ Mī juadi bī n'yēhmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yut'ambo rá ngu p'uya. Bi guatyø xädi, bi 'yēmbi:

—Damī xicje te ga mbønya yø hya gá hyεqui ngue yø mīhyuui ra trigo bi thup'ua ja ra huahī.

³⁷ Ra Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—Nu'a bī duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohua bí 'yε mahets'i'a. ³⁸ Nu ra huahī, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε Oja. A nu'a rá mīhyuui ra trigo, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε ra zithu'ua. ³⁹ A nu'a rá nsaiui ra mmehui bī duprá mīhyuui ra trigo p'ua ja rá huahī, gue'a ra zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'ua yø mēfi da hyexyø trigo, gue'ua yø anxε'ua. ⁴⁰ A nu'a rá mīhyuui ra trigo da ma mapeti ngue da t'udi, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mø bi gua'a nximhäi'a. ⁴¹ Porque ra N'yohua bí 'yε mahets'i da mēnyu anxε p'ua ha 'buhyø ja'i ya o rá 'yε. Da ziqui gätho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui mī'da yø mmic'ēiui, da ziqui gätho'ua xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'ēi, da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua yø ja'i 'nε dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zä. ⁴³ Pε nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'mup'ua ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhma ya yø hya di mmangä.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra mēnyu nt'ägui p'ua ja ra häi.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ägui xandøngu ra mēnyu ya. Mī zä mī dini ha

o ra mɛnyu, ma hɔmbi go'mi, di johya ngue'a te bi d̄ini. Da mā te gā pɛspɛya ngue da d̄anna häi ha o ra mɛnyu bi d̄ini. Ya drá mmɛti ra häi p'ɛya.

Ra Jesús bi hyɛcra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yɛ Oja bí 'bɛ mahɛts'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate m̄andøngu drá muui. ⁴⁶ Nu'mø bi d̄inna perla m̄andøngu drá muui, da mā te gā pɛts'i, da d̄anna perla bi d̄ini.

Ra Jesús bi hyɛjpa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bí 'bɛ mahɛts'i, nuya yø ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi di m̄anda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mø bi ma yø mahua p'ɛ ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bí the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da j̄ac̄a nenthe p'ɛya, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pɛts'i, pɛ yø hua h̄ingui ho i ɛi. ⁴⁹ Di njarbutho'a te ra hya di nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Da ma yø anxɛ ngue da sicyø ts'oc'ɛi p'ɛ ha di 'bɛhyø ja'i xanho te gā 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'ɛi da hyørɛu ja ra orno di d̄anzø. Ja di nzomp'ɛ 'nɛ ja di guxpɛ yø ts'i ngue ra ndate di sä.

Bi nhyɛcra hya ngue ra nyogui xädi conna 'da'yo xädi.

⁵¹ Bi 'yänyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua t̄ini xanho ni mm̄ihɛ ya yø hya dá m̄angä ya, uague h̄in'na? —bi 'yɛmbi.

Yø ja'i p'ɛya bi 'yɛna:

—Ahá, grá Hmu, t̄inma mm̄igähe hanja ra hya guí mm̄anya —bi 'yɛmbi.

⁵² Ra Jesús mahømbi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu ra xännbate ngue ra ley, nu'mø da gohi ngue ma xädi, ma'da'yo di xädi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya da badi. Da gohi tengutho n'na ra n'yohu xangu te pεspu ja rá ngu, jap'u yø cosa ngue yø nyogui, ximmi jap'u yø cosa ngue ma'da'yo.

Nu'u yø mmenguhu ra Jesús hinguí εc'ei te øt'e.

⁵³ Ra Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyεqui, bi ma p'uya. ⁵⁴ Mi zømp'u Nazaret ja ra hnini bá nte. Bi map'u ja ra nija ngue bí xännba ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi ma, gä di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna? ¿Hague ga nzä øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'unt'u ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohu p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nehra José, 'nehra Simu, 'nehra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, gä 'dadua ra hnini dí 'buhmu. Xina, ¿hapu go bá ha'a te ra hya xännbate na? —di n'yεmbyø ja'i.

⁵⁷ Janangue yø ja'i εmbi ngue to bi zä man'yohu na ra Jesús. Hinguí ørpatho masu yø ja'i te xifi. Pe ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yεhε, gä hnu mansu. Pe nu'u yø mmenguhu yø pøngahya, hinguí nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bap'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'u ja ra hnini p'uya, porque yø mmenguhu hinguí εc'eitho ya yø hya bi ma.

14

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi otra nxixya.

¹ Nu'u yø pa'u, nup'u ja ra häi Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro otra Jesús. ² Ra Herodes bi 'yembyø ja'i ja yø 'bɛfi p'u ha 'bui:

—Nugä dí ɛna ngue xpi bɛnnate'a ra Xuua mi otra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yɛna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi otra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi upi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mähmi rá 'bɛpo Herodías nuna mará xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yembra Herodes: “Hin'yua ra nt'ɛdi guí m'mähmi ni 'bɛpo”, xi 'yɛmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pɛ himbi zä porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I padí ngue gätho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pɛ mi zøhrá pa bi nsännigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodías bi yarbua 'bähyo ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mahra hñɛi p'uya. Ra Herodes di ho te otra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yembra hmute: “Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugä ga 'da'i”, bi 'yɛmbi. ⁸ Ra hmute p'uya bi ma bá änná mamá te 'bɛ'a da 'yädi. Mi xihra mamá te da 'yäp'u ya, bi ma ra hmute, bi 'yembra Herodes: “Damí 'dacrá ya ra Xuua nuna mi 'yøtra nxixya, dá o ra mohi”, bi 'yɛmbi.

⁹ Mambi dūtrá mm̄ai rā dast'abi 'm̄o m̄i 'ȳo'a te sifi. P̄e ya xi xihra hm̄ute ngue di un̄ni te da 'ȳäpi. Ȳo ja'i 'b̄ap'̄u m̄i 'b̄ai, ḡä xi 'ȳode te x̄i mā. B̄i manda p'̄aya ngue bi t'un̄na hm̄ute'a te ädi. ¹⁰ Bi 'ȳet'i to bá h̄ejpa rā ya rā Xuua p'̄u ja rā f̄ädi p'̄aya. ¹¹ Bá jät'a n'na rā mohi, bi t'un̄na hm̄ute. Rā hm̄ute p'̄aya, bi d̄äprá mamá.

¹² M̄i bahȳo x̄ädi rā Xuua ngue bi d̄u, b̄i ma bá ha rā ánima ngue bi 'ȳägui. M'm̄efa p'̄aya, nu'a te b̄i nja, b̄i ma bá xihra Jesús.

Rā Jesús bi 'ȳot'e ngue b̄i ns̄ihm̄e cut'a mahuaḥi ma'yoh̄u.

¹³ Nuna rā Jesús m̄i z̄ä m̄i b̄adi ngue ya b̄i d̄u rā Xuua, bi 'yo rā barco i ma n'nanni hap̄u h̄injo'o ȳo ja'i. P̄e ȳo ja'i bi b̄adi hap̄u i ma, mānd̄ongu dȳo ja'i bi d̄enni n̄i n̄etra nenthe. Nup'̄u ja ȳo hn̄ini thogui, ja n̄exp̄u m̄i'da ȳo ja'i ngue tet'i. ¹⁴ M̄i z̄ohra barco bá o rā Jesús, bi b̄oni. P̄e ya mānd̄ongu dȳo ja'i 'b̄ap'̄u. Rā Jesús bi hūecȳo ja'i p'̄aya, bi 'ȳothe ȳo d̄arqūehi bi zisp̄abi ȳo ja'i. ¹⁵ Nu'm̄o ya n̄i ma d̄i nde p'̄aya, nu'̄u ȳo x̄ädi rā Jesús bi guarb̄u 'b̄ai, bi 'ȳemb̄i:

—Ya b̄i nde, 'n̄e nuua dí 'b̄ahm̄u rā d̄apo ua. Dami 'ȳehȳo ja'i n'namh̄m̄a d̄a map'̄u bí ja ȳo hn̄ini, d̄a d̄änse rā hm̄e d̄a zi —bi 'ȳemb̄i.

¹⁶ Bi 'ȳemb̄ȳo x̄ädi rā Jesús:

—H̄ingui ja ngue d̄a ma ȳo ja'i d̄a täi te d̄a zi. Dami un̄hn̄u rā hm̄e d̄a zi ȳo ja'i —bi 'ȳemb̄i.

¹⁷ Nu'̄u ȳo x̄ädi p'̄aya bi 'ȳemb̄i:

—P̄e h̄ondi cut'a ȳo thuh̄m̄e dí haḡähe, 'n̄e yoho ȳo hua.

¹⁸ Rā Jesús bi 'ȳemb̄ȳo x̄ädi:

—Bí 'dacj_u ua yø th_uhm_ε conyø hua —bi 'y_εmbi.

¹⁹ Bi 'b_εpyø ja'j p'uya ngue b_i m_ip'ua ja ra 'batha. Bi hyan'ua c_ut'a yø th_uhm_ε 'n_ε'ua yoho yø hua. Bi hyanma h_εt's'i p'uya, bi ja mam_uadi Oja. Bi x_εnyø th_uhm_ε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa_i yø ja'j. Daguehyø hua bi dat'i. ²⁰ Bi ns_ihm_ε xan_uho yø ja'j, gä b_i n_iya. M_i juate ra ts'ihm_ε yø ja'j p'uya, nu'ua yø xädi ra Jesús bi p_eti 'd_e'm_uyo canasta yø th_uhm_ε bi bongui. ²¹ Nu'ua yø ja'j b_i ns_ihm_ε'a ra ora'a, c_ut'a ma_uah_i ma'yoh_u bi ns_ihm_ε. Himma c_ut'i ra güenda yø xisu 'n_εhyø basi.

Ra Jesús ni 'yo maxøts'e ra dehe.

²² M_εnte _εhyø ja'j ra Jesús, bi xihyø xädi ngue d_i m'm_et'o da 'yo ra barco d_i ma man'na nguadi ra zabi. ²³ Høn_utho bi juadi bi 'y_εhyø ja'j ra Jesús, b_i map'ua b_i ja ra nyun_i bá mat'Oja. M_i dähra nde, bi 'b_use p'ua ja ra nyun_i ra Jesús. ²⁴ P_ε ra barco ya bi 'yo m_ude ra zabi. Nu_p'ua ja ra zabi, b_i nangra ndate ndah_i ngue di cosra barco. Asta pa maya yø f_unthe. ²⁵ M_i za'i hyu xud_i p'uya, nuna ra Jesús b_i map'ua b_i 'b_uhyø xädi ni 'yo maxøts'e ra dehe. ²⁶ Nu'mø ni ma da zømp'ua 'b_uhyø xädi, m_i hyandi ngue mmap'ua ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi zu p'uya. Nu'a ga nzu p'uya, bi 'y_εna:

—Bá _εcua ra ndah_i.

²⁷ P_ε ra Jesús bi zofo 'bexque'a, bi 'y_εmbi:

—Go gu_ecä, 'yogu_i su_hu —bi 'y_εmbi.

²⁸ Ra B_edu p'uya bi 'y_εmbra Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grá Hmu, dam_i 'yøt'e ngue da zä ga n'yogä maxøts'e ra dehe. Ga søngä p'ua gará _εh_ε.

²⁹ Ra Jesús bi 'y_εmbi:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yɛmbi.

Ra Bɛdu p'uya bi gap'ua ja ra barco, ni 'yo maxøts'e ra dehe ngue da zømp'ua bá ɛhra Jesús. ³⁰ Pɛ nu'a ga 'yo ra ndahi, i tønhi, bi nsu p'uya. 'Bexpi madi bi yu'a mbonthe. Xøgue rá mafi bi 'yɛmbrá Jesús:

—Ague grá Hmu, dami juxcagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'yɛ ra Jesús, bi gats'i. Bi 'yɛmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yobɛni? Gue zits'utho guí ɛc'ɛigui.

³² Høntho bi yat'ambo ra barco ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahi. ³³ Nuya mi o ra barco p'uya bi ndantyøhmu p'ua 'bähra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'ua'i Oja.

Nup'ua ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därquɛhi ra Jesús.

³⁴ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret. ³⁵ Mi bahyø ja'i 'bu'a ra xɛqui'a ngue ya 'bup'ua ra Jesús, ndap'ua bi zä, bi n'yonnbase ra hya yø ja'i ngue bá ɛhɛ. Di nxifi ngue da zixyø därquɛhi p'ua 'bähra Jesús. ³⁶ Yø ja'i bi 'yäpra mate ra Jesús ngue squerangue rá nyani rá he da därpabi yø därquɛhi, 'bexque'a sä ha hɛmbi.

15

Ja 'da yø costumbre xä nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya yø fariseo 'nɛhyø xänbäte ngue ra ley ngue yø mmɛngu Jerusalén bi guarba 'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'änni. Bi 'yɛmbi:

² —¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogahua yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yɛ, ngue di nxu'yɛ hante di nsihmɛ.

³ Mī dahra Jesús, xquet'a bi 'yørpa rā nt'änni ya yaui, bi 'yεmbi:

—Da gue'ah, xiya yø hya di manda Oja, çhanja ngue guí fεsthoh, ngue nuya yø hya xcá sãnsch, gue'a gadi ja ndumm̄i guí øth'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yεmbi: “Dam̄i su n̄i papá, dam̄i su n̄i mamá”. Mahømbi 'yεmbi: “Nu rā ja'i dā zanná papá, ogue dā zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'nε dā tho”, bi 'yεmbyø ja'i Oja. ⁵ Pε ya xcá xännbah yø ja'i ngue rā ja'i dā zā dā 'yεmbra papá ogue rá mamá: “Nugā papá, nugā mamá, ya hinda zā gā 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gā dí pεts'i, guehna Oja dad̄i unni”. ⁶ Nu'mø nguna rā hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japh ngue di jammansu rá papá ogue rá mamá rā ja'i. Ja di nεqui p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí εmh̄m ngue h̄inte di muui. Porque nuya yø costumbre xā nzänyø ndiua, guehya guí εmh̄m ngue ja ts'editho guí 'yøth ya. ⁷ N̄i xirb̄ guí εna ngue guí εc'εih̄ Oja. Go guí øth̄ nā te rā hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yεna: ⁸ “Nuya yø ja'i 'b̄cua, nu'mø bi nya, xøgue εna majuan̄i ngue nnu mansugui. Pε himma juan̄i ngue yø mm̄i gā ndannegui. ⁹ Ya h̄inte n̄i bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gāma hya xännbate, xangu yø hya xā nzãnsε ngue εmbi di manda Oja”, bi 'yεn'Oja.

Nu te si rā ja'i hinga gue'a di ts'onnbā rá n'yomfēni rā ja'i'a.

¹⁰ Rā Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Dam̄i 'yøhm̄ xanho ya yø hya gā mmangā ya. Dam̄i 'yεt'amm̄ih̄. ¹¹ Nu rā ja'i øtra ts'oqui, hinga

gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarb_u 'bäi, bi 'y_εmbi:

—¿Ua guí pađi ngue mbøc_{ue} yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'y_εmbi.

¹³ Ra Jesús εntho 'mø mi dađi:

—Nu'a ma Papágä bí 'b_u mah_εts'i, nu'_u yø ja'i hinguí o rá 'y_ε, da zijp_u ha 'b_uhyø ja'i. ¹⁴ Damí hy_εgui, o sä guí suh_u. Nuya guehya yø xädä xännbabi ra hya mi'da yø mm_in_{xä}däui ya. Nu'mø bi nth_εui ra ots'i, nup'_u da zo ra xännbate, ja da zop'_u yø xädi.

¹⁵ Ra B_εdu bi 'y_εmbra Jesús:

—Damí xicje te ga mbønya yø hya gá hy_εqui ngue te si ra ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'y_εmbi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mm_uih_u hanja ya yø hya dí mmangä? ¹⁷ ¿Ua hinguí pah_u ngue nu te gämä cosa si ra ja'i, mbo rá mm_ui ra ja'i ni ma, p_ε pigui te si ra ja'i? ¹⁸ P_ε nu ra hya pønná ne ra ja'i, mbo rá n'yomf_εni ra ja'i ní 'y_εhra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna ra ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomf_εni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomf_εni, ra nthote, ra n'yots'om'mäi, ra mf_ε, ra f_εhni, ra ts'ate. Gä mbo rá n'yomf_εni ra ja'i ní 'y_εhra ts'omhya. ²⁰ Nunä ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. P_ε nu'mø hinguí x_u'y_ε ra ja'i 'mø bi nsih_ε, hinga gue'a ra ts'oqui'a.

Nu'a n'na ra xisu ngue hinga judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

²¹ Mi bømp'_u mi 'b_uhra Jesús, i map'_u ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. ²² Nup'_u

ja ra hnini bi zonna Jesús, mi 'bup'u n'na ra xisu hinga judío, mará mmengu p'u ja ra häi Canaán. Bi ma ra xisu p'uya, ní mafi, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεgagui. Nu ma t'ixu dí si, n'youi ra ts'onthi. Pε εmmēi di unī, dami 'yøthets'u —bi 'yembi.

²³ Pε ra Jesús hinguī thatho. Yø xädi p'uya bi 'yembra Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque ra nxunanyaθho ngue nuercāhā.

²⁴ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Nugā bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío εntho yø dε'yo ya xa n'uēni, ngue hīnjongui fādi.

²⁵ Pε ra xisu bi guarbu 'bähra Jesús ngue bi ndantyøhmu, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, dami fāxquits'u.

²⁶ Ra Jesús bi 'yembra xisu yaui:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go ga fāxa'i, 'nε hīngrá judío, ya satho 'mø dā thannba ra hmε yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Ra xisu p'uya bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pε yø fo'yo, gue'u yø xεmhme täp'u ja ra mεxa sihmε yø hmu si'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yembra xisu yaui:

—Ague grá xisu, guí εc'εigui xandønho ngue da zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu ra xisu mi n'youi ra ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zä.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därquehi.

29 Mī thohra Jesús, i mpa man'na nguadi ra zabi Galilea. Nup'ua ja ra nyuni bi zoni, bi mi.
 30 Xandøngu yø ja'i bi zomp'ua 'bui. Bi zispa yø dārquēhi xā nnunts'i, yø xādā, yø gone, yø do'yε, yø dogua, xangu mi'da yø dārquēhi bi ts'ispabi ra Jesús ngue bi 'yøthe. 31 Mī nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zā bi 'yøthe yø dārquēhi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zā bi nya, bi zā yø do'yε, bi zā yø dogua. Bi nzø yø dā yø xādā. Mī nja'a p'uya, gātho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Rā Jesús bi 'uin'i goho māhuaḥi mā'yohua.

32 Bi zonhyø xādi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dadi huεcā yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohua ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'yu te da zi yø ja'i. Nugā hīndī nne gā ε'ti ngue da ma yø ngu 'nε hīndī sīhmε, porque da güennbua ja ra 'yu.

33 Nu'ua yø xādi bi 'yεmbi:

—Pε ḥhapu go gā hannbahua te da zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xandøngu. A nuua dí 'bahmua, ra dapo ua.

34 Bi 'yānyø xādi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—ḥHangu yø thuhmε guí hahua 'mø?

Nu'ua yø xādi p'uya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

35 Bi mānda ra Jesús ngue bi mihyø ja'i. 36 Bi hyan'ua yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mammadi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xādi ngue di 'darpa yø ja'i da zi. 37-38 Nu'ua yø ja'i bi nsihmε, goho māhuaḥi mā'yohua. A nu yø xisu 'nεhyø basi hinguḥi cætra güenda'ua. Pε gā bi nniya. Mī juate ra ts'ihmε yø ja'i, nu'ua yø xādi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε

bi bonguī. ³⁹ M'mēfa p'uya, rā Jesús bi 'yēhyø ja'i. Bi ma p'uya, bi 'yo rā barco, bi zømp'ua ja rā häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'ua da 'yøt'a n'na rā milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sāmhyā rā Jesús. Di 'bēpi ngue da 'yøt'a n'na rā milagro nu māhēts'i, para ngue di nēquī ngue rá m'mēnhni Oja nā rā Jesús. ² Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'mø ngue rā nde, guī ēmhmu: “Xta nho rā tiempo ya, porque ja yø zøguī”. ³ Nu'mø xudi p'uya, guī ēmhmu 'mø: “Nuya hīndi ho rā pa ya, porque rā nduhmi rā c'ammahēts'i ngue ja rā guī”, guī ēmhmu. Guī enā ngue guī pahmu xanho te gā mbøn'a te bi ja maya. Pē nuya guī enā ngue hīnguī pahmu te gā mbønya te gāma hyā guī nnuhmu yø pa dí 'buhmu ya. ⁴ Yø ja'i 'buhya, yø ts'oc'ēi ngue hīnguī pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yēc'ēiguī. Pē hīn tema man'na mā milagro di nja ya, hīnda hønt'a te bi thohra Jonás da nøpa hmēya yø ja'i ya.

Bi zop'ua yø ja'i p'uya, bi ma.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue di mfādi xanho, nuya yø hyā xānbate yø fariseo 'nēhyø saduceo, hīnda dēnnbabi yø hyā.

⁵ Mī zøm man'na nguadi rā zabi, nu'ua yø xādi rā Jesús xi pumbēni rā thuhmē xta hyats'i ngue da zi.

⁶ Rā Jesús bi 'yēmbyø xādi:

—Dami mfähmü ya, mamü sihü'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yembü n'na ngu n'na'ü yø xädi p'üya:

—Rá nzεgui xicjü ya ngue hinxtä hä ra thühmε ga sihü.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yembü:

—Gue guí εnä dí xi'ahü ngue hinxcuá hä ra thühmε gui sihü. ¿Ua hinguí 'yo ni mmüihü nä ra hyä dí mmängä 'mø? Masque mađi zits'ü guí εc'εigahü. ⁹ ¿Ua hinguí 'yo ni mmüihü ya yø hyä dí mmängä? ¿Ua hinguí mbεhmü'a te guí nnühü p'ü nná mähä? Xi'mø ra pa ngue høndi cat'a nthühmε i nsihmε cat'a mahuahü ma'yohü, ¿ua hinguí mbεhmü njammü canasta yø thühmε bi bonguí? ¹⁰ Xi'mø ra pa ngue høndi yoto yø thühmε i nsihmε goho mahuahü ma'yohü, ¿ua hinguí mbεhmü njammü canasta yø thühmε bi bonguí? ¹¹ ¿Hanja ngue hinguí 'yo ni mmüihü ngue hingrä thühmε dí mma ngue dí xi'i ngue guí mfähmü ngue ra íxi di unyø fariseo 'nεhyø saduceo?

¹² Ya bi dinyø mmü'ü yø xädi te mmanña Jesús, ngue hingrä íxi pε ra thühmε'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nü'a ra hyä xifi, ngue hündi xä'ü yø hyä xännbate yø fariseo 'nεhyø saduceo.

Bi manña Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nüp'ü ja ra xεqui ja ra hnini Cesarea ngue Filipos, mü zømp'ü ra Jesús. Bi 'yányø xädi p'üya, bi 'yembü:

—Nügä drá N'yohü dá ε mahεts'i, ¿te'o εnyø ja'i ngue guecä? —bi 'yembü.

14 Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bε i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

15 Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahε p'uya, ζte'ogä p'ε gni bεmhmε ngue guecä?

16 Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuaní ngue 'bui.

17 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmεnthi gá nthεui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque hinjonni ja'i bi bεn'na'i ra hya gui mma, sinoque guesε na ma Papá bí 'bε mahεts'i bi ja'i gá manna ra hya na. 18 Nugä dí xi'i ya, gue'e gni hu ngue grá Bedu, i nne da ma ngue tengutho n'na ra do ngue dεp'ε fots'i, hinjongui ani. Gue'e grá madi 'yεc'εi ya ngue gätho mi'da yø ja'i da 'yεc'εigui m'mεfa. Nu to gä da 'yεc'εigui da dapra ndate i ja. 19 Di nja ni cargo p'ε ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bε mahεts'i. Nu'a ra hya gui unna nt'εdi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hinguí unna nt'εdi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinguí sä da 'yøtyø ja'i.

20 Mi juadi bi manna ra hya na, bi xihyø xädi p'uya ngue hinjonni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'nε bi ma ngue di bεnnate.

21 Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'editho di ma Jerusalén, ja daní ma ma'ani p'ε. Di anyø mmäcja

'nɛhyø xännbate ngue ra ley, 'nɛhyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija. Da hyo, pe rá hyu pa p'uya di bennate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanni ra Jesús, bi 'yɛmbi: —Ague grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a gui thogui.

²³ Mi 'bätra Jesús, bi 'yɛmbra Bedu:

—Dami 'uegue, rá mɛfi'i ra zithu. Porque nu'i gui orcathogui. Hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmɛi di nja. Sinoque gue'a te yø hyasε yø ja'i so ni mmɛi di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hijnjam'mø da gohyø mmɛi'a ga 'yɛc'ɛi.

²⁴ Bi 'yɛmbyø xädi ra Jesús:

—Nu to nne da dennngui, hingui sä ngue da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmɛi, madague'a da thop'ua ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mɛhrá te na. Pe nu ra ja'i hingui cohra mmɛi'a ga 'yɛc'ɛigui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na. ²⁶ Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmɛti gá ra ximhäi 'nɛ di m'mɛhrá te. Ni xinda hangu ra mɛnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te. ²⁷ A nu'mø bá εhε mahøn'a ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, dí hatra ts'edi Oja, da n'youi yø anxε. Di unyø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i, da gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o. ²⁸ Majuaní dí xi'ahu ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i di manda ua.

17

Bi mpä'a te gui nɛqui ra Jesús.

¹ M̄i tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bədu 'nəhya m̄i yonc'ei di n'yohə, ra Jacobo 'nəhra Xuua. B̄i m̄ep'ə b̄i ja n'na ra nyun̄i xanhets'i ngue di m'məse. ² Ja bá nup'ə yø xädi p'əya ngue b̄i mpä'a gūi n̄equi ra Jesús. Nu rá hmi, di yoxni tengu ra hyadi. Rá he p'əya, ra mbøse asta di yoxni. ³ B̄i nu yø xädi p'əya ngue 'bäp'ə ra Moisés conna Elías ngue yaui ra Jesús. ⁴ Rə Bədu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, ya xanho ngue di 'bəhmə ua. Xiya, çua gūi nne ga həcähe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías? —bi 'yembi.

⁵ Tobe yadra Bədu 'mø m̄i go'mra gūi p'ə ha 'bui. Xøgue di yoxni ra gūi. Bi 'yø p'əya ngue nup'ə ja ra gūi ja bá nyap'ə Oja, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'ə dad̄i mad̄i. Co nuna ya i ja gampähä. Nuya yø hya da manna ya, dam̄i 'yēt'amməihə —bi 'yembi.

⁶ M̄i 'yøhyø xädi na ra hya bá man'Oja maya, b̄i m'məmfo häi p'əya, p̄e mathoguitho b̄i nsu. ⁷ Nup'ə ha 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yembi:

—Dam̄i nangüi, 'yo gūi nsui —bi 'yembi.

⁸ M̄i hyetyø xädi p'əya, ya hinjon gūi 'bäp'ə yoho yø n'yohə xi nu. Ya 'bäse p'ə ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue n̄i gap'ə ja ra nguani p'əya. Rə Jesús bi 'yembyø xädi:

—'Yo to gūi xifi te gá nuui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohə b̄i 'yē mahets'i ngue di bennate.

Rə Jesús bi ma ngue rə Elías ya bá əhə, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bá ep'ə rə Cristo.

¹⁰ Nuya yø xädi ra Jesús bi 'yänna n'na ra hya, bi 'yembi:

—¿Hanja nā rā hya mmanyø xännbate ngue rā ley, ngue rā Elías embi ngue jatho da 'bet'o hante ngue da ehra Cristo?

¹¹ Mī dahra Jesús bi 'yēmbi:

—Majuani ngue rā Elías mī jatho ngue rá māditho da ehē da xihyø ja'i ngue di nsä. ¹² Pē dami pahm̄ ya ngue nuna t'ēmbi rā Elías, ya bá ehē. Pē hīmbi n'yo yø mm̄i yø ja'i te'o nā. Janangue nū hangū rā n'ū bi ne da japi, gā bi nja. Xquet'a di njarbutho rā N'yoh̄a bí 'yē mahets'i ya, di anyø ja'i.

¹³ Nū'ū yø xādi p'ūya bi n'yo yø mm̄i'a rā hya mmanā Jesús ngue nuna rā Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bi t'ēmbi ngue rā Elías.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mī n'youi rā ts'onthi.

¹⁴ Mī zøp'ū 'buhyø ja'i rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yoh̄a bi ndantyøhm̄u p'ū 'bāi, bi 'yēmbi:

¹⁵ —Ague grā hm̄u, nū mā ts'ant'ū dí si n'youi rā n'ū ngue rā ataque, janjuani ngue di unī. Nū'mø bi gū, høt'a sibi, ja'mø hør̄b̄a ja rā dehe. Dami huēgagui mā ts'ant'ū, gui 'yøthe ts'ū. ¹⁶ Ya xtā xihni xādi ngue xtā 'yøthe ts'ū, pē hīnxā nzā xā 'yøthe.

¹⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi gātho yø ja'i 'bup'ū:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yēc'ēigah̄a? ¿Ua guī enā ngue hangū rā pa gā set'ah̄a? Bā si ua rā ts'ant'ū, gā øthegā —bi 'yēmbi.

¹⁸ Nuna rā Jesús bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'ant'ū ngue bi hyep'ū. Rā ts'ant'ū p'ūya 'bexpi zā rā n'ū mī hēmbi. ¹⁹ M'mēfa p'ūya, bi 'yānse n'nanni yø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue hīnxā nzā xtā øthegāhe rā ts'ant'ū mī n'youi rā ts'onthi?

²⁰ Rā Jesús bi 'yēmbi yø xādi:

—Hinxā nzātha, porque hīn gadi segura nī mm̄ih̄ngue dā zā rā dārquēhī. Mājuani dī xi'ah̄, nu'mø ngue di ja zits'ḡ nī nt'ēc'ēih̄, maḍague'a tengutho gā nnoho n'na zi hmūdā rā mostasa, ya dā zā guī 'yēmph̄ rā nyūnī ja n̄: “Dami 'uecua guī ja grā nyūnī, i ma mañ'na nguadi”, guī 'yēmph̄, rā nyūnī p'ḡya dā 'uegue. Hīnte guī hyēmph̄ 'mø di ja'ah̄ zits'ḡ rā nt'ēc'ēi. ²¹ A nūnā tengu rā ts'onthī mī n'youi rā ts'ant'ḡ, para ngue dā zā dā hyēp'ḡ rā ja'ī n'youi, mahyonītho ngue dā mat'Oja rā ja'ī 'nē dā 'yētrā mm̄i.

Mahømbi manñā Jesús ngue dā tho, pē bi mā ngue di bēnnate.

²² Mēnte 'youi p'ḡ ja rā häi Galilea yø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nū rā N'yoh̄ bí 'yē mahēt's'ī, dī ndäpyø ja'ī ngue dā hyo. ²³ Nu'mø bi hyo p'ḡya, di bēnnate'a rā hyū pa.

Nūnā rā hyā bi xihyø xādi, ēmmēi bi du yø mm̄i.

Rā Jesús bi gutrā mēnyu nj̄i p'ḡ ja rā nj̄a.

²⁴ Nī n'youi yø xādi rā Jesús, bi zømp'ḡ ja rā hnīnī Capernaum. Nū'ḡ yø n'yoh̄ j̄h̄rā mēnyu p'ḡ ja rā nj̄a p'ḡya, bi 'yēmbra Bēdu:

—Xi nī xānnbateh̄ n'yø, ¿ua hīnda gutrā mēnyu nj̄i p'ḡ rā nj̄a? —bi 'yēmbi.

²⁵ Rā Bēdu p'ḡya bi 'yēmbra n'yoh̄ j̄h̄rā mēnyu:

—Ahá, dā gutrā mēnyu rā xānnbate.

M'mēfa p'ḡya bi ma rā Bēdu p'ḡ bí ja rā ngu 'b̄h̄rā Jesús. Hante ngue dī nya rā Bēdu, rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Simū, ¿te guī mmanya? Xi yø dast'abi 'b̄cua ja rā xīm̄h̄i, ¿ndana gue'a j̄ambabi rā

mɛnyu i jai, gue'u yø basi jumbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jumbi? —bi 'yɛmbi.

²⁶ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njamba ra mɛnyu —bi 'yɛmbi.

Maħombi 'yenna Jesús:

—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue da gutra mɛnyu'u. ²⁷ A nuyá, para ngue hinda zɛcju yø ja'i, ni map'u ja ra zabi ya. Damí hyaxra xone t'ɛgui, guá the n'na ra hua. Nu'a rá madi ra hua guá hɛqui, nu'p'u ja rá ne ra hua, gui tinnabi ra mɛnyu di op'u. Di z'a p'uya ngue gui jutra mɛnyu t'äcä p'u ja ra nija, co 'nɛ'a ra mɛnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bí xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

¹ Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ndana hant'a ni mmui ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bí 'b'u mahɛts'i?

² Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'unt'u mi 'bäp'u, bi 'bämbu made ha 'bui. ³ Bi y'ɛmbyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomfɛnih, gui cohmu tengutho ra ts'unt'u 'bucua ya, hinda c'a'ahu p'u di manda Oja bí 'b'u mahɛts'i. ⁴ A nuyá, nuna ma datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue hinte di muui, di mmutho tengutho ra ts'unt'u 'bucua ngue hinda 'yani. ⁵ Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu

manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Rā Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁶ Nu'ü yø basi εc'εigui ndap'ü bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyεgagui p'ü yø basi εc'εigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue da gu'mi.

⁷ Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque hñdi 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pe hague ngu ra castigo da tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'εiui.

⁸ Janangue nu'mø gui εna ngue rá ts'oqui ni 'ye oge rá ts'oqui ni gua p'ü gá 'yøtra ts'oqui, dami hyεqui, 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue gará do'ye oge gará dogua 'mø gá curbu ha gui m'mühmi Oja, hñda gue'a ngue di ja yoho ni 'ye oge di ja gá yoho ni gua 'nε ngutho gui mmap'ü ja ra sibi para zantho. ⁹ Nu'mø gui εna ngue rá ts'oqui ni dá p'ü gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, gui 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá curbu ha gui m'mühmi Oja, hñda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'nε ngutho gui mmap'ü ja ra nidu di danzø.

Bi hyεra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

¹⁰ 'Yo gui εmhmü ngue hñte di muui yø basi. Nugä dí xi'ahü ngue nup'ü mahεts'i bí 'bühma Papá, nu'ü yø anxe zamp'ü ha 'bui, gue'ü fäxyø

basí'ɯ. ¹¹ Nu ra N'yohɯ bí 'yɛ mahɛts'i, bi 'yɛhɛ ngue da yanyø ja'i xa m'mɛdi.

¹² A nuýá, xi'mø ngue di 'bɯi to di si n'na ciento yø de'yo, 'nɛ da 'ue'a n'na ndɛ'yo, uanguí da zop'ɯ'ɯ goho 'däte ma'dɛ'ma guto ndɛ'yo p'ɯ ja ra dapo di 'yo. Da ma da honná ndɛ'yo xá 'uegue. ¹³ Nu'mø bá timp'ɯya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na ndɛ'yo xí 'uegue, hinda gue'ɯ goho 'däte ma'dɛ'ma guto ndɛ'yo hingui 'uegue. ¹⁴ Njarbatho ni Papáhu bí 'bɯ mahɛts'i ya, hingui nnepe ngue di mm'mɛ'a n'na mbási ya yø basí 'bɯcua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'ɛiui ra ja'i.

¹⁵ Nu'mø hingui ho te øt'a ni cu, dami zofø, jaca n'nani ngue gui nyasɛui. Dami xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya gui xifi, ya xanho. Ya gá nhojpai ni cu. ¹⁶ Pɛ nu'mø himbi ne bi 'yøde te gui xifi, dami hyon'i yonc'ɛi ogue hyu nc'ɛi gui sits'i, da 'yøde hapɯ gui nyai ni cu, ngue gui nne gui nhojpai. ¹⁷ A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'ɯ gui sits'i, dami dá ra güenda p'ɯ ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te ra hya da sip'ɯ ja ra nija p'ɯya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hinga 'yɛc'ɛi ogue tengutho 'mø drá nguthäi.

¹⁸ Dí xi'ahɯ ngue go gyø representanhɯ nguehna Oja bí 'bɯ mahɛts'i. Nuna ra hya gui unhnɯ ra nt'ɛdi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hingui unhnɯ ra nt'ɛdi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinda sä da 'yøtyø ja'i.

¹⁹ I ja man'na ra hya ga xi'ahɯ ya. Nuua ja ra ximhäi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ɛi ngue 'da'igu da 'yáp'a Oja, Oja di un'a te da t'äpi. ²⁰ Porque nup'ɯ

ha di mpɛti yø ja 'i ɛc'ɛiɣui, madague'a hɔndi yonc'ɛi
ogwe hyu nc'ɛi di mpɛti, pɛ nup'ɥ ha 'bɥi, ja dí 'bɥcä
p'ɥ.

21 Ra Bɛdu p'ɥya bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bɥ'a ngue hingui
ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta
nyoto nnidi?

22 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä hinte dí xi'i ngue hɔndi nyoto nnidi ja
ngue guí punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi guí
punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue guí
punnbi.

*Ra Jesús bi hyɛcra hya ngue n'na ra hmiqui hin'yɥ
rá mpunnbi.*

23 Janangue jatho gui punnbabi ni mmic'ɛihɥ,
porque nuna Oja bí 'bɥ mahɛts'i, mahɛjpi n'na
ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yø hmiqui hangu
tupi. 24 Mi dɥ'mi bi 'yørpa ra güenda yø hmiqui,
bá ts'innbabi n'na nc'ɛi ngue yø miyonetho rá
mɛnyu mi tupi. 25 Pɛ nuna ra hmiqui bá ts'i, hin'yɥ
ra mɛnyu di gutrá güenda. Ra dast'abi p'ɥya bi
manda ngue da bä ra hmiqui, 'nɛ da baprá xisu,
'nɛ da bäpyø basi, 'nɛ da bäpi hangu pɛts'i ngue di
gutrá güenda. 26 Pɛ ra hmiqui p'ɥya bi ndantyøhmu
p'ɥ 'bährá hmu. Bi 'yäpra mate, bi 'yɛmbi: “Ague
grá hmu, dami tøgbagui ts'ɥ mɛnte ga tingä ni
mɛnyu ga jut'a'i”, bi 'yɛmbi. 27 Nu'a ra hmu p'ɥya
bi huɛcrá hmiqui, bi punnbabi rá güenda mi tupi.
Bi thøgue.

28 Pɛ nuna ra hmiqui bi ma mapunnbi rá güenda,
hontho bi ma mathøgue, bi nthɛui man'na nc'ɛi
ngue mi tupi zits'ɥ rá mɛnyu. Bi bennbaya bi dorpa

rá 'yuga. Bi 'yεmbi: “Gui jurcagui ma mεnyu guí tuqui, uague hin'na”, bi 'yεmbi. ²⁹ Nu'a ra n'yohu mi ndupate zits'u ra mεnyu p'aya, bi ndantyøhmü p'u 'bä'a tupi, bi 'yäpra mate, bi 'yεmbi: “Damí tøgbagui ts'u mente ga tingä ni mεnyu, ga jut'a'i”, bi 'yεmbi. ³⁰ Pe nu'a ra n'yohu mi thuprá mεnyu p'aya, himbi ne xtä ndø'ma tupi. Sinoque bi bent'i, bi zixa fädi asta gue'mø di japi da gutrá mεnyu tupi.

³¹ Mi nu mi'da yø hmiqui'a te bi 'yørbaya, bi där'man'u yø mmäi'a te bi japrä mmic'εiui. Bi ma'u p'aya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e. ³² Nuna ra hmu p'aya, bi manda bá ts'ofø mahøn'a, bi 'yεmbi: “Grä ts'oc'εi n'yø. Conque nu hangü ma mεnyu gmi tuqui, Gä dá pun'na'i ngue gä 'yäcra mate. ³³ Uangui xtä nzä xqui punnbabi ni amigo mi tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'yεmbi. ³⁴ Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøcue. Bi manda p'aya ngue bi ts'ixa fädi rá hmiqui asta gue'mø da gutrá mεnyu tupi. ³⁵ Di ja'ahu p'u ma Papägä bí 'bu mahεts'i ya, hindi pun'nahu, ngue'mø hinni mmäi gdi punnbabi te øt'a ni cuhu.

19

Bi xänbä yø ja'i ra Jesús ngue hin'yu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Ra Jesús mi juadi bi manya yø hya ya, nup'u Galilea mi 'yo, bi ma man'na nguadi ra dathe Jordán, i mpa p'u ja ra häi Judea. ² Pe xandøngu yø ja'i bi denni. Nup'u bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i madi hyenni.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'ɥ 'bʰhra Jesús, porque honnb̄i ha di zɛdi ngue h̄inda gue'a r̄a hya da ma. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua ja r̄a nt'ɛdi ngue di nxummi rá xisu n'na r̄a n'yohɥ h̄ont'a bi z̄a mā hya di ɥpi, uague h̄in'na?

⁴ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua h̄in gadi x̄ahm'a te r̄a hya nt'ot'i p'ɥ ja r̄a Maca Libro, ngue nu'mø mambá nhohra x̄imh̄ai, Oja bi hocra n'yohɥ 'nɛ bi hocra xisu? ⁵ Oja bi 'yɛna: “Janangue r̄a n'yohɥ sop'ɥ rá papá, sop'ɥ rá mamá ngue 'b̄ahm̄i rá xisu. Nuyá yo nc'ɛi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya h̄ingūi yo nc'ɛi, sinoque ɛntho n'na nc'ɛitho”. ⁶ Janangue nuyá, nuyá yo nc'ɛi bi pɛn'na Oja, h̄in'yɥ r̄a nt'ɛdi ngue to di x̄unb̄abi.

⁷ Yø fariseo p'ɥya bi 'yɛmbi:

—¿Pe hanja n̄a r̄a Moisés ngue bi 'yɛmbi i s̄a da 'yøtra s̄uca r̄a n'yohɥ ngue di nxummi rá xisu 'mø?

⁸ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nun̄a r̄a Moisés bi un̄a nt'ɛdi ngue da nangra s̄uca ngue r̄a nxuni, pɛ ngue mandø n̄ax̄itho yø n'yomfɛni yø ja'i, janangue bi njap'ɥ. Pɛ nup'ɥ rá m̄adi, h̄inga ngu'a r̄a hya bá s̄ann̄a Oja da 'yøtyø ja'i. ⁹ Pɛ nugã dí xi'ahɥ, ngue yø n'yohɥ di nxummi yø xisu 'nɛ h̄ingra n'yots'om'm̄ai di ɥpi, nu'mø h̄ombi nthatra n'yohɥ, da mɛ man'na r̄a xisu, ya r̄a ts'oqui øtra n'yohɥ. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ɛi, ya r̄a ts'oqui øt'ui r̄a n'yohɥ bi mɛ.

¹⁰ Nu'ɥ yø x̄adi p'ɥya bi 'yɛmbi:

—Man'na x̄anho ngue h̄indi nthatra ja'i 'mø —bi 'yɛmbi.

¹¹ Pɛ r̄a Jesús mahømbi 'yɛna:

—Nuna ra hya dí mma, hinguí nne da ma ngue da gátho yø ja'í di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'í, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya. ¹² I 'búhyø n'yohú ngue hinguí sä di nthati. Porque 'búhyø n'yohú ya i mi'a ngue hinda zä di m'máhrá xisu. Ximmi 'búhyø n'yohú ngue m'moqui. Ximmi 'búhyø n'yohú hinda nthati para ngue da zäp'u da 'yørpe xanho rá 'bēfi Oja bí 'bú máhēts'i. Pε nu to εna ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya dí mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'í p'u 'búhra Jesús, i nnepyø ja'í ngue da dospa yø ya yø basi 'nε da xi Oja ngue di japyø basi. Pε nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'í ba zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Damí hyεhmú yø basi da thocua dí 'búi. Porque tengutho yø ja'í ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbú ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'yε p'u ja yø ya yø basi. M'mεfa p'úya, bí map'u ja ra xεqui mi 'búi.

Ra mmεmmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yohú bi guarbú 'báhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ¿dana ra nho εxa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

¹⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí padi te guí mmanya, ngue guí εnguí xanhogä? Porque hønse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, damí 'yøt'u yø hya di manda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yohú p'úya bi 'yεna:

—Xi'ᵤ yø hya dī m̄anda Oja p'ᵤya, ¿ndana gue'a ya yø hya guí mma?

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sännba ra fεhni. ¹⁹ Dami su ni papá, dami su ni mamá. Dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma ma madi'i.

²⁰ Mī dahra n'yohᵤ p'ᵤya, bi 'yεna:

—Nūya yø hya guí xicya, ya gä xtá øt'e asta gue'mø mará ngüεgui. Xiya, ¿ndana guehna ra hya di 'bedi ngue hīndi øtya? —bi 'yεmbi.

²¹ Pε ra Jesús bi 'yεmbrā n'yohᵤ yaui:

—Nū'mø guí nne ngue gātho gui 'yøt'a te ni 'yup'ᵤ gui 'yøt'e, ni ma ya, dami pä te gä guí pets'i. Dami unna mεnyu yø hyoya. Nū'mø gä 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'ᵤya. Bá εp'ᵤ ya, ga mmεp'ᵤ nná magä —bi 'yεmbi.

²² Pε mī 'yøhra n'yohᵤ na ra hya bi sifi, mambi dudrá mmwi. Bi matho, porque mará ndømmεmmeti.

Bī manna Jesús ngue Oja, hīnte hεmbi.

²³ Ra Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Nū yø mmεmmeti, guehya dī mma ngue xanhennitho ha dī n'unī dā zo rá 'yε Oja bí 'bᵤ mahets'i ya. ²⁴ Ya fadi ngue ra cameyo, hīnjam'mø dā zā dā thop'ᵤ ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pε dí xi'ahᵤ ngue man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmεmmeti dī n'unī dā zo rá 'yε Oja.

²⁵ Nūna ra hya bī manna Jesús mī 'yøhyø xādi, man'natho bī nsu yø n'yomfεni p'ᵤya. Dī n'yεmbi:

—Rá nzεgui ya hīnjonni ja'i dā zā dī nyanná te ya'mø —dī n'yεmbi.

26 Bi hyɛtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä da zänse ha di nyanyø te. Pɛ Oja hinte hɛmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'ɥ yø ja'i n'youi p'ɥ ni ma.

27 Nunä ra Bedu bi 'yɛmbra Jesús:

—Nugähe, ya xtä sohme p'ɥ te gä dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'bɛ'a ja ngue di tocagähe 'mø?

28 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ahɥ ngue nu'mø ra pa dani gom'na'yo gätho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yohɥ dí 'yɛ mahɛts'i da mip'ɥ ja rá nthuts'i, di manda te di nja. A nu'ahɥ p'ɥya ngue gui tenngahɥ, nup'ɥ ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja gui mmihmɥ p'ɥ ngue gui nts'at'abihɥ p'ɥ ha di 'bɥ'ɥ 'de'mayo 'bɥi yø mbom'meto ra Israel. 29 Nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tengui, pɛ yø ciento nniditho gá ngu'a te da dini ngue'a te gä xpá nzogui. Ra pa di 'yɛp'ɥ p'ɥya, di t'unna te para zantho. 30 Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ts'atho da hnu mansu p'ɥ. Xangu yø ja'i hingu hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ja dani hnu mansu p'ɥ.

20

Ra Jesús bi hyɛjpa ra hya yø nzäbi tahyø mɛfi.

1 Nunä Oja bí 'bɥ mahɛts'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yohɥ bi ma mxuditho ngue da honyø mɛfi da tacyø uva. 2 Bi gohmi ra cohi yø mɛfi

ngue nu'a n'na pa ra 'befi, da gut'i co n'na ra menyu ni hu ngue ra denario. Bi menhyø mefi p'u bí ja rá huahí p'uya. ³ Mí z'u'í guto xudi p'uya, mahømbi ma tai ra mmehui. Bi dimp'u ja ra tai mi'da yø ja'i ngue hinte pefi. ⁴ Bi 'yembuya: “Ní me ra 'befi ma huahigä n'yø. Ga jut'au'i'a te ni 'yup'u guí tahmi”, bi 'yembi. Nu'u bi si ra 'befi p'uya, bi ma ra 'befi. ⁵ Mí hyuxyadi p'uya, mahømbi ma tai ra mmehui. Bi nthëui p'u mi'da yø ja'i ngue hinte pefi. Mahømbi 'yëtra 'befi rá huahí. Mí z'u'í hyu nde, mahømbi ma tai ra mmehui. Bi nthëui mi'da yø ja'i ngue hinte pefi. Mahømbi 'yëtra 'befi rá huahí. ⁶ Mí z'u'í cat'a nde, mahømbi ma tai ra mmehui. Hømbi nthëui mi'da yø ja'i ngue hinte pefi. Bi 'yembuya: “¿Hanja ngue xcá ndethohu ua n'yø, hinxcá mpëhm?” bi 'yembi. ⁷ Bi 'yënu zo p'uya: “Xtá ndedähe ua ngue hinjon xa xicje ra 'befi”, bi 'yembi. Ra mmehui p'uya bi 'yembi: “Ní me ra 'befi ma huahigä m'ø. Ga jut'au'i'a te ni 'yup'u guí tahmi”, bi 'yembi.

⁸ Mí dähra nde p'uya, nuna ra mmehui bi xihrá hmiqúi nuna di mandabi yø mefi, bi 'yembi: “Dami zonhyø mefi ya, gui jutyø nzäbi. Rá mædi gui unyø nzäbi'u yø mefi rá nzequitho xa nzømp'u ja ra 'befi. A nu'u xa mpefi gä ra pa, rá nzequitho gui unyø nzäbi'u”, bi 'yembi. ⁹ Mí njutyø nzäbi ya yø hmiqúi xi yëtra 'befi cat'a nde. Bi juarpa yø pa, bi unni 'da'a n'na ra menyu ngue ra denario. ¹⁰ Mí tocabi bi t'unyø nzäbi ya yø hmiqúi xinde ra 'befi p'uya. Bi 'yëna ngue man'na xangu yø nzäbi xti t'unni porque xi mpefi gä ra pa. Pë mi t'unyø nzäbi, hõnda n'na ra menyu ngue ra denario bi t'unni. ¹¹ Mí hyanyø nzäbi p'uya, bi zähra mmehui. ¹² Bi 'yembi:

“Nūya yø n'yohu 'bucua, rá nzeguitho bi zømp'u ja ra 'befi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, ¿hanja ngue 'da'igu gá jurcahe? Nugähe p'uya xtá sägähe ra n'u gä ra pa ngue xa mpa ra hyadi”, bi 'yembj.
 13 Nū'a ra mmehui p'uya bi 'yembrá hmiqúi nyai: “Ague n'yø, nugä hingra nts'oc'ei dí øt'ahu. Uangui xtá nyahu ngue nū'a n'na pa ra 'befi, gá jut'aui co n'na ra mēnyu ngue ra denario. 14 Dami hyanni nzäbi'a n'na zi pa xa mpefi, ni ma p'uya. Nūna mā mefi rá nzeguitho xa nyatra 'befi, dí nne gá jut'i tengutho dá jut'a'i. 15 ¿Ua gadi mandagui? ¿Ua hin'yu ra nt'edi ngue gá sänse te dí nne gá ørpabi mā mēnyu? ¿Ua gue gadi seyabi ni mmic'eiu ngue a ra nho dí nne gá ørpe?” bi 'yenna mmehui.

16 Janangue nuyá, nūya yø mefi rá nzegui xa nyatra 'befi ya, guehya rá madi di t'unyø nzäbi ya. A nūya yø mefi rá madi xa nyatra 'befi, guehya rá nzeguitho di t'unyø nzäbi ya. Mandøngu dyø ja'i bi ts'ofu, pε ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pε di bennate.

17 Ra Jesús ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, pε bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yembj:

18 —A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nūna ra hnini na, nū ra N'yohu bí 'yε mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue ra ley. Nūya p'uya, guehya da zänbi ngue da du. 19 Di däpyø ja'i hinyø judío. Da denni, di uni, 'nε di cuatra pont'i ngue da hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Ra Jesús bi sifi ngue ra Jacobo 'nēhra Xuua di nja yø cargo xtá nhets'i.

20 Nūna ra Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'dap'u 'youi rá mamá, bi

guarbu 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmu na ra xisu, bi xifi ngue da 'yørpa ra mate na ra hya nne da xifi.

²¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Tema mate guí nne ga øt'a'i? —bi 'yεmbi.

Ra xisu p'uya bi 'yεmbra Jesús:

—Dí nne ngue nup'u ha guí mmi ngue guí ndast'abi, guí unna nt'εdi ya yoho ma ts'ant'u 'bucua, ngue n'na di mihni n'yεi, n'na di mihni gaha.

²² Pε mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ts'ant'u:

—Ague n'yø, hingui padi te rá nsäui na ra hya guí ähmi. ¿Ua da zä gui thohmi'a ra n'u ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'i —bi 'yεmbi.

Bi 'yεnyø ts'ant'u p'uya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'u.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'äui yø ja'i tengutho ja ngue di ungä yø ja'i. Pε nunä ra hya guí mmammi, hñdi tocagui ngue go ga sänni to di mip'u ja ma n'yεi, ogue to di mip'u ja ma gaha. Ma Papá'a ya xanzänni to di mi n'na ngu n'na ma hyo.

²⁴ Nunä ra hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bi mbøcue 'mø mi bahya mi 'det'a yø xädi ra Jesús. ²⁵ Pε ra Jesús bi peti gätho yø xädi, bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'εts'i, co gätho mi'da yø ts'ut'abi 'bup'u ja yø hnini, gä di manda yø ja'i. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a. ²⁶ Pε nu'ahu, 'yo guí nne ngue guí mandathohu yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue

xtá nhɛts'i rá cargo da mɛfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mɛfi da máxyø mmic'ɛiui na. ²⁷ A nu'ahɛ ya, nu'a da ne di m'mɛt'o ngue gátho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mɛfi hɛ na. ²⁸ Conque ra N'yohɛ bí 'yɛ mahɛts'i, himbi 'yɛhɛ ngue n'narbɛ da mi di mandatho. Sinoque bi 'yɛhɛ ngue di mɛfi da máxyø ja'i. 'Nɛ hinga høndra 'báxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yaní xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mi bømp'ɛ ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi ntɛt'i xandøngu yø ja'i. ³⁰ Nu'p'ɛ ja ra 'yu i nthogui, mi hu'p'ɛ yoho yø xädä. Mi bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'ɛ hu'ɛ. Bi mahra hmafi p'ɛya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mɛto'i ra David, dami huɛga'be —bi 'yɛmbi.

³¹ A nu'ɛ yø ja'i mi 'bɛp'ɛ huhyø xädä, di hejpi ngue hɛndi mmafi. Pɛ yø xädä p'ɛya, ɛna man'na ma'bɛpi ngue nts'ɛdi ga mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mɛto'i ra David, dami huɛga'be.

³² Ra Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'ɛya, bi 'yɛmbi:

—¿Te guí nne ngue di nja'aui?

³³ Yø xädä p'ɛya bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, di nne ngue di nzø ma dä'be.

³⁴ Bi huɛcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dä, pɛ 'bɛxpi nzø yø dä. Janangue bi mähä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yarbɛ ja ra hnini Jerusalén, pɛ ɛspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nū'mø ya nī ma da zømp'ʘ ja rā hnīnī Jerusalén, ya 'yop'ʘ ja rā nyunī ja rā mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho rā hnīnī Betfagé. Rā Jesús bi 'yēt'i yoho yø xādi. ² Bi 'yēmbj:

—Nī mε nʘ ja rā hnīnī bí ja nʘ. Nū'mø gá cāt'ui rā hnīnī, gui tīmī p'ʘ da nthat'ī n'na rā burru, n'youi rá bāsī. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nū'mø to di hēc'aui ngue gui xocui rā burru, gui xihmī ngue honnā Hmū. Pε damī xihmī ngue hīnda ya'atho dī ndāpi.

⁴ Ngūnā bi 'yøt'e para ngue dī nja nā te rā hyā bī mannā pøngahya Oja ngue bi 'yεnā. ⁵ “Damī xihmū yø ja'ī 'bap'ʘ ja rā hnīnī Sión, gui 'yēmphʘ: Nūua gui 'bāhmū, ya bá εp'ʘ nī ndast'abihū da zøcua. Pε hīngra tūnhnī gā 'yo nī dast'abihū, bá hūxā n'na rā burru ngue rá bāsī n'na rā mbo'øñī ngue rā ndū, gui 'yēmphʘ”.

⁶ Nūya yoho yø xādi rā Jesús bī map'ʘ bi 'yēt'i ngue bá si rā burru, bá n'youi rá bāsī. ⁷ Mī zøp'ʘ 'bāhrā Jesús, yø tuhū yø ja'ī bi gaspā yø burru ngue bī nøpā nts'at'i. Bi hyūxra burru rā Jesús, bī ma. ⁸ Xāngū yø ja'ī di tans'yø tuhū ngue pøp'ʘ ja rā 'yū ja ngue da thohra Jesús. Mī'da yø ja'ī p'ʘya, bi sajpā yø xi yø palma ngue pøp'ʘ ja rā 'yū. ⁹ O māde p'ʘ nī ma yø ja'ī rā Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'ī 'da gā matho ngue di johya, i εnā:

—Nūnā Oja, di japhnā rá m'mεnhnī 'bεcua, guehnā tate naya. Guehnā rá mbom'meto rā David. Oja di japī. Maguesε nā Oja bí 'bū mahεts'ī.

¹⁰ Nūnā rā Jesús mī yarbū ja rā hnīnī Jerusalén. Gā bá yans'yø ja'ī ngue bī nū. Di 'yēmbjø ja'ī:

—¿Te'o nī n'yohū nā n'yø?

11 Mī'da yø ja'ī p'uya bi 'yēna:

—Nūná ya, guehna rā Jesús, rá pøngahya Oja na, guehna rā mmεngu Nazaret ja rā häi Galilea na.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'ī mī mpär'ua ja rā nija.

12 Nūna rā Jesús bi map'ua ja rá nija Oja. Nu'ua yø ja'ī mī mpär'ua thinnija, da gue'ua madī ntäi, gä bi 'yēt'i. Nūya yø ja'ī di pøspa yø mεnyu yø ja'ī yap'ua ni 'yēhε, bi 'yennba yø mεxa. 'Nε bi 'yennba yø nthuts'i'ua pä yø paloma. 13 Bi 'yεmbyø ja'ī:

—Nup'ua ja rā Maça Libro, nt'ot'i p'ua rā hya ngue εn'Oja: “Nūna mā ngungä, ni hu ngue rā ngunga mhmat'Oja na”. Pε nu'ahua, guí øthua ngue ja di mpeiti ua yø bε.

14 Nup'ua ja rā nija, bi guatyø xädä 'nεhyø dogua p'ua 'bähra Jesús ngue bi 'yøthe. 15 Pε yø hmu yø mmäcja conyø xänbäte ngue rā ley, mī nu yø milagro øtra Jesús, 'nε bi 'yøde te mmanyø basī p'ua ja rā nija, ngue εnyø basī: “Nūna rá mbom'meto rā David i tate na”, εnyø basī. Janangue bi mbøcue.

16 Bi 'yεmbrā Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basī? Damī hejpi.

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, dí øde. Pε, ua hin gadi xähm'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rā Maça Libro, uangui ja nt'ot'i p'ua te øtyø basī ya, ngue εna: “Nu yø t'ubasi, dague'ua satho, gá japi ngue da 'yets'a'ī”, uangui εna.

17 Bi zop'ua yø ja'ī p'uya, i map'ua ja rā hnini Betania, ja bá n'oxpua.

Rā Jesús bi øtra za ngue rā igo.

18 Mī hyaxpuya, hømbá pengui, i ma Jerusalén. Nup'ua ja rā 'yu p'uya, nūna rā Jesús bi zä ngue tu manthuhu. 19 Bi hyanda n'na nza rā igo p'ua ja rā

nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zædi. Pe h̄inte m̄i zædi, sinoque h̄ontho xi c'amyø xi. Ra Jesús bi 'yembra za:

—Ya h̄inni mantho d̄i nzahni ndät'ä ya grá za —bi 'yemb̄i.

'Bexpi m'manhna za ngue da 'yot'i. ²⁰ Mi nu yø xädi ra Jesús ngue ya fædi otra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'yemb̄i:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yotra za? —bi 'yemb̄i.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Majuani dí xi'ah̄a, a nu'mø guí εc'εih̄a xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue d̄i nja'a te guí xihm̄a, 'nε h̄ingui yob̄eni n̄i mm̄aih̄a, h̄inga h̄ont'a te gá nuh̄a dá japä ra za da zä gui 'yøth̄a, sinoque da zä gui 'yemph̄a ra nyuni ja n̄a: “Dam̄i 'uegue grá nyuni, i map'̄a ja ra jathe”, gui 'yemph̄a. Ra nyuni p'̄aya da 'uegue, d̄i map'̄a gui ximhm̄a ngue d̄i ma. ²² Janangue nu'mø te guí äph̄a Oja, dam̄i 'yεc'εih̄a ngue d̄i 'da'ah̄a Oja te guí äph̄a. Oja p'̄aya, da 'yøt'e ngue d̄i nja'a te guí 'yäph̄a.

Nu'̄a yø n'yoh̄a 'bet'o ngue yø judío bi 'yänna Jesús ngue to bi unna nt'εd̄i te øt'e.

²³ Mi zømp'̄a ja ra n̄ija ra Jesús, bi xännba ra hya yø ja'i. Mente xännbate p'̄aya, bi guatyø hmu yø mmäc̄ja conyø n'yoh̄a 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'εd̄i'a te guí øt'e?

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yemb̄i:

—Nugä xquet'a ga øt'ah̄a n'na ra nt'änni ya. Pe gue gui xicj̄a hanja'a ra hya ga än'nah̄a, n'namhma

ngue xquet'a ga xi'ah_u to bi 'dacä ra nt'edi'a te dí øt'ä ua. ²⁵ Xiya, ¿te'lo bi unna nt'edi ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi, uague yø ja'itho rá nt'edi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmu ya 'mø? Nu'mø ga xihmu ngue Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, da 'yenj_u p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hingá 'yēc'ei_hu 'mø?” da 'yenj_u p'uya. ²⁶ A nu'mø ga xihmu ngue yø ja'itho bi unna nt'edi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i. Porque gätho yø ja'i εc'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

²⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Hindí pacähe to bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Ya hingá xicj_u na ra hya dí än'nah_u, ni xinga guecä ga xi'ah_u to di 'dacrä nt'edi na te dí øt'e.

Ra Jesús bi hyeipa ra hya yoho yø ts'unt'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yaui:

—¿Tengu p'u gdí bēmhm_u na ra hya ga mmangä ya? N'na ra n'yoh_u di si yoho yø ts'unt'u. Da 'yemba n'na'u yø ts'unt'u: “Aguē ts'unt'u, ni ma ra 'befi p'u ja ma huahigä”, da 'yembi. ²⁹ Nu'a ra ts'unt'u t'etra 'befi, da 'yenthō: “Nügä hingä mma”, da 'yembrá papá. Pe m'mefa p'uya di pährá n'yomfeni, da ma ra 'befi t'et'i. ³⁰ Nu'a man'na rá ts'unt'u p'uya hōnda xifi ngue da ma ra 'befi. Nuna ra ts'unt'u p'uya di n'unni ngue da ma ra 'befi, da 'yembi: “Ahá papá, ga mmagä 'mø”, da 'yembi. Pe himma juani ngue

da ma. ³¹ Xiya, ¿ndana guehna ya yoho yø ts'ant'u
ngue bi 'yøt'e te di manda rá papá?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Gue'a ra ts'ant'u rá mudi bi ts'ofu, bi 'yøt'e te di
manda rá papá —bi 'yembj.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu, gue yø nguthäi 'nēhyø xisu
ngue yø 'yots'om'mäi, man'na m'met'o da zo rá
'ye Oja'u gue'ahu. ³² Porque ra Xuua bi 'yøtra
nxixya, bá ehē bi xän'nahu ra 'yu njuantho, pe
hingá 'yēc'ēih te bi ma. Pe nuya yø nguthäi 'nēhyø
xisu gue yø 'yots'om'mäi, bi 'yēc'ēi te bi manna
Xuua. Pe nu'ahu, madague'a gui nnuhu te øtyø
ja'i di pähyø n'yomfēni gue hep'u ra nts'o ga 'yo,
pe hingá ne xqui pähni n'yomfēnih gue xqui
'yēc'ēih te bi manna Xuua.

*Ra Jesús bi hyeja ra hya n'na ra huahi gue ra
jomhi.*

³³ Dami 'yøhm ha rá nja na ra hya ga hycä ya.
N'na ra n'yohu bi 'yøt'a n'na rá nua'uva. Bi føt'e gä
rá häi. Bi hoqui haru da de'myø uva 'mø bi nja. 'Nē
bi hocra n'nøque haru da mihra mahui. Bi hyoni
to da gonhui rá huahi, n'namhma gue nu'mø bi
nja yø uva, di t'unna mmēhui'a te di tocabi. Bi
ma yap'atho ra mmēhui p'uya. ³⁴ Mi zonna pa
da thacyø uva p'uya, nuna ra mmēhui bi menhyø
hmiqui gue da tu yø uva di tocabi. ³⁵ Pe nu'u
yø mēfi mambi 'bap'u bí ja rá huahi, bi bennbabi
yø hmiqui ra mmēhui gue bi uni. Bá ho 'da, bá
pundo 'da. ³⁶ Ra mmēhui p'uya man'na xangu yø
hmiqui hombi mennbu bí ja rá huahi. Pe nu'u yø

mefi ya mambi 'bup'u ja rá huahí, mahømbi anyø mefi bi zømp'u 'bui.

³⁷ Rá nzequi p'uya, nuna ra mmehui ya rá ts'ant'use bi mennbu bí 'bhyø mefi conhui rá huahí. Bi 'yena: “Nuyá, ma ga penhnä nã mã ts'ant'u ya. Nu'mø bi nu yø mefi p'uya, da nu mansu, porque mã ts'ant'u na”, bi 'yena. ³⁸ Pe nu'mø mi zømp'u 'bhyø mefi nã rá ts'ant'u ra mmehui, yø mefi di n'yembi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahí naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya mã mmethu ra huahí”, di n'yembi. ³⁹ Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mmehui p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahí, ja bá hop'u.

⁴⁰ Nuna ra Jesús, bi 'yanyø ja'i, bi 'yembi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, çteni 'be'a da 'yøtra mmehui 'mø bi zømp'u 'bhyø mefi conhui rá huahí?

⁴¹ Bi 'yenyø ja'i 'mø mi dadi:

—Çte 'be'a da jap'u 'mø? Gä da hyo'u yø mefi ngue yø dondo, hindi huëqui. Nu'a rá huahí p'uya, n'nan'yo mi'da yø mefi honda gonhui ra huahí. Nuya yø mefi da gonhui rá huahí p'uya, nu'mø bi zønna pa da thacyø uva, di dãpra mmehui'a te di tocabi.

⁴² Rá Jesús mahømbi 'yembyø ja'i:

—Guí pahmu xanho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nuna ra do himbi nu manho yø hyønngu, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado nã. Nguna ra hya xa nzän'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí emhma ngue mazihotho te øt'Oja”, enna hya.

⁴³ Janangue nuyá, mi ja ngue xqui sohu rá 'ye Oja, pe ya hin'na ya. Nu'u yø ja'i da zo rá 'ye Oja ya,

gue'ɸ yø ja'i da 'yøtrə nɦo i nne Oja da 'yøtyø ja'i.
 44 Nu ra ja'i da zoxmə xøts'e ra do, da føhrə ja'i. A
 nu'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

45 Nu'ɸ yø hmu yø mmäcja 'nɛhyø fariseo mi
 'yøhnə ra hya bi hyɛcra Jesús, bi n'yo yø mməi ngue
 go sihna ra hya na. 46 'Bexque'a bi ne xti bentra
 Jesús ngue xtə ngot'i. Nja ngue bi zupj xti mbøcue
 yø ja'i, janəngue himbi bent'i. Porque gātho yø ja'i
 ɛmbi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

*Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihmɛ di
 nja.*

1 Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya
 xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

2 —Nuna Oja bí 'bɸ mahɛts'i di mbita yø ja'i ngue
 da zo rá 'yɛ. ɛntho n'na ra dast'abi di mbita yø
 ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthətrə ts'unt'ɸ. 3 Bi
 menhyø mɛfi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue
 da nu ra nthəti. Pɛ nu'ɸ yø ja'i bá ts'i, himbi ne
 bá ɛɦɛ. 4 Mahømbi menhmi'da yø mɛfi p'ɸya, bi
 'yɛmbi: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtə mbitagə,
 ngue ya xtə nsə tengue da ts'i. Ya xtə ho ma ndani
 xi noqui. Ya xtə nsə xanho. Bá xihmɸ ngue da
 ɛɦɛ da nu ra nthəti”, bi 'yɛmbyø mɛfi. 5 Pɛ yø ja'i
 bi ts'i himbi ne bá ɛɦɛ. Nu'a n'na nc'ɛi bi ma dra
 'bɛfi rá huəhi. Man'na nc'ɛi p'ɸya, di sigue ngue
 mpətho. 6 Mi'da yø ja'i p'ɸya bi bentyø nzite xi
 menhna ndast'abi, bi unj, bi hyo 'da. 7 Ra dast'abi
 p'ɸya bi 'yɛmmɛi bi mbøcue. Bi menhyø soldado
 ngue da ho'ɸ yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpəbi yø
 hnini ya yø hyote. 8 Mahømbi 'yɛmbyø mɛfi p'ɸya:

“Nugä ya xtá nsä ngue rá nthati di nja, pε nu'u yø ja'i ya xtá zofo, hinni 'yup'u ngue xtabá thocua'u. ⁹ Pε nuya ni máhä p'u ja yø 'yu ya. To bi zä ma ja'i gui nthεu, bá xihmε ngue da εhε da nu rá nthati”, bi 'yεmbi. ¹⁰ Nu'u yø mεfi p'uya bi map'u bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nthεui, gä bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'u ja rá ngu.

¹¹ Rá dast'abi p'uya, mi yat'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofu. Bi nu p'uya ngue 'bap'u n'na nc'ei hinguí he rá he tengutho yø he yø ja'i sännigo ngue rá nthati. ¹² Bi 'yεmbuya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cutua ya? 'Nε hinguí he ni he tengu he yø ja'i nuya sännigo ngue nnu rá nthati”, bi 'yεmbi. Pε nuna rá n'yohε hinte gä ndatho. ¹³ Rá dast'abi p'uya bi 'yεmbyø mεfi: “Nuna rá n'yohε 'bucua, dami turpau yø gua 'nεhyø 'yε. 'Yεmmi p'u thi ja rá 'bexui, ja di nzomp'u, 'nε ja di guxpε yø ts'i”, bi 'yεmbi. ¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofu, pε ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsuiui rá Jesús ngue da 'yεmbi hinguí ja ts'edi di njutra mεnyu i nji.

¹⁵ Yø fariseo p'uya bi nhεcahya ha di japi ngue da jajpatho häi te gä ya rá Jesús para ngue da zäp'u di yapa m'mεfa. ¹⁶ Janangue bi mεnhyø n'yohε p'uya, bi máhä 'da yø ja'i rá Herodes ngue bá nyauí rá Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, dí pacähe ngue grá hoga n'yohε, porque gä pønmanho rá hya gui mma. Majuaní ngue gui xännbate'a rá hya nne Oja ngue gdá n'yohε. Ni xinguí su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohε gui yauí, pε

h̄ingui s̄u gui xifi ndana r̄a hya majuan̄i. ¹⁷ A nuyá, dí nne guí xicje ya, ¿ua xanho ngue di n̄jutra m̄enyu ähra dast'abi, uague h̄in'na? —bi 'ȳmbi.

¹⁸ P̄e r̄a Jesús ya patho te mb̄ennbabi ȳo ja'i nguehna r̄a nt'änni ørpe, i s̄amhyatho. Bi 'ȳmbuya:

—¿Hanja ngue guí s̄amhyagah̄u? ¹⁹ Dam̄i 'yurcah̄u r̄a m̄enyu nu'a gadi umhm̄u 'm̄o bi gup'ah̄u r̄a m̄enyu r̄a dast'abi.

Bi unna m̄enyu p'aya ngue da nu. ²⁰ Mi nu r̄a m̄enyu r̄a Jesús, bi 'ȳmbi:

—¿To rá hm̄i na n'youi r̄a m̄enyu ja ua? ¿To rá thuh̄u na r̄a thuh̄u n'youi r̄a m̄enyu?

²¹ Mi dahyø ja'i yaui r̄a Jesús, bi 'ȳmbi:

—Guehna r̄a dast'abi naya —bi 'ȳmbi.

R̄a Jesús bi 'ȳmbyø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøth̄u ya, dam̄i unhn̄u r̄a m̄enyu di tocabi r̄a dast'abi. Da gue Oja p'aya, dam̄i unhn̄u'a te di tocabi.

²² Nuna r̄a hya i dahra Jesús, m̄i 'yøhyø nsaiui, di 'yøtho, ya h̄imb̄i z̄a ha xti japi te mb̄ennbi. Bi zop'ua p'aya.

B̄i manna Jesús ngue di b̄ennate yø ánima.

²³ Nu'a r̄a pa'a p'aya, b̄i ma 'da yø saduceo, nuya emb̄i ngue h̄indi b̄ennate yø ánima. Bi 'ȳembra Jesús:

²⁴ —Ague gr̄a x̄ännbate, nup'ua ja r̄a ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua r̄a hya ngue ena: nu'm̄o bi du n'na r̄a n'yoh̄u, 'n̄e h̄indi m'm̄ahyø bas̄i, nu rá xisu r̄a ánima da zogui, nu'a rá n'yoh̄u r̄a ánima gue'a di nthatui r̄a 'danxu'a, n'namhma ngue di m'm̄ahyø bas̄i tengutho 'm̄o xti m'm̄ahyø bas̄i r̄a ánima. ²⁵ A nuyá, nuua dí 'bahm̄u ya, xi'm̄o ga emhm̄u ngue di

'bɛ'i yoto mā'yohɛ ngue ɛdadi ncu. Nu'a rā n'yohɛ mā dā, dī nthati. Pɛ dā 'yɛhra pa dā dū, 'nɛ hīndi m'mahyø basi. Janangue nu'a rá n'yohɛ rá ánima m'mɛfa bi m'mai, go dī nthatui rá 'danxu'a. ²⁶ Pɛ xquet'a dā dū rā n'yohɛ 'nɛ hīndi m'mahyø basi. Dī siguetho dī nthatra xisu 'mø bi dū rā ndø, asta gue'mø bi dū gā yoto mā'yohɛ. ²⁷ Mī zadi ngue bi m'mahmi gā yoto mā'yohɛ nā rā xisu p'uya, xquet'a 'nɛhsɛ rā xisu dā dū. ²⁸ A nuyá, xi'mø rā pa danī bɛnnate yø ánima ya, ɛdana gue'a ya yoto mā'yohɛ rá mɛti rā xisu? Porque gā bi m'mahmi.

²⁹ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i yaui:

—Hīnguí padi ha rá nja rā hya guí mmamhma. Porque hīnga guerp'ɛ gá ndinni mmahha'a te rā hya nt'ot'i p'ɛ ja rā Macā Libro. 'Nɛ hīnguí pahma hangū rá ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nu'mø bi bɛnnate yø ánima, dā gohi tengutho yø anxɛ Oja bí 'bɛ mahɛts'i, ya hīndi nthatyø ja'i. ³¹ Nunā te rā hya nt'ot'i p'ɛ ja rā Macā Libro, ja dī nɛqui p'ɛ ngue di bɛnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ɛ rā hya bi man'Oja ngue bi 'yɛnā: “Guecā drá Ojagā ngue rā Abraham. Drá Ojagā ngue rā Isaac. Drá Ojagā ngue rā Jacob”, bi 'yɛn'Oja. ³² Ja dī nɛqui p'uya ngue nup'ɛ 'bɛ Oja, hīnguí tū yø te yø ánima.

³³ Mī 'yøhyø ja'i nā rā hya xānnbate rā Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya dī manda Oja, bi manā Jesús ndana rā hya mā datho ja ts'edi dā 'yøtyø ja'i.

³⁴ Mī 'yøhyø fariseo ngue rā Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhɛcā hya p'uya ngue honī ha di japra hya dā xihra Jesús. ³⁵ Nu'a n'na'ɛ yø fariseo xānnbate rā ley, bi ma bá sāmhya rā Jesús, bi 'yɛmbi:

³⁶ —Ague grá xännbate, xi'ʉ yø hya nt'ot'i p'ʉ ja rá ley Oja, ¿ndana rá hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuna rá hya guí ännui, guehna rá hya ngue ɛna: “Damí ja ndummái ngue mathoguitho guí mahma Oja co gátho ní mmaih. Hønt'a guí mbɛmhma'a”. ³⁸ Nuna rá hya naya, guehna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya.

³⁹ Nuna rá yoho rá hya di manda Oja p'ʉya, 'nɛ di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna rá hya ngue ɛna: “Damí mahni mmic'ɛiui, tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, ɛnna hya. ⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya gá mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nɛhyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nɛhyø mmic'ɛiui di ma di.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

⁴¹ Nup'ʉ 'bakra Jesús, tobe 'bärpátho yø fariseo.

⁴² Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Xi'a t'ɛmbi rá Cristo, ¿ua guí pahma to rá ts'ant'ʉ'a?

Yø fariseo p'ʉya bi 'yɛna:

—Nu'a rá Cristo, gue'a rá mbom'mæto rá David —bi 'yɛmbi.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Pe ¿hanja na rá hya bi bennbabi rá Espíritu Santo rá David 'mø? Porque rá David, bi ma ngue rá Hmu'a rá Cristo. Ra David bi 'yɛna: ⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nguna rá hya bi xifi, bi 'yɛmbi: Damí micua ja ma n'yɛigá ya, asta

gue'mø gā øt'e ngue guí m̄anda gātho'ʉ n̄i ns̄uiui", bi 'yɛmbi. ⁴⁵Ja di n̄ɛqui p'ʉya ngue rā David, nu'mø nn̄onna Cristo, n̄i h̄uti ngue rā Hmu. Janangue rā Cristo di n̄ɛqui ngue h̄ingra ja'itho, madague'a ngue rā mbom'meto rā David.

⁴⁶Ni x̄inga n'na nc'ɛi x̄ta mbadi te xti dahya yø hya bi m̄anna Jesús. Bi m̄'a rā pa'a p'ʉya ngue n̄ya yø ns̄uiui rā Jesús bi zu ngue n̄imantho x̄ta 'yørpabi yø nt'änni.

23

Rā Jesús bi xihyø ja'i ngue h̄inda 'yøt'e tengutho øtyø x̄ännbate ngue rā ley 'n̄ɛhyø fariseo.

¹Rā Jesús bi zofo gātho yø ja'i co 'n̄ɛhyø x̄adi, bi 'yɛmbi:

²—Nu'ʉ yø x̄ännbate ngue rā ley 'n̄ɛhyø fariseo, guehya ɛmbyø ja'i ngue bi t'unyø 'bɛfi ngue di nx̄ännbate te gā mbonna ley bi 'yotra Moisés.

³Janangue nuya yø hya di m̄anda ngue gui 'yøth̄, dami 'yɛc'ɛih̄. Nu'mø te di 'bɛp'ah̄ ngue gui 'yøth̄, dami 'yøth̄. Pɛ 'yoguí øth̄ tengutho gā 'yo ya yø x̄ännbate ya, porque n̄yá, nu'a rā hya x̄ännbate, h̄inga gue'a øt'a. ⁴A n̄na rā ley x̄ännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, h̄injongui h̄ät'i da 'yøt'e. Porque ɛntho rā ndate 'bɛni di d̄utyø ja'i, pɛ yø ja'i h̄ingui h̄ät'i da d̄uts'i. Ni x̄inga n'na rá saha di nne di mf̄axte ngue di t̄oxra 'bɛni. ⁵Nu te gā øt'e, gā 'yøt'e ngue h̄ontho di 'yɛxp̄a ha 'b̄ahyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue n̄up'ʉ ja yø dɛ 'n̄ɛp'ʉ ja yø ḡuyani, xa cuatyø s̄ucaʉ ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Nɛ di ho ngue s̄øt'a häi yø he. ⁶Nup'ʉ ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'ʉ ja yø n̄ija, huantho yø nthuts'i t̄ate x̄anho ngue ja

hup'ɥ. ⁷ 'Nɛ di ho ngue nup'ɥ ja yø tai, di respeta yø ja'i ha gui zengua. 'Nɛ di ho 'mø t'ɛmbi ngue yø xännbate.

⁸ Pɛ nu'ahɥ, 'yo guí nne gui 'yɛxɥ ngue di hu'ahɥ yø ja'i ngue gyø xännbatehɥ. Porque n'natho ni xännbatehɥ 'bɥi, gue'a ɛmbyø ja'i ngue rā Cristo'a. A nu'ahɥ, gā gadi ncuthohɥ. ⁹ Nuua ja rā häi, 'yo toni ja'i gni hutu ngue ni Papáhɥ. Porque nu'a ni Papáhɥ, hōnda n'na i 'bɥi, pɛ mahɛts'i bí 'bɥi. ¹⁰ 'Yo guí nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahɥ yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hōndra Cristo'a rā hmu. ¹¹ Nu rā ja'i di mpefi ngue fäxrā mmic'ɛiui, guehna tate na ngue gātho'ahɥ. ¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'ɥtho hnu mansu'a. Pɛ nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'ɥ gā mbɛni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Rā Jesús bi mā te øtyø xännbate ngue rā ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbatehɥ ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ɥ gui thohmɥ, ngue himma juani gyø hoja'ihɥ. Go guí cothɥ rā 'yu, hin gadi japhɥ yø ja'i ngue da zo rá 'yɛ Oja bí 'bɥ mahɛts'i. Ni xinga gue'ahɥ guí nne gui sohɥ rá 'yɛ Oja. Nu'ɥ yø ja'i nne ngue da zo rá 'yɛ Oja, hin gadi japhɥ.

¹⁴ Ague gyø xännbatehɥ ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'ɥ gui thohmɥ, ngue himma juani gyø hoja'ihɥ. Porque guí tunnbaɥ yø ngu yø 'danxu. Guí hāt'i ngue guí ɛmbi gui xännbaɥ te pɛts'i. Pɛ para ngue guí corpaɥ yø dā yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Ojahɥ. Pɛ nuyá, mathoguitho rā castigo gui thohmɥ ngue guí njahɥ p'ɥ.

15 Ague gyø xännbāteh_u ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'_u gui thohm_u, ngue himma juanī gyø hoja'ih_u. Ndap'_u bi zā gui 'yoh_u ua ja rā häi, gui 'daxh_u yø ja the ngue gui homhm_u yø ja'i da dēnna hya gui xännbāteh_u. Nu'mø ya gá 'bāth_u n'na rā ja'i ngue da dēnna hya gui xännbāteh_u, nuna rā ja'i gui 'bāth_u, da gohi ngue ndoble rā castigo da thop'_u ja rā nidu ngue'ah_u.

16 Nu to gā gui xännbāteh_u rā hya 'nε hinguī pahm_u teni bōnna hya gui mmamhm_u, hague ngu rā n'_u gui thohm_u. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na rā hya ngue da 'yøt'e, 'nε bi 'yεxa ntestigo rā nija, gui xännbāteh_u yø ja'i ngue hinguī ja ts'edi di nja'a rā hya bi manna ja'i. Pε nu rā ja'i εxa ntestigo rā oro ja mbo rā nija, gui xihm_u rā ja'i ngue ja ts'editho da 'yøt'a te rā hya bi mā. 17 Pε ngue mā'bēdi ni mmāih_u, hinguī timhm_u teni bōnna hya gui mmamhm_u. ¿Ua gui εmhm_u ngue mits'u tate rā oro ngue rā nija, nuna øt'e ngue xanduxqui rā oro? 18 Xquet'a nuya yø ja'i εxa ntestigo rā altar ngue tema hya di yatra ja'i da 'yøt'e, gui xännbāh_u rā ja'i ngue hinguī ja ts'edi da 'yøtra ja'i'a rā hya bi mā. Pε nu'mø ngue bi 'yεxa ntestigo rā ja'i'a rā 'bøt'e xa jāxp_u ja rā altar, gui xihm_u rā ja'i ngue ja ts'editho da 'yøtra ja'i nā rā hya bi mā. 19 Pε ngue mā'bēdi ni mmāih_u, hinguī timhm_u teni bōnna hya gui mmamhm_u. ¿Ua gui εmhm_u ngue mits'u tate ja rá ts'edi rā 'bøt'e ngue rā altar, ngue'a gā nduxqui rā 'bøt'e? 20 Pε nu rā ja'i ngue εxa ntestigo rā altar hinga hōndra altar εxa ntestigo, sinoque εxa ntestigo'a te gā ja p'_u ja rā altar. 21 A nu rā ja'i ngue εxa ntestigo rā nija, hinga hōndra nija εxa

ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'u ja ra nija exa ntestigo ra ja'i. ²² Xi mmangu ra ja'i exa ntestigo mahets'i, gue'a ra nthuts'i Oja espabi ntestigo. Da guesε Oja p'uya, porque go bi hup'u bi ja ra nthuts'i mahets'i'a.

²³ Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Nu'a ra diezmo gadi unhn_u Oja, gadi unni te ga gui timhm_u asta ra xac'andehe gadi unhn_u ra diezmo Oja. Da guehra anís, da guehra comino gadi unhn_u ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui øthu, pe nup'u ja ra ley, i mmamp'u man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yøth_u. Porque nt'ot'i ra hya ngue mahyonitho gui n'yo manhoh_u, 'nε di nja ni nhuεcateh_u, 'nε majuaní ngue ga da gue'a te gdi n'yoh_u. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yøth_u naya, da guehra diezmo dami siguetho gui unhn_u Oja. ²⁴ Nuya te gama hya gui xännbateh_u, 'nε hingui pahm_u te ni bōni. Go gui ørpah_u masu ya yø hya zits'atho ja ts'edi, pe nuya yø hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yøth_u, hinga εgui ørpah_u masu xanho ya.

²⁵ Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm_u, ngue himma juani gyø hoja'ih_u. Porque maxøts'etho di nequi ngue gyø hoja'ih_u, pe mbo ni mmaih_u, gyø bεh_u ngue hont'a te pes'yø ja'i so ni mmai gui hyännbah_u. ²⁶ Ague gyø fariseoh_u, hingui tinni mmai teni bōn'a gui øth_u. 'Be da bo mbo ni mmaih_u, n'namhma ngue 'nεhma xøts'e ni do'yoh_u di nequi ngue xtanho.

²⁷ Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohm_u, ngue himma

juani gyø hoja'ih̄. Porque nu'ah̄, tengutho yø panteón, ngue mazihotho gui nequi maxøts'e ngue mat'axqui, pε mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'ʉ yø do'yo yø ánima. ²⁸ Guí njath̄ p'ʉya, maxøts'etho di nequi ngue xanho te gni 'yoh̄, pε mbo ni mm̄ih̄, madits'ʉ ha dadi nequi p'ʉ'a tengue majuani, høndra nts'o i ja mbo ni mm̄ih̄.

²⁹ Ague gyø xännbateh̄ ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ʉ gui thohm̄, ngue himma juani gyø hoja'ih̄. Nuya yø pøngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojrah̄ yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japh̄ yø døn̄i yø do 'bäp'ʉ ha o yø ánima. ³⁰ Guí emhm̄ p'ʉya: “Nu'mø xcabá m'm̄hm̄ yø pa bá m'm̄hma mboxitah̄, h̄inxca f̄ax̄ ngue xcā hoh̄ yø pøngahya Oja”, guí emhm̄. ³¹ Pε nu'mø ngue nguna ra hya guí mm̄hm̄, ya guí pah̄m̄ xanho ngue yø basi'ah̄ yø hyote nuya bi hyopyø pøngahya Oja. ³² ¿Te guí tømhm̄ ya? Dam̄i 'yøth̄ nts'edi tengutho xa 'yøt'a m'met'o ni mboxitah̄.

³³ Guí 'b̄hm̄ tengutho yø c'eya ngue n'youi ra ndate. ¿Ha di zä guí mpomhm̄ ra castigo p'ʉ ja ra nidu? ³⁴ A nuyá, ga penhnä yø pøngahya p'ʉ ha guí 'b̄hm̄, ga penhnä p'ʉ yø bamhya, ga penhnä p'ʉ yø xännbate. Nu 'da'ʉ p'ʉya gui hyoh̄, gui cuath̄ ra pont'i. M̄i'da p'ʉya, gui emhm̄ p'ʉ ja yø nija. M̄i'da p'ʉya guí cuhm̄, nu'mø bi 'dagui ngue di ma m̄i'da yø hn̄ini, guí mma guá homhm̄. ³⁵ Janangue nup'ʉ ha guí 'b̄hm̄, gä ja da ma mā pen'nah̄ p'ʉ ra castigo i ja ngue di nja ngue yø hoja'i xa tho. Dā fup'ʉ bá tu ra hoja'i Abel asta guerp'ʉ i ntu rá ts'unt'ʉ ra Berequías, nuna ra

Zacaría bi hyo ni mboxitah_u p'_u ha gui nhyacui ra nija ra altar. ³⁶ Majuaní dí xi'ah_u ya, ngue nuná ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gátho yø ja'í 'b_uhya.

Ra Jesús bi dār'man'u rá mm_ui 'mø mi hyandra hnini Jerusalén.

³⁷ Ague gyø mm_unguh_u Jerusalén, gue'e gui hoph_u yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'b_uen'nah_u gui p_uandothoh_u. Xangu yø nnidi dá ne ngue ga p_uen'nah_u tengutho ra øni 'mø di petyø basí ngue di huits'i conyø zahua, dadi ja'ah_u p'_u. P_u hinga neh_u. ³⁸ A nuyá, da h_uεc'ah_u p'_u Oja ya. ³⁹ Dí xi'ah_u ngue ya h_uinni mantho gui nnuj_u asta gue'mø da 'y_uh_ura pa gui 'y_uεmhm_u: “Di japrá m'm_uεnhni Oja bá p_uenhua”, gui 'y_uεmhm_u.

24

Bi manna Jesús ngue bá εp'u ra pa da xotra nija.

¹ Nuná ra Jesús mi bøm_uma xøts'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyø xádi ngue uti te ja ra nija.

² Ra Jesús bi 'y_uεmbi:

—Ya guí nnuh_u te ja ra nija ya. P_u ga xi'ah_u'a te majuaní. Nuná ra nija naya, bá εp'u ra pa da xotyø ja'í na. Xøgue di nxadi, hin hap_u nmi nεqui ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzεgui yø pa.

³ Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u ra nyuni bí ja ra mbonza ja yø olivos. Ja i mεp'u yø xádi ra Jesús. Bi mip'u bi zøni. Bi guatyø xádi p'uya ngue yas_uεui, bi 'y_uεmbi:

—Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mma, ngue da xotra nija yø ja'í. 'N_uε dami xicje

tema hmɛya di nja'mø guá ɛhɛ, da gue'mø bi gua'a nximhäi, te 'bɛ'a ma hmɛya di nja.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Dami mfähmɛ xandønho, 'yo gui nne ngue to da hyä'ahɛ. ⁵ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yɛmbi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'ɛya. ⁶ Nu'mø gá 'yøhmɛ ngue ya ja yø datunhni, ogue gui 'yøhmɛ ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä gui suhɛ. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'ɛ yø hmɛya'ɛ ngue rá nɛgui. ⁷ Da nangyø nación ngue da 'yørpa rá tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa rá tunhni mi'da yø dast'abi. Di nja yø thuhɛ, di nja yø guehi. Di 'yan'ahäi ndap'ɛ bi zä. ⁸ Ja da fup'ɛ rá n'ɛ ja ngue da tho'a m'mɛfa yø ja'i p'ɛya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä rá n'ɛ, da ts'ɛi.

⁹ Da ma madä'i ngue da ma ma'ɛni'ahɛ, 'nɛ da tho'ahɛ. Ndap'ɛ bi zä da zɛ'ahɛ yø ja'i ngue gui ɛc'ɛigahɛ. ¹⁰ Xangu yø ja'i da hyɛp'ɛ yø nt'ɛc'ɛi. Asta di dāɛ yø mm'i'yɛc'ɛiui da zɛi. ¹¹ Xangu yø fehni pøngahya di m'mɛi, da 'yɛnɛ ngue Oja di bɛnnbabi rá hyä da ma. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a. ¹² Nu'mø ya bi zɛhra nts'o, xangu yø ja'i da 'yɛspɛ'a gui mahyø mm'i'yɛc'ɛiui. ¹³ Pe nu rá ja'i hinda hyɛgagui, xinda hangu rá n'ɛ da thogui, gä da zeti, guehna rá ja'i di nyanná te nɛ. ¹⁴ Hante ngue da zɛgui te ja ngue gä di nja, da ma ma'yoni nɛ rá hoga 'da'yo hyä gä rá ngunni mximhäi n'namhma ngue gätho yø ja'i da badi ha di njap'ɛ di nzo rá 'yɛ Oja.

¹⁵ Xquet'a gui nnuhɛ ngue di nja ya yø hyä bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'ɛ ja rá xɛqui

maduxquibi, ja di ts'omp'ɥ yø ja'i. (A nuyá, nu rá ja'i di xádi, di n'yo rá mmɥi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.) ¹⁶ Nu'mø gá nuhɥ ngue ya bi nja'a p'ɥya, nu yø ja'i di 'bɥp'ɥ ja rá häi Judea, da 'dagui, di map'ɥ ja yø xanthø. ¹⁷ Nu rá ja'i di tøhma xøts'e rá ngu, 'yo di ɛnɔ ngue di ma mbo rá ngu ngue te da hä, sinoque da 'dagui. ¹⁸ Nu rá ja'i di 'yo rá 'bɛfi, hĩndi ma rá ngu ngue da cá rá tuhɥ, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ¹⁹ Pɛ huɛcɛte yø xisu di hadyø basi'a rá pa'a, oque di sadyø basi. ²⁰ Damĩ 'yãphɥ Oja ngue nuyá yø hya ja ua, hĩnda gue'mø rá pa ngue xtɔ nɛ di nja, ni xĩnga gue'mø rá pa ngue rá ts'äya di nja. ²¹ Porque xandøn'utho te da thohyø ja'i'a rá pa'a. Nu te di nja, hĩnjam'mø xa njap'ɥ asta gue'mø mambá fɥ'a nximhäi. 'Nɛ ya hĩnni mantho da hnu ngue mahøndi njap'ɥ. ²² Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hĩnga ya'atho yø pa di nja na rá ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hĩnjonda bongui. Pɛ da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Rá Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya ɛc'ɛi.

²³ Nu'ɥ yø pa'ɥ, 'yo sä guí ɛc'ɛihɥ ya yø ja'i da 'yɛn'ahɥ: “Nɥua, ja bí 'bucua rá Cristo”, oque da 'yɛn'ahɥ: “Nĩnguehnɥ ja bí 'buhnɥ”, da 'yɛn'ahɥ. ²⁴ Porque xangu yø ndøbɛthani di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, oque da 'yɛmbi: “Go guecä rá pøngahyagä Oja ya”, da 'yɛnɔ. 'Nɛ da zä da 'yøtyø milagro. Nuyá yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuyá yø thanhni Oja ya. ²⁵ Pɛ nuyá, dadi 'bet'o'ahɥ ya yø hya ja ngue di nja m'mɛfa.

²⁶ Nu'mø toni ja'i da 'yɛn'ahɯ: “Nunɯ bí ja ra dapo, ja bí 'bɯhnɯ ra Cristo”, da 'yɛn'ahɯ, 'yo sä gui pähä p'ɯ ha da si'ahɯ. Ogue da 'yɛn'ahɯ: “Nup'ɯ bí ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bí 'bɯp'ɯ”, da 'yɛn'ahɯ, 'yo sä gui ɛc'ɛihɯ. ²⁷ Porque nu'mø bi zønna pa da ɛhra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho ra huɛi 'mø bí yot'i, gä handyø ja'i ndap'ɯ bi zä. ²⁸ Nup'ɯ ha di 'bɯhyø ja'i ni 'yup'ɯ da thaspa ra güenda, ja di njap'ɯ ra castigo.

Bì manna Jesús ngue mahõnda ɛcua ja ra ximhäi.

²⁹ Nu'mø bi tho'ɯ yø ndate di nja, di m'mɛxui ra hyadi 'nɛhra zana. Da tähyø sø bí ja mahɛts'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui. ³⁰ Nunɯ maya, di nja ra hmɛya ngue ra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i. Ndap'ɯ bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i, da n'youi ra gui. Da nu yø ja'i ngue maguesɛ, porque mathoguiho ja rá ts'edi. ³¹ Ngu di nya ra corneta, nu'ɯ yø anxɛ da n'youi, da mɛnhni gä rá ngɯni nximhäi, ngue di pɛrpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bì nhyɛpabi ra hya n'na nza ra igo.

³² Dami pahmɯ na ra hya ga hycä ya, ngue gdá hɛɛpabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yɛza ngue bi 'dogui, gui pahmɯ p'ɯya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³³ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gä nuhɯ ngue bi nja ya yø hya dí xi'ahɯ ya, dami pahmɯ ngue ya xma nguɛrɛtho ga ma ɛhɛ. ³⁴ Nuya yø hmɛya dí xi'ahɯ ya, dami pahmɯ ngue guehya di nja ya hante ngue da du yø ja'i 'bɯhyø pa ja p'ɯya. ³⁵ Nu te bí ja maya, 'nɛcua ja ra häi hingui zai. Pɛ nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Hĩngui fadi tema pa da ɛp'ɯ ra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i.

³⁶ I pase Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ahɯ. Ni xingyø anxɛ di padi, ni xinga gueque dí padi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja. ³⁷ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ɛhra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmɛ yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pɛ himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yarbɯ ja ra barco ra Noé. ³⁹ Ja bi bahyø ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'ɯ ra ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ɛhra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yø n'yohɯ 'dap'ɯ dadi mpefi. N'na nc'ɛi da ts'its'i, n'na nc'ɛi da gohi. ⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'ɯ di ncɯni. N'na nc'ɛi da ts'its'i, n'na nc'ɛi da gohi.

⁴² Janangue dami ndø'matehɯ, porque hĩngui padi tema pa, tema ora da ɛp'ɯ ni Hmuɯɯ. ⁴³ Dami pahmɯ na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmɛnnigu, nu'mø da badi tema ora da zøhra bɛ p'ɯ ja rá ngu'a di nxui, di mfädi xanho, hĩndi n'aha. Porque hĩndi n'unı da sojpa rá ngu ngue da fɛ. ⁴⁴ Xquet'a dami njathɯ p'uya, dami ndø'matehɯ. Porque nu'a ra ora ngue hĩnte di so ni mmɯihɯ, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yohɯ di 'yɛ mahɛts'i'a.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yø hmiqıı, n'na ra hmiqıı ngue ra 'yøde, n'na ra hmiqıı ngue hĩngrá 'yøde.

⁴⁵ Ga xi'ahɯ te 'bɛ'a da 'yøtra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya, nu te sifi da 'yøt'e, gue'a da 'yøt'a. Guehna tengutho n'na ra hmiqıı ngue da ma

māfāti te'o 'bap'ʰ ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihmε yø ja'i māfāti, da 'uini. ⁴⁶ Ra mmēnthi di nthēui rá hmiq̄ui nuna da 'yøt'e te di 'bεprá hmu. Nu'mø bi zøhrá hmu da diñi ngue dadi mpefi. ⁴⁷ Majuani dí xi'ahʰa ngue nu te gä pεsrá hmu, gä di fätrá hmiq̄ui. ⁴⁸ Pε nuna rá hmiq̄ui ngue rá ts'oc'ei, da 'yεmp'ʰ ja rá mm̄ai ngue him'be da zøhrá hmu. ⁴⁹ Da madi da matyø mmimhmiq̄uiui. Da ma rá hm̄inhni p'aya. ⁵⁰ Nu'a rá hmu rá hmiq̄ui p'aya, nu'a rá pa rá ora ngue hinguí tø'mrá hmu, da gue'a rá ora da zø'a. ⁵¹ Nu'a rá hmu p'aya, mathoguiho da mei, pεts'i ngue da xeni. Di 'yεmp'ʰ ni gohyø ja'i himma juani yø hoja'i. Ja di nzomp'ʰ p'aya, 'nε ja di guxpʰa yø ts'i.

25

'Det'a yø hmute i hyejpa rá hya rá Jesús.

¹ Nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, gui nhyejpabi 'det'a yø hmute bi duxyø nyot'i gä zø conna aceite. Guehya ndø'mate ngue di hyanna novia 'mø bi zøhrá ndø bá εp'ʰ. ² Nuya 'det'a yø hmute p'aya, cat'a'ʰ yø m'memm̄ai, ximmi cat'a'ʰ yø njamm̄ai. ³ A nu'ʰ cat'a yø hmute mā'bedi yø mm̄ai, bi duxyø nyot'i, pε himbi dux hman'na rá aceite da hyom'mø bi guahra aceite gä zø yø nyot'i. ⁴ A nuya yø hmute ngue yø njamm̄ai bi duxyø nyot'i, pε bi dux hman'na rá aceite da hyoni. ⁵ A nu'a rá novio nthø'mi p'aya, hinha ni 'yani. Mi nnetha yø hmute p'aya, gä bi n'aha. ⁶ Mi zo made rá xui p'aya, bi t'øde ngue bá εnna hmafi n'na nc'ei, bi 'yεnā: “Bá εcua rá novio ya. Gä 'yo ni ma gui c'atha”, bi 'yεmbyø hmute. ⁷ Mi nanguí gätho yø hmute, ya

mī ts'utho zø yø nyot'i, bī ne xta xirpa man'na ra aceite ngue dī nzø xanho. ⁸ Nuya cut'a yø hmute ma'bēdi yø mm̄ai bi 'yεmbya yø hmute ngue yø njamm̄ai: “Damī 'dacjets'ε nī aceiteui, porque ma nyot'igāhe ya nne da huεt'ī”, bi 'yεmbi. ⁹ Pε nu'ε yø hmute ngue yø njamm̄ai, εntho 'mø mī dadi: “Hīnda zā'a, porque nu'mø ga 'da'āhe ra aceite guí homhm̄ε, m'mεfa ya hīn'yε te dī nzø mā nyot'īhe. A nuyá, man'na xanho nī mähā p'ε bí 'bā ra aceite, bá tännā aceite guí hyomhm̄ε”, bi 'yεmbi. ¹⁰ Bī ma ra thän'aceite'ε yø hmute ma'bēdi yø mm̄ai p'εya. Pε ra novio ya bi zøhø. A nuya yø hmute ya xī nsä, 'da i yεthε mbo ra ngu ra novio ya. Bi nøtra goxthi p'εya. ¹¹ Mī ma n'nøt'e ra goxthi p'εya, ja bi zø'ε mī cut'a yø hmute xī ma ra thän'aceite, bi 'yεmbya: “Ague grā hmu, damī xogahe ra goxthi”, bi 'yεmbi. ¹² Pε ra novio bi 'yεmbi: “Majuani dí xi'āhε ngue nugā hīndī pa'āhε”, bi 'yεmbi. ¹³ Damī njathε p'εya, ya xquī nsähε 'mø ra pa da εp'ε ra N'yohε di 'yε mahεts'ī. Porque hīnguī pahm̄ε tema pa, tema ora da εhε.

Bi hycra hya ra Jesús ngue ra mēnyu bī ma mafāti yø mēfi.

¹⁴ Nunā Oja bí 'bε mahεts'ī dī mānda yø ja'ī ua, guī nhyεjpi tengutho n'na ra n'yohε ja ngue da ma n'na ra häi yap'utho. Bi zonhyø mēfi ngue di dāprā mēnyu, da 'yørpabi rá 'bēfi mēnte ra pa da ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mēfi bi unna mēnyu hangū da zā da 'yørpabi rá 'bēfi. Nu'a n'na ra mēfi bi unni cut'a mahuaḥi ra mēnyu. Man'na ra mēfi p'εya, bi unni yo mahuaḥi ra mēnyu. Man'na ra mēfi p'εya, bi unna n'na mahuaḥi ra mēnyu. Mī

dāpra mēnyu yø mēfi nā rā hmu, bi ma yap'atho p'uya. ¹⁶ Nūnā rā mēfi bi ndāpi cāt'a māhuaḥi rā mēnyu, bi 'yørpa rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mi cāt'a māhuaḥi rā mēnyu bi dahā. ¹⁷ Nūnā rā mēfi bi ndāpi yo māhuaḥi rā mēnyu, bi 'yørpa rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mi yo māhuaḥi rā mēnyu bi dahā. ¹⁸ Pē nūnā rā mēfi bi ndāpa n'na māhuaḥi rā mēnyu, bi 'ya'mā n'na rā ots'i. Ja bi gārpa p'ū rá mēnyu rá hmu.

¹⁹ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi zøhrá hmu yø mēfi. Bi 'yørpabi rā güenda'a rā mēnyu xi dāpi. ²⁰ Rá mudi bi zo'a rá mēfi xi dāpi cāt'a māhuaḥi rā mēnyu. Gä bi dāprá hmu'a 'det'a māhuaḥi rā mēnyu mi ha. Bi 'yēmbi: “Ague grá hmu, cāt'a māhuaḥi rā mēnyu gá dāqui, pē jaua mi cāt'a māhuaḥi rā mēnyu dá taha”, bi 'yēmbi. ²¹ Nu'a rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ya xanho grá hoga mēfi, hīngá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'ū rā mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fāt'a'i ya. Nuya hangū rā pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yēmbi. ²² Bi zø'a rā mēfi xi ndāpi yo māhuaḥi rā mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi: “Ague grá hmu, yo māhuaḥi rā mēnyu gá dāqui, pē jaua mi yo māhuaḥi rā mēnyu dá taha, ya goho māhuaḥi'a ya”, bi 'yēmbi. ²³ Rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ya xanho grá hoga mēfi, hīngá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'ū rā mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fāt'a'i ya. Nuya hangū rā pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yēmbi. ²⁴ Rá nzeuitho bi zø'a rā mēfi xi ndāpa n'na māhuaḥi rā mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi: “Ague grá hmu, nügä dí padī ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hīnxca

taħa. Guí xoc'a te hinxca pɛfi. ²⁵ Janangue nuğä dí su'i. Dá cät'ä häi ni mɛnyu. Pɛ nuýá, jaua na te ni mmeti ya", bi 'yɛmbi. ²⁶ Nu'a ra hmu p'uya bi 'yɛmbrá mɛfi: "Ua go grá ts'omɛfi n'yø, gue grá ndø danhyɛi. Guí ɛnguɪ ngue dí äcä'a te hinxta taħa. Guí ɛnguɪ ngue dí xocä'a te hinxta pɛfi. ²⁷ Uanguɪ xta nzä xqui dä ma mɛnyugä p'ua ja ra banco. Nu'mø ma søhø, uanguɪ xtɪ ndäcrá nzäbi ma mɛnyu", bi 'yɛmbi. ²⁸ Nuna ra hmu p'uya bi 'yɛmbyø mɛfi 'bap'ua: "Nuna ra mɛfi 'bucua, dami hyannbau'i'a n'na mahuaħi ra mɛnyu ħa. Dami unnui ra mɛnyu'a ra mɛfi ħa 'det'a mahuaħi ra mɛnyu. ²⁹ Porque nu'a ra mɛfi ya xangu ra mɛnyu ħa, gue'a man'natho ma t'unn'i'a. Pɛ nu'a ra mɛfi zits'utho ħa, da thannbabi'a zits'ua ra mɛnyu ħa. ³⁰ A nuna ra mɛfi hingui nne te da mɛfi, dami 'yɛmhmua p'ua thi na. Ja di nzomp'ua 'nɛ ja di guxpua yø ts'i", bi 'yɛmbi.

Gätho yø ja'i 'bua nximhäi da thaspa ra güenda.

³¹ Nuna ra N'yohua di 'yɛ mahɛts'i, 'mø bá ɛħɛ ngue di ndast'abi, da n'youi yø anxɛ. Nu'p'ua da mi, ja di njap'ua ra ts'ut'abi. ³² Gätho yø ja'i 'bua nximhäi ja di mpeti p'ua di huɪ. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho ra mände'yo 'mø sicyø chivo p'ua ħa 'buhyø de'yo. ³³ Nu'ua yø de'yo di go'a n'yɛi, nu'ua yø chivo di go'a ngaha. ³⁴ Nu'a ra dast'abi da 'yɛmbyø ja'i di gop'ua ja rá n'yɛi: "Bí 'yɛhmua ua dí 'bui, di jap'ahua ma Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhäi, gue nuua ħa dí manda ja guí m'mahmua ua. ³⁵ Porque nuğä dá ntu manthuhu, pɛ gá 'dacjua ra hmɛ dá si. Nu'mø ma nthuthe, gá 'dacjua ra dehe dá si. Nu'mø

ma n'yo n'nannī n'na ra häi, gá 'dacj_u ra ts'äya.
³⁶ Nu'mø hin'y_u ra ulu ga he, gá 'dacj_u ra ulu dá he.
 Nu'mø ma hy_εnni, gá ma güi z_εnguagah_u. Nu'mø
 ma o ra fädi, gá ma güa nuj_u”, da 'y_εmbi.

³⁷ Nuya yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, da 'y_εmbra
 Hmu: “Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahe ngue
 gui tu manthuh_u, 'n_ε dá 'da'ahe ra hm_ε gá si?
 ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gui t_uthe, 'n_ε dá 'da'ahe
 ra dehe gá si? ³⁸ ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá
 n'yo n'nannī n'na ra häi, 'n_ε dá 'da'ahe ra ts'äya?
 ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue hin'y_u ra ulu gui hye, 'n_ε
 dá 'da'ahe ra ulu gá hye? ³⁹ ¿Njam'mø dá nu'ahe
 ngue gá hy_εnni, oque gá 'yo ra fädi, 'n_ε dá ma di
 z_εngua'ahe?” ⁴⁰ Nu'a ra dast'abi da 'y_εmbiyø ja'i:
 “Majuani dí xi'ah_u, ngue nu'a te gá gá 'yørpah_u
 ya ma cugá 'b_ucua, madague'a hingui nnu mansu
 yø ja'i, p_ε nu te ra 'bäxte gá 'yørpah_u ya, go gá
 fäxch_u'a”, da 'y_εmbi.

⁴¹ Ra dast'abi p'uya da 'y_εmbiyø ja'i ni gop'u ja rá
 gaha: “Damī 'uehm_u ua dí 'b_ui, porque hingui nnu
 manho'ah_u Oja. A nuyá, gui mmähä ra castigo ja ra
 sibi i ja para zantho. Guehna ra sibi bi zän'Oja ngue
 di ma ra zithu co 'n_ε'u yø anx_ε t_εnni. ⁴² Porque
 nugá, nu'mø ma nt_u manthuh_u, hingá 'dacj_u ra
 hm_ε xcá si. Nu'mø ma ntunthe, hingá 'dacj_u ra
 dehe xcá si. ⁴³ Dá n'yo n'nannī n'na ra häi, p_ε hingá
 'dacj_u ra ts'äya. Ja'mø hin'y_u ra ulu ga he, p_ε hingá
 'dacj_u ra ulu xcá he. Bi nja ra ora dá hy_εnni, 'n_ε
 dá o ra fädi, p_ε hingá ma güi z_εnguagah_u”. ⁴⁴ Mi
 da'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'y_εmbra Hmu: “Ague grá
 Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahe ngue gui tu manthuh_u,
 'n_ε hindá 'da'ahe ra hm_ε xqui si? ¿Njam'mø dá

nu'ahe ngue gui tuthe, 'nε hinda 'da'ahe ra dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá n'yo n'nanni n'na ra hāi, 'nε hinda 'da'ahe ra ts'āya? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue hin'yα ra ulu gui hye, 'nε hinda 'da'ahe ra ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá hyenni, ogue gá 'yo ra fādi, 'nε hinda ma xcabi zengua'ahe?" ⁴⁵ Ra dast'abi p'aya da 'yεmbi: "Majuani dí xi'ahα, ngue nu'mø hin tema 'bāxte gui 'yørpαα ya yø ja'i 'bαcua hinguí nnu mansu yø ja'i, go gueque hinguí nne gui fāxαhα", da 'yεmbi. ⁴⁶ Nuya yø ja'i ya, guehya da ma ra castigo para zantho ya. A nu'α yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø nsuiui ra Jesús ya sānni ngue da hyo.

¹ Ra Jesús, mi juadi bi mā gātho ya yø hyā ya, bi 'yεmbyø xādi:

² —Guí pahmα ngue manyo patho di nja ra ngo ngue ra pascua ya. Da gue'mø εdi ja ra ngo da ma mā dā ra N'yohα bí 'yε mahets'i ngue da ma mā cuati ra pont'i.

³ Nu'α yø hmu yø mmācja conyø xānnbāte ngue ra ley, conyø n'yohα 'bet'o ngue yø judío, gā bi mpeti p'α ja rá ngu ra Caifás, nuna ra 'bet'o mmācja. ⁴ Ja bi nhεcā hyā p'α, bi zānni ha di japi ngue di bentra Jesús da hyo. ⁵ Nuna ra hyā bi zānni, di n'yεmbi:

—Hinga gue'mø era ngo di mbent'i, n'namhma ngue hinda nangyø ja'i, da yāni —di n'yεmbi.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

⁶ Nuna ra Jesús, ya 'bαp'α ja ra hnini Betania ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya

rá do'yo. ⁷ Nuna ra Jesús, ya sihmε p'ua ja ra mεxa. Nu'a ra ora'a, bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ua ra aceite mazihotho ga yuni, xandøngu rá muui. Bi xispabi ra aceite rá ya ra Jesús. ⁸ Nu'ua yø xädi ra Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcue p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'unitho na ra aceite na?
⁹ Xandøngu rá muui na, xta nzä xta 'bä ngue xti t'unna mentyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xädi, bi 'yεmbi:

—Ogui sähma na ra xisu 'bεcua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya gui mmamhma, hangu ra pa gui nnuhna ya yø hyoya. Pε nugä hinga nzamhma ua. ¹² A nuna ra aceite bi xisca ma ya na ra xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yägui. ¹³ Majuani dí xi'ahna ngue nup'ua ha da hmanna hoga 'da'yo hya gä rá nguni nximhäi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagu na ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bá nyaui yø hmu yø mmäcja. ¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangü ra mentyu gui nne gui 'dacja n'namhma ga dä'ahna ra Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'ua yø mmäcja p'uya, 'däte ma'det'a yø mentyu ngue ra t'axi bi unni. ¹⁶ Janangue nuna ra Judas, bi hyoni ha di japi ngue di däpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

17 Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i ra thuhmε hinguĩ n'youi ra íxi. Bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hapε guĩ nne ga hocähe ra nzibde gdá nsännigohε ngue ra pascua ya? —bi 'yεmbi.

18 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Ni mε nε bí ja ra hnini ya, gui sømmi p'ε ja rá ngu n'na ra n'yohε. Gui 'yεnui: “Ra xännbate i εna: Ya bi zønna ora ya. Nūua ja ni ngu ja ga sägähe ua ra ngo ngue ra pascua, commā xädi, εn'a mma”, gui 'yεnui.

19 Nūya yø xädi mi yaui ra Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'ε ja ra ngu bi zøni, ja bi hojpε ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padi ndana rá xädi ja ngue di dä.

20 Mi dahra nde p'εya, nūna ra Jesús, gätho'ε 'de'mā yoho yø xädi, gä 'bεp'ε ja ra mεxa. 21 Mente sihmε p'εya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nūyá, dí xi'ähε ngue 'bεcua n'na nc'εi ngue jugatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāgui.

22 Nūya yø xädi ra Jesús εmmεi bi du yø mmai na ra hya bi xifi. Bi mudi bi 'yänni 'da mi'da p'εya te'o na i mma, bi 'yεmbi:

—Aguε grá Hmυ, ¿ua go guecä'a guĩ mmanya? —bi 'yεmbi.

23 Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nūna dí com'me mā mohi ua dí sihmε ya, guehna di dägā naya. 24 Majuañi ngue ra N'yohε bí 'yε mahεts'i, da tho'a te ra n'ε ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'ε ja ra Maca Libro ngue di nja. Pε hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohε ja

ngue di dāgui. Nūna rā n'yohu na, man'na xanho
ngue'mø hin xtabá m'mai.

²⁵ Nūna rā Judas ja ngue di dā p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá xānnbate, ¿ua go guecā nā rā hya guí
mmana? —bi 'yεmbi.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmana.

Ra Jesús bi xihyø xādi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na rā thuhmε
rā Jesús. Mi ja mammadi Oja p'uya, bi xenna
thuhmε, bi unyø xādi ngue dā zi. Bi 'yεmbi:

—Damí sihu rā thuhmε ja ua ya. Nūná, guehna
mā do'yogā nā.

²⁷ Bi decra vaso po rá ngui rā uva p'uya. Mi ja
mammadi Oja, bi unyø xādi ngue dā zi 'da'its'u. Bi
'yεmbi:

—Damí si gātho'ahu naya. ²⁸ Nūna po rā vaso
ja ua ya, guehna mā jigā nā. Porque guehna rā
hmεya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi rā
'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma
ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui. ²⁹ A nuyá,
dí xi'ahu ngue ya hinní mantho 'dap'u ga sihu rá
ngui rā uva, asta gue'mø bi zonna pa ngue mā'da'yo
hønga sihu p'u ha di manda mā Papá.

³⁰ Mi juate rā nsihmε p'uya, bi duta n'na rā thuhu
ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja rā nyuni
ja rā mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue dā zop'u m'mefa yø xādi.

³¹ Ra Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Gātho'ahu ya, gui sogahu p'u'a di nxui. Porque
di nja'a te mmamp'u ja rā Maça Libro ngue εnā:
“Gā øt'ä ngue dā du rā mändε'yo. Yø de'yo p'uya di

n'uɛni", i ɛna. ³² Pɛ nu'mø dá bɛnnate, gani mpagä Galilea ja gani tɔp'ahɛ p'ɛ.

³³ Ra Bɛdu p'ɛya bi 'yɛmbi:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'ɛ ya mi'da ma n'yohɛ, pɛ nuɡä hinga soc'a'i —bi 'yɛmbi.

³⁴ Ra Jesús bi 'yɛmbrä Bɛdu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe hɛndi mahra øni, ya xqui cɔnga nhyundi, guí mma ngue hinguí paquí —bi 'yɛmbi.

³⁵ Pɛ ra Bɛdu p'ɛya mahøn'a ɛna:

—A, nu'a, hɛn'na'a. Madague'a ngue 'dap'ɛ ga tui, pɛ nuɡä hinga cøn'a'i —bi 'yɛmbi.

Gätho'ɛ mi'da yø xädi p'ɛya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'ɛ ja ra xɛqui ni hu ngue Getsemani.

³⁶ Nuna ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'ɛ ja ra xɛqui ni hu ngue Getsemani. Nup'ɛ bi zøni, bi 'yɛmbi:

—Dami mihmi ua ya, mɛnte ga thocä mits'ɛ ni nguehnɛ ngue ga ma mat'Oja —bi 'yɛmbi.

³⁷ Bi thohmits'ɛ ni nguep'ɛ ra Jesús, bi mɛ ra Bɛdu 'nɛ bi mɛ'ɛ yoho yø ts'unt'ɛ ra Zebedeo. Bi mudi bi där'man'ɛ rá mma ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mma. ³⁸ Bi 'yɛmbyø n'youi p'ɛya:

—Janjuani ngue tu ma mmaigä, nup'ɛ nnä sä, ya ja ngue 'bexca tu. Dami cohmi ua ya, pɛ 'yogui ahmi. Ma ga ä ma t'ahahɛ —bi 'yɛmbi.

³⁹ Ra Jesús bi thohmits'ɛ ni nguep'ɛ. Bi m'mɛmfo häi p'ɛya ngue mmat'Oja. Bi 'yɛna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dami yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pɛ hinga

nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yεna.

⁴⁰ Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'b'u'u hyu yø xädi. Pε bi dīni ngue ya mi aha. Bi 'yεmbra Bεdu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä guí 'yä ni t'ahahu n'yø? ⁴¹ Damī mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hingá mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu. I nne ni mmui ngue gui 'yøthu na ra hya dí mmangä, pε εmmei cuen'ni do'yohu.

⁴² Mahømbi zop'u yø xädi, bi mengbu xpi 'yεhe ngue bá mat'Oja. Bi 'yεna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue gui nyanguí ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

⁴³ Mambá pengbaya, mahømbi dīnyø xädi ngue mi aha, porque εmmei ne tha. ⁴⁴ Mahømbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja.

⁴⁵ Mahømbi 'yεp'u 'b'uhyo xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zønna ora ngue di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya. ⁴⁶ Damī nangüi. Ya bá εcua na di dāgui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zønna ra Judas rá n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. ⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xi-hyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yεmbi: “Nu'a ra n'yohu ga zenguagä ya, 'ne ga sarpa rá hmi, gue'a

guí homhm̄'a p'uya. Dam̄i benth̄a", xi 'yemb̄i.
⁴⁹ Jan̄angue m̄i z̄omp'̄a 'bäh̄ra Jesús, bi guat'i ngue
 bi z̄engua. Bi 'yemb̄i:

—Xc̄ade gr̄á x̄ännb̄ate —bi 'yemb̄i.

Bi z̄ar̄p̄a rá hm̄i p'uya. ⁵⁰ Ra Jesús bi 'yemb̄i:

—Ague amigo, ya d̄a guehr̄a ora jap'̄a d̄i nja'a te
 gn̄i 'yēhya.

'Bexque'a bi bent̄yø ja'i r̄a Jesús. ⁵¹ M̄i ma mā
 bent'i r̄a Jesús, bi ḡuxr̄á juai'a n'na nc'ēi rá x̄ädi. Bi
 z̄ennb̄ab̄i rá 'yēh̄e r̄a 'bet'o mm̄äc̄ja, bi hyejp̄ab̄i rá
 gu. ⁵² R̄a Jesús bi 'yembr̄a zete:

—Dam̄i fos'nī juai. Porque r̄a ja'i hote conn̄a
 juai, xquet'a conn̄a juai ja ngue di d̄u. ⁵³ ¿Ua h̄inguí
 pad̄i ngue nu'mø ḡa äp̄a mā Papá ngue d̄a m̄äxqui,
 d̄a p̄enn̄gagui tho'i 'd̄e'm̄a yo'b̄ai yø anx̄e ngue d̄a
 m̄äxqui? ⁵⁴ P̄e nu'mø ngu'a ḡa øt'e, ya h̄inda z̄ä
 d̄i nja'a te r̄a hȳa nt'ot'i p'̄a ja r̄a M̄ac̄a Libro 'mø.
 Porque nu te dí thoc̄a ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a d̄i
 nja.

⁵⁵ R̄a Jesús bi 'yembyø nzite:

—¿Ua guí emhm̄a ngue dr̄á b̄eḡä, ngue guí c̄ah̄a
 yø juai, 'n̄e guí c̄ah̄a yø za ngue guí bennḡah̄a?
 Conque n'na pa ngu n'na pa nm̄i x̄ännb̄a r̄a hȳa
 yø ja'i p'̄a ja r̄a n̄ija. Ūangui xt̄a nz̄ä ngue ja xqui
 bennḡah̄a p'̄a. ⁵⁶ P̄e nu te guí ørc̄ah̄a ya, ya bi nja'a
 te r̄a hȳa bi 'yotyø p̄onḡah̄a Oj̄a p'̄a ja r̄a M̄ac̄a
 Libro —bi 'yemb̄i.

Ḡä bi zop'̄a yø x̄ädi r̄a Jesús ngue bi 'dagui.

*N̄uya yø n'yoh̄a 'bet'o ngue yø jud̄io bi hyasp̄ab̄i
 r̄a güenda r̄a Jesús.*

⁵⁷ N̄un̄a r̄a Jesús bi ts'ixp̄a 'b̄ahr̄a Caifás, n̄un̄a r̄a
 'bet'o mm̄äc̄ja. N̄up'̄a ja rá ngu n̄a r̄a mm̄äc̄ja n̄a, ja

bī mp̄eti p'ʌ yø xännb̄ate ngue r̄a ley, conyø n'yoh̄u 'bet'o p'ʌ ja r̄a nija. ⁵⁸ P̄ε r̄a B̄edu nī 'befa ya'atho p'ʌ nī ma yø ja'ī nī zi r̄a Jesús. Mī zømp'ʌ ja rá ngu r̄a 'bet'o mm̄äc̄ja, bi yut'ambo r̄a d̄athi. 'Dap'ʌ bī mih̄mī yø policia. I tø'mī tengū d̄a thohr̄a Jesús.

⁵⁹ Nu'ʌ yø hmu yø mm̄äc̄ja co 'n̄ε'ʌ yø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío, 'dap'ʌ bī mp̄eti ngue bī nh̄eca hya, honi ha di japyø f̄hni, d̄a 'ȳembī ngue nī 'yup'ʌ d̄a dū r̄a Jesús. ⁶⁰ P̄ε h̄ingui t̄ini ha di japr̄a hya, madague'a xangu yø ja'ī bī manyø f̄hni ngue dī yapr̄a Jesús. M'm̄efa p'ʌya, mah̄ømbi guar'mī yonc'̄ei ngue dī yapi. ⁶¹ Bi 'ȳembī:

—Nuna r̄a n'yoh̄u 'b̄acua, bi 'ȳen'a n'na ndi: “Nuḡä d̄a z̄ä ḡa xorp̄abi rá nija Oja, 'n̄ε nhyu patho gd̄ä hojman'na r̄a nija mā'da'yo”, bi 'ȳena.

⁶² Bi m'm̄ahra 'bet'o mm̄äc̄ja p'ʌya ngue bi 'ȳembra Jesús:

—¿Te guí mm̄anna r̄a hya guí nyap'a'ī ya n'yø? ¿Ua h̄in tem̄a hya gdi thadi? —bi 'ȳembī.

⁶³ P̄ε r̄a Jesús h̄inte ḡa ndatho. Ra 'bet'o mm̄äc̄ja p'ʌya mah̄ømbi 'ȳembī:

—Nuna Oja i 'b̄ai, damī 'ȳexa ntestigo, damī xicje njuani ya ngue'mø majuanī gue'e gr̄a Cristo rá Ts'ant'ʌ'i Oja.

⁶⁴ Mī dahra Jesús, bi 'ȳembī:

—Ahá, go guec̄a tengutho r̄a hya guí m̄anya. 'N̄ε dí xi'ah̄u, guí nnuh̄u r̄a N'yoh̄u bí 'ȳε mah̄ets'ī danī mm̄ip'ʌ bí ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi. 'N̄ε d̄a 'ȳehra pa ngue h̄onda εh̄ε, di 'ȳε mah̄ets'ī d̄a n'youi r̄a guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuε. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfadi ya ngue hin tema man'na ma testigo dí homhma ya. Ya gá 'yøsehya ya ngue thenmahya Oja. ⁶⁶ Xiya, ¿te guí mmamhma na ra hya bi manya? —bi 'yεmbyø ja'i.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'nε bi mat'i. Mi'da p'uya bi mεmba rá hmi. ⁶⁸ Yø ja'i bi 'yεmbra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mεp'a'i ya —bi 'yεmbi.

Bi manna Bedu ngue hinguí padi te'o ra Jesús.

⁶⁹ Ya hup'u ja ra dathi ra Bedu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bedu. Bi 'yεmbi:

—'Nε'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Galilea.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, nuna ra hya bi ma, gä bi 'yøhyø ja'i mi 'bap'u ngue bi 'yεna:

—Hin'na, hindí pacä tema hya guí nne gui xicya.

⁷¹ Ra Bedu p'uya i map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'uya, mahømbi 'yεmbyø ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁷² Ra Bedu p'uya asta bi 'yεxa ntestigo Oja ngue bi 'yεna:

—Hin'na, hindí pacä na ra n'yohu guí manya.

⁷³ M̄i tho hman'na ts'ɛquits'ɛ p'ɛya, nu'ɛ yø ja'i 'bɛp'ɛ, bi guatrɔ Bɛdu, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue ni mmɛnguh'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yɛmbi.

⁷⁴ M̄i dahra Bɛdu p'ɛya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacá ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahɛ. Pɛ nuna ra n'yohɛ guí xicɛ, hĩndi pacá te'o na.

M̄i juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni.

⁷⁵ Ra Bɛdu p'ɛya bi zo rá mmɛi na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hĩndi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hĩnguĩ paqui”, xi 'yɛmbi. Ra Bɛdu p'ɛya, asta ra zondummɛi bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixpɛ 'bɛhra Pilato ra Jesús.

¹ M̄i nɛcahäi p'ɛya, bi mpeti gátho yø hmu yø mmácja conyø n'yohɛ 'bet'o p'ɛ ja ra nija. Bi nhɛcahya ngue sãnni ha di japi da hyo ra Jesús.
² Bi dutra Jesús ngue bi zixpɛ 'bɛhra Pilato mará gobierno.

Ra Judas bi nhyosɛ.

³ Nuna ra Judas xi dá ra Jesús, mi badi ngue ya bi nhɛcahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi dār'man'ɛ rá mmɛi p'ɛya. Bi map'ɛ bí 'bɛhyø hmu yø mmácja co 'nɛ'ɛ yø n'yohɛ di manda p'ɛ ja ra nija. Bi cospabi'ɛ 'däte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi xi unni. ⁴ Bi 'yɛmbi:

—Ra ts'oqui dá øt'ä ngue dá dä'ahɛ na ra n'yohɛ hĩnte ndupate ngue da tho —bi 'yɛmbi.

Pe nu'u yø mmäcja p'uya, bi 'yembra Judas:

—Nu'a guí mmanya, ya hĩndi mportagähe'a ya. Ya guí nnuse p'u te guí øt'e.

⁵ Nuna ra Judas bá enyø mɛnyu p'u ja ra nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga connā nthahi i nzadi ngue bi dũ.

⁶ Nup'u ja ra nija p'uya, nu'u yø hmu yø mmäcja bi hyaxra mɛnyu xi 'yenna Judas, di n'yembi:

—Nuyá, hĩngui sä ngue ga uanspahra ra mɛnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dā ra ja'i ngue da tho na.

⁷ Bi nya p'uya, bi zänni ngue nuna ra mɛnyu, da dān'a n'na ra häi ni hu ngue ra njats'øye. Bi ne ngue nuna ra häi da däi, ja da 'yāp'u yø ja'i da dũ, ngue hĩngyø mmɛngu p'u. ⁸ Janangue nuna ra häi naya, guí hutyø ja'i ngue ra Ji. ⁹ Ya bi nja na te ra hya xi manna pøngahya Jeremías ngue bi 'yena: “Bi njo'u 'dāte ma'det'a yø mɛnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzabi xi zānyø judío ngue da gut'i. ¹⁰ Nuna ra mɛnyu na p'uya, guehna i thānna häi ni hu ngue ra njats'øye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja”, bi 'yenna Jeremías.

Nuna ra Jesús ya 'bāp'u 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixpu 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecā tengutho ra hya guí mmanya.

¹² Nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya co 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, gā di yāpra Jesús. Pe ra

Jesús h̄inte ḡa ndatho te sifi. ¹³ Ra Pilato bi 'yεmbra Jesús:

—¿Ua h̄inguí øde te ḡama hya guí nyap'a'i ya?

¹⁴ Pε ngutho ra Jesús h̄inguí thadi. Janangue ra gobierno di 'yøtho ngue h̄in tema hya ḡa ndatho.

B̄i manda ra Pilato ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús.

¹⁵ Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pε yø ja'i'ε huanhni ndana ra ofädi da ma mathøgue.

¹⁶ Nu'a ra pa'a p'aya, mi ofädi n'na ra n'yohε ni hu ngue ra Barrabás. 'Nε gätho yø ja'i pad̄i ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷ Nup'ε bi mpeti yø ja'i, ra Pilato bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ndana guí nnehε ngue ḡa thøcä ya, ra Barrabás, uague ra Jesús nuna guí hutyø ja'i ngue ra Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihyø ja'i ra Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque pad̄i ngue ra nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi dāpra Pilato na ra Jesús.

¹⁹ Ya hup'ε ja rá nhudi ra Pilato ngue da 'yøtra ts'at'abi. Pε nu'a rá xisu ra Pilato bi mεnnbabi ra hya, bi 'yεmbi: “Nuna ra n'yohε 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ḡa 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui”, bi 'yεmbi.

²⁰ Pε yø hmu yø mmäcja conyø n'yohε 'bet'o p'ε ja ra nija εmmēi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yāpra Pilato ngue di thø ra Barrabás, go da tho ra Jesús.

²¹ Ra gobierno mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ēi guí nnehε ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

²² Ra Pilato mahømbi 'yørpa ra nt'änni yø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xina ra Jesús gui hutyo ja'i ngue ra Cristo, ¿te guí nneh ga japä na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na guí mmana.

²³ Ra Pilato p'uya bi 'yεmbyø ja'i:

—Pe ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na.

²⁴ Ra Pilato p'uya bi badi ngue hinda zä ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguitho mahyø ja'i ngue ncuε. Bi manda bá thanbä ra dehe p'uya ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'u bi nxu'yε. Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigä p'u ngue da tho na. Ya gui nnušhu p'u te guí øthu.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nugähe co 'nehma basihe, go ma ts'oquigähe p'u da du na ra n'yohu na.

²⁶ Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nε da zits'i ngue di guatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

²⁷ Nu'u yø soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'u ja rá dathi ra cuarte. Bi ma mapeti gätho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. ²⁸ Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he ra Jesús, bi heta n'na ra tuhu ngue ra jupoi. ²⁹ Yø soldado ya xi me n'na ra corona ngue

yø 'uini, bi gäs̄pa rá ya ra Jesús. Bi gärp̄a n'na ra t'o rá 'yε ngue rá n'yεi. 'Nε̄ bi ndantyøhm̄u p'ua ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuan̄i hnu mansu n'na ra dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yεmbi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yεmbi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo rá 'yε p'uya, di jännbabi rá ya. ³¹ Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatrá pont'i.

Ya cuatrá pont'i ra Jesús.

³² Nup'ua ja ra 'yu, bi nthēui p'ua n'na ra n'yohua ngue ra mmengu p'ua ja ra hnini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'ua yø soldado man̄i zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús. ³³ Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'ua ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njyaxhmu. ³⁴ Nup'ua bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbēnibi. Mi zä te ja p'uya, himbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuatrá pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'uya ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manná pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yεna: “Da ma ra taha yø ja'i ngue to di tocabi ma he”, bi 'yεna. ³⁶ Bi mihyø soldado p'uya ngue hεtho te di ja ra Jesús. ³⁷ Nup'ua ja rá ya ra pont'i cuatrá Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i εna: “Nuna ra n'yohua 'bucua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na”, εna letrero.

38 'Nε yoho yø bε b̄i ma macuati r̄a pont'i, n'na i gohrá n'yεi, n'na i gohrá gaha. 39 Asta huatyø ya yø ja'i thop'u ja r̄a pont'i cuarta Jesús ngue thenni. 40 I εmbi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nε guí εna ngue nhyu patho gdi hojman'na r̄a nija. Dami nyansε ya, bá cap'u ja r̄a pont'i guí cuatya ngue'mø majuan̄i rá Ts'ant'u'i Oja ya.

41 Nu'u yø hm̄u yø mmäc̄ja conyø xännbate ngue r̄a ley, conyø fariseo, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja r̄a nija, Gä thenmahya r̄a Jesús. Di n'yεmbi:

42 —Mi mman̄u r̄a n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pε nuyá, hinda zä ha di japi di nyansε ya. A nu'mø majuan̄i ngue rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahnu ja r̄a pont'i ya n'namhma ngue ga εc'εihu te da ma. 43 Mi mma ngue rá Ts'ant'u Oja, 'nε mi mma ngue fäx Oja. A nuyá, ma ga nuhu ya ngue'mø nne Oja ya, da mäx'mø —di n'yεmbi.

44 Nuya yø bε 'dap'u cuathu r̄a pont'i r̄a Jesús 'nεhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

45 Mi hyuxyadi p'uya, b̄i m'mεxui Gä r̄a ximhäi asta hyunde. 46 Nu'mø ni ma da z'u'i hyunde p'uya, r̄a Jesús r̄a ndøts'edi bi 'yεna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yεna.

I nne da man̄a r̄a hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gá hyεgagui p'u?” 47 Ja mi 'bärp̄atho 'da yø ja'i, bi 'yøde te b̄i man̄a Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yεmbi:

—Nuna r̄a n'yohu na, i nzohra Elías.

48 'Bexque'a b̄i ma n'na nc'εi mi 'bär'u, bá ha n'na xεqui r̄a esponja xa ntudi, bi pop'u ja r̄a vino

xan'ixi. Bi nōtra t'o p'uya ngue bi cuarpabi rá ne ra Jesús ngue da zats'i. ⁴⁹ Pε mī'da yø ja'i 'bäp'ü bi 'yεmbi:

—Ma ga nnuhü ya ngue'mø da ehna ra Elías i nzofø ngue da yanya.

⁵⁰ Ra ndøts'edi bi 'yεn'a n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zup'ü ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nε bi 'yan'ahäi, yø t'øhø bi hyegue. ⁵² Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bεnnate xangu yø ja'i mi εc'ei Oja. ⁵³ Nu'mø mi bεnnate, bi bømp'ü ja yø panteón. Pε nu'mø mi bεnnate m'mεfa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bεnnate bi map'ü ja ra maca hnini Jerusalén. Ja bi nup'ü xangu yø ja'i ngue ya 'bui mahøn'a p'uya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nεhyø soldado 'bäp'ü ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahäi 'nε bi nu te gä bi 'yøtra Jesús mεnte bi du. Emmēi bi nsu, di n'yεmbi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohü na, rá ts'ant'ü Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'ütho mambi 'bäi ngue hantho te gä bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nexa Galilea ngue bá ten'mø manī ma Jerusalén ra Jesús. 'Nε guehya yø xisu mi fäts'i ngue di unni te mi honi.

⁵⁶ Nuya yø xisu ya, n'youi p'ü ra Maya nuna ra mmεngu Magdala, co 'nεhna ra Maya rá mamá ra Jacobo 'nεhra José, co 'nεhna man'na ra xisu, rá mamá'ü yoho yø ts'ant'ü ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'äqui ra Jesús.

⁵⁷ Ya ni ma da dähra nde p'uya, bi zø'a n'na ra n'yohü ngue ra mmεmmeti ni hü ngue ra José, ra mmεngu p'ü ja ra hnini Arimatea. Xquet'a 'nεhna

mará xādi rā Jesús. ⁵⁸ Nūnā rā José, bi ma bá nyāui rā Pilato, bá āpra nt'ēdi ngue da hyajpa rá do'yo rā Jesús. Rā Pilato p'uya bi unna nt'ēdi ngue da thacra Jesús. ⁵⁹ Nūnā rā José, mi hyajpa ja rā pont'i rā Jesús, bi 'uennbabi rá do'yo co n'na rā sávana mā'da'yo. ⁶⁰ Rā José ya xi 'yambu ja rā t'øhø n'na rā 'da'yo panteón ngue xta 'yo 'mø xta ndu, ja bi gärbu rā Jesús. Bi gotra goxthi co n'na rā ndø do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nūnā rā Maya ngue rā mmengu Magdala co 'nēhna man'na rā Maya, hurpætho gā i ma nt'āgui rā ánima ya.

Bī māhyø soldado p'ua o rā Jesús.

⁶² Ya rā pa ngue rā ts'āya 'mø mi hyats'i. Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø fariseo bi ma bá nyāui rā Pilato. ⁶³ Bi 'yēmbi:

—Ague grá ts'ut'abi, nu'mø mi ya na rā fēhni n'yohu bi du, mi ena ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bēnnate p'ua da nt'āgui. ⁶⁴ Janangue nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fādi ha o rā ánima asta gue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'āgui. Ya hinda zāp'ua da ma yø xādi 'mø rā xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyätyø ja'i, da 'yēmbi ngue ya bi bēnnate. Ya man'natho bi thär'mants'oju p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Rā Pilato bi 'yēmbiø mmäcja:

—'Bup'ua yø soldado guí ähmu. Ni mähä, bi fäthu rā panteón, pe dami segurahu xandønho.

⁶⁶ Gä bi ma p'uya ngue bá fādi xanho rā panteón. Bi mēpyabi rá njo'mi rā panteón. Bá sop'ua yø soldado ngue yø mādi p'uya.

28

Ya bi bεnnate ra Jesús.

¹ Nu'a rá pa ngue rá ts'äya ya bi thogui. Mi hyaxa ndomingo rá madi rá pa ngue rá semana. Nuna rá Maya rá mmεngu Magdala co 'nε'a man'na rá Maya bi ma ngue bá nu rá panteón. ² Nu'mø ya ni ma da zøni, nthambεniθho bi 'yan'ahäi. Porque n'na rá anxε Oja bi 'yε mahεts'i, bi zøp'ε ja rá panteón. Bi duntrá do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpε p'εya. ³ Nuna rá anxε di yoxni tengutho rá huεi 'mø di yot'i. Rá he p'εya, xandønt'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nu rá anxε, asta rá huaqui ngue rá ts'u. εntho ya xi du ngue rá ngüent'i.

⁵ Mi sønya yø xisu, rá anxε bi 'yεmbi:

—'Yo gui sũi. Porque dí pacä ngue guí hommi rá Jesús nuna bi cuatra pont'i yø ja'i. ⁶ Dami nuui ua bi 'bεgui, ya hinjo'o ua, ya xa bεnnate tengutho rá hya bi xi'ahε 'mø mi 'bui. ⁷ A nuya ni mε n'nahmantho ya, ni xihmi yø xädi ngue ya xa bεnnate rá Jesús 'nε dani døp'ahε Galilea, ja gni nuhε p'ε. Guehna ja ngue ga xi'ahε naya.

⁸ Nu'ε yø xisu p'εya, n'na zihmantho bi ma. Made di johya, madi i su, pε ni tih ngue dani xipyø xädi te xi nja. ⁹ Nu'p'ε ja rá 'yu p'εya, mi dambεni ya bi nthεui rá Jesús ngue di zεngua. Nu'ε yø xisu p'εya bi guarbε 'bähra Jesús ngue bi dospa yø gua ha ga ndanne. ¹⁰ Rá Jesús bi 'yεmbyø xisu:

—'Yo guí sũi ya. Ni mε ya bá xihmi'ε ma cugä ngue jatho da ma Galilea, ja ganı nuhε p'ε.

Yø mmäcja bi gutra mεnyu yø soldado ngue da manna fεhni.

11 Mente ni hya ra 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mi fähra panteón, bi map'ua ja ra hnini, bá xipyø hmu yø mmäcja te gä xi nja. 12 Yø mmäcja p'uya, bi ma bá nyaui yø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra njja, bi gohra acuerdo te 'be'a ja ngue da 'yøt'e. Bi zännbaya ngue nuya yø soldado xi nup'ua xi bennate ra Jesús, da gut'i xangu ra menyu. 13 Bi 'yembyø soldado:

—Nuya gui 'yempha yø ja'i ya: “Manxui xa nzucje ra t'aha. Mente dí ahme p'uya, xa nzøhyø xädi ra Jesús ngue xa hyats'i”, gui 'yempha yø ja'i ya. 14 Nu'mø da bahra ts'at'abi ngue gui mmammü ngue xa nzu'ahua ra t'aha, a nu'mø ngue da zu'ahua, 'yo te gui mbemhmu hinte da ja, go ga hojpähe rá mmüi.

15 Yø soldado p'uya, bi hyanna menyu bi t'unni, bi ma tengutho ra hya bi sifi ngue da ma. Nuna ra hya bi manyø soldado, gue'a ra hya sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyaui gä 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

16 Nu'ua 'de'ma'da yø xädi ra Jesús i ma Galilea. Nup'ua ja ra nyuni mi mmanna Jesús ngue di nthehua, ja bi zømp'ua. 17 Ja mi nu yø xädi ra Jesús ngue ya 'bup'ua, gä bi danne. Pe yobeni di'da ngue'mø majuanü ngue gue'a ra Jesús ogue hin'na. 18 Pe ra Jesús bi guarbua ha 'bøhyø xädi, bi 'yembi:

—Nugä, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahets'i 'ne cua ja ra ximhäi. 19 Janangue nuyá, dí xi'ahua ya ngue gui mmähä gä rá nguü nximhäi. Damü hyoni ha gdí japhua yø ja'i ha di gohi ngue ma xädi. Damü xixyabahua yø ja'i da 'yec'eigui, gue'a di nequi'a ngue n'youi ra Papá, n'youi rá Ts'ant'ua

Oja, n'youi ra Espíritu Santo. ²⁰ Nuya te gäma hya xtá xi'ah_u gui 'yøth_u, dami xännbah_u yø ja'i ngue dangu'a da 'yøt'e. Dami pahm_u ngue dí n'yoh_u hangu ra pa, asta gue'mø daní njua'a nximhäi. Da ngut'atho.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f